

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JOZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
TARÁ SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 frt, 1/4 évre 7 frt, 1/2 évre 3 frt 50 kr.
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A lex Bánffy.

Budapest, január 20.

(S.) A hatvanhetedik törvényhozás, mi-
kor Ausztriához való közgazdasági viszonyun-
kat rendez, az önálló vámterület gondolatá-
ból indul ki. Tanúsága ennek az 1867: XII.
törvénycikk 58. §-a, amely kimondja, hogy a
kereskedelmi ügyek közössége nem foly a
pragmatika szankcióból és Magyarországnak
joga van vámvonalak felállításával is intéz-
kednie. Csak mivel a két ország között az
érdekek érintkezései fontosak és számosak,
azért jelenti ki a hatvanhetedik alaptörvény,
hogy az országgyűlés kész arra, hogy Ausz-
triával időnkint vám- és kereskedelmi szerző-
dés köttessék.

A jogalap tehát a hatvanhetedik tör-
vényhozás szerint az önálló vámterület. Erre
a jogalpra építette reá a vámközösséget, de
csak meghatározott időre. Ha ez az idő le-
telt, akkor a jogalap önmagától elötlünik, tel-
jes tisztaságában, lesöpörtetvén róla a reá
épített időleges intézmény. Ez a Deák Ferenc
álláspontja. A báró Bánffy Dezső azonban
más. Míg Deák Ferenc szerint a természetes
állapot a gazdasági önállóság és ettől a ter-
mészetes állapottól való időleges eltérés a
vámközösség, addig Bánffy Dezső szerint a
vámközösség a természetes állapot és az
önálló vámterület a nem természetes. Deák
Ferenc alkotásának szelleme és betűje fen-
tartja a nemzetnek azt a jogát, hogy a
kereskedelmi és vámügyeket önállóan ren-
dezze és csak meghatározott időre köti
le ezt a jogot, olyképpen, hogy a meg-
szabott idő leletével önműködően feléled.
Bánffy Dezső ellenben azt akarja, hogy a
lekötöttség állandó legyen és csak törvény-
alkotás útján lehessen megváltoztatni ezt az

állapotot, amely máskülönbön önműködően
fennmarad végtelen időig. Magyarország
önálló rendelkezésének a joga ezzel ki-
sikklik a nemzet kezéből, mert a törvény-
alkotáshoz az országgyűlés akaratán ki-
vül a korona akaratára is szükséges; Magyar-
ország lekötöttsége, amely Deák törvénye
szerint időhatárokhoz volt kapcsolva, elveszti
az időbeli korlátokat; és Magyarország cse-
lekvési szabadsága nem száll vissza önma-
gától a nemzetre, ha letelt az az idő, amelyre
a lekötöttség szólt. Bánffy terve tehát az,
hogy egy tisztán nemzeti jogból legyen meg-
osztott jog a nemzet és a korona közt,
amelynek a viselője egyuttal Ausztria csá-
szárja is; az időleges lekötöttségből legyen
állandó lekötöttség; a nemzetnek az a cse-
lekvési szabadsága pedig, hogy megszüntet-
heti a lekötöttséget, ha jónak látja, szűnjék
meg elő szabadság lenni.

Ezt a merényletet tervezi báró Bánffy
Dezső ur a nemzet jogai ellen. Tervezi a
hatvanhetedik alaptörvény meghamisítását,
kissikkasztván abból az önálló rendelkezés jog-
gát, amelyet Deák Ferenc alkotása féltő óva-
tossággal fenntartott. Szabad-e sikerülnie en-
nek a merényletnek? Ezt a kérdést intézzük
a hatvanhetedik alapon álló kormánypárt lelki-
ismeretéhez.

Arra a kérdésre, amely tegnap ezen a
helyen Széll Kálmánhoz intéztetett, ma már
megkaptuk a feleletet. A mostani kormánypár-
tnak ez a legnagyobb tekintélye, ez a
valamennyiüknél nagyobb fajsúlyú államférfi,
ez az igazi államférfi határozot-
tan elítéli báró Bánffy Dezsőnek jogfosztó
javaslatát. Azzal gyanúsították pedig, hogy
hozzájárul ehhez a javaslathoz; Bánffy ur
és minden szolgálatra kész hívei nem atal-
lottak azzal korteskedni a hatvanhetedik alap

épsége ellen megkísérlett támadás mellett,
hogy Széll Kálmán kapacitását adták mellé
orvul, hamissággal. Maga Széll Kálmán sie-
tett leleplezni a hamisságot; hangosan hir-
dette ma, hogy visszautasítja a kormány ter-
vét, amely sérelmet ejt a hatvanhetedik
alaptörvényen és férfias bátorsággal, hazafias
kötelességtudással szállott sikra, hogy meg-
győződését a többségben diadalra vigye.

Megnyugvással látjuk, hogy Széll Kál-
mán már ma sem áll egyedül ezzel a meg-
győződésével. A hazafias aggodalom máris
sorakoztatja a kormánypárt legjobb elemeit.
Azokat a férfiakat, akik ma még a politikai
lelkiismeret épségét, a vélemény kimondásá-
nak bátorságát, a gondolkodás függetlenségét
képviselik a pártban, szinte kivétel nélkül ott
látjuk a lex Bánffy ellen sorakozók között.
A lex Tisza miatt történt kilépések óta lap-
pangó elégedetlenség ma ismét erősebb hul-
lámokat vetett és szinte nem is lehetett komoly
politikai véleményét hallani arról a bol-
dogtalan javaslatról mást, mint elítélőt.

Biztató jelenség ez nagyon, de nem elég
arra, hogy teljesen megnyugodjunk. Az a
hazafias aggodalom, amely ma félreismerhe-
tellenül ott lappang a többség táborában, ne
maradjon lappangó; az elégedetlenség szava
erősödjen cselekvő tiltakozássá; legyen belőle
bátor, elszánt, nyílt akció, amely meghiusítsa
a jogfosztó merényletet. A nemzet közvéle-
ményének szimpatiaját máris biztosították
maguknak azok, akik a Bánffy-korszakot jel-
lemző klubterrorizmustól vissza nem riadva,
ki merik mondani véleményüket. Elismerést
érdemel már az a példaadás is, amely meg-
mutatja, hogy van vélemény más is a sza-
badelpártban, nemcsak az, amelyet a mi-
niszterelnöki székben megparancsolnak. De ez
az elismerés csak fél-elismerés marad, ha

T Á R C A.

Királyi házaselet.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Abrányi Emél.*

A romantikus drámáiról boldog emberek.
Mig a körársakat győtri a századvég nyomoru-
sága, mig körülöttünk jajgat, üvölt, fenyegetőzik,
követel és retentő sebeket tár föl a forrongó tár-
sadalom, mig olyan szomorú elmék, mint Ibsen,
Hauptmann, Voss Rikárd, Sudermann, Rovetta
és legujabban a *Bartel Turaser* szerzője könnyet,
vért, piszkot, szenvedést látnak mindenütt: a ro-
mantikusok Andaluzia rózsáitól lehellő berkei-
ben szavalnak antológiába való esinos párverseket,
Valladolid szelid dombjain fejk a romantika
kék kecskéjét ezüstös holdfénynél, Navarra me-
sés virányain hallgatják a szellő fuvalmát, amint
ambróziás lehellelével imígyen suttog a kaden-
ciákban ölelkező, spondeusokban esikolóldzó sze-
relmes párok fülebe: Ekloga! Bukolikák! Idill!
Róza! Bülbül! Him-rím! Him-rím!

Ötödik Károly birodalmában (tempi passati!)
sohasem áldozott le a nap. A romantikus drá-
máiról birodalmában sohasem áldozik le a hold.

Ez az a kedves birodalom, ahol a nagy
királyok zokogva hajtják fejüket az asztalra és
életbölcséset, vigasztaló filozófiát tanulnak a
szobaleányoktól, akikben grácia, humor és köl-
tészeti egyesül, akik betéve tudnak minden anto-
logiát és Nemzeti dalos könyvet, akik a legkri-
tikusabb pillanatokban egy-egy versikével rendbe
hozzák az állam gépezetét, pajkos mosolyolva a
közönség felé fordulnak (most mindjárt kilyrhet
a taps, mert jön a csattanó) és — szabadon
Dóczy után — rendszeren így végzik be a kokett
naivítás remek monológiát:

„Nem csók az, hidd el, ami tiltva nincs,
Mert hát ez a romantikai tincs!”

Ez az a kedves birodalom, ahol történelmi
kosztümben jár még a disznópásztor is, de tör-
ténéti hűségnek nyoma sincs; ahol a virág kék,
a víz bíborvörös, az égbolt citromsárga, mint a
kanári madár és az emberek többnyire zöld szin-
ekben pompáznak; ahonnan a pantalló nevez-
tű nadrág és a logikának nevezett komor, kel-
lemetlen intrikus (született ellensége, megrontója
minden ártatlan összevisszaságnak, édes kerge-
tődzésnek) örök időkre ki van zárva.

Ez az a kedves birodalom, ahol:

Minden komorus rímekben beszél,
Ötös jambusban bűg az esti szél,
Vajás kenyér terem a piszkafán,
Es róza nyílik báj-arok haván,
Ahol nincs zápor, jégeső, ragya,
Es nincs más fagy, csupán a *szele jagya!*
Zengő panaszzal édes limonád
Folyik a cukros rónaságon át . . .
A kis madár szerelmes csőre koppan,
A csillag esobbán, deklamál a kappan,
Zabot hegyez szeliden a halál,
S dalolja lejt a zordon szikla-szál.

Mi a gyárakban ténfergünk, ahonnan a be-
teg munkásokat kidobálják az utcára s ahol az
aljas főnökök munkadíj fejében a rosszul fizetett
leányok becsületét is magukhoz kaparítják. Mi a
szénbányák tornáiba bocsátkozunk, ahol a szén-
poros munkások, ezek a szegény, fekete ördögök,
keservesen dolgoznak, fogcsikorgatva szenved-
nek és gyilkos gázokban fuldokolva, világfelfor-
gató plánumokat hordoznak árva fejükben. Mi a
pincezobákat, a padlászobákat járjuk, ahol több
a nyomor, több a szivettépi inség, mint Dante
poklában az elkárhozott. A mi témánk az örökölt
hátgerinc-sorvadás; a hűtelen fiér, aki főbe lövi
magát a kasziros kisasszony miatt és hat neve-

letlen gyermeket hágy maga után; a léha esá-
bitó, aki családok boldogságát teszi tönkre; a
katona, aki cifra nyomoruságának terhe alatt
kétségbeesetten roskadoz; az örültséggel határos
ambiciós embere, aki sikaszt, hogy hatalmas
legyen és milliókat boldogítson.

A boldog romantikusok pedig gondtalanul
sétálnak Katalóniában, Ciprus szigetén, a Balcári
szigeteken, Kaszmir völgyein; turbékolnak az
Abruzzokban, az Alpok közt, az Appenninek
alatt, a Strombolin és néha, elvélve a Kárpátok
vidékén; ideális szalmájukra ráhúzzák az aranyos,
csipkés, selymes kosztümt, a spanyol eszimat, a
francia baretet, az olasz fejedelmi palástot, föl-
cicomázzák őket történelmi nevekkel és ezeket a
selyembe, bársonyba öltöztetett históriai babákat
táncoltatják, bukfeneczetik, szavaltatják előttünk
gyermeket passzióval, mintha nem is volna egyéb
ezen a világon, csak holdfény, virágyilás, zengő
patakcsa, csalóány-ének, hullámesobbanás, rí-
mes monológ és jól nevelt szalmacsutakok ille-
delmes kalamajkaja.

A Nemzeti Színház ma mutatta be *Somló*
Sándor háromfelvonásos verses vígjátékát, a *Ki-
rályi házaseletet*. Ez a darab ezélt három évvel
száz aranyat nyert a *Vigszínház* pályázatán. So-
káiig úgy volt, hogy a Vigszínház fogja bemu-
tatni, de az esztendő multak és Somló darabját
végre is a nemzeti színpadon adják elő. Van eb-
ben valami titkoszertű és nem lehetetlen, hogy
azok az illetékes férfiak, akik a dolog rejtelmeibe
be vannak avatva, valamikor majd ezt a rébuszt
is megmagyarázzák nekünk.

Somló ezuttal sem vált hűtelenné a maga
programjához. A *Királyi házaselet*, ámbár tör-
ténéti anyagot karolt föl, tisztára romantikus da-
rab. Csak egy új vonást fedeztünk föl benne,
amit eddigi műveiben még nem tapasztaltunk:
a romantikus pornográfia bizonyos nemét. Ez
egészen sajtószertű. Ez a válfaj eddig csak ope-

az aggódó hazafiak nem váltják hazafias cselekvésre hazafias aggodalmukat.

Báró Bánffy Dezső, hogy megtarthassa a hatalmat, megismétli más téren azt a mérnyvetést, amelyet Tisza Kálmán a hatalom elvesztésével fizetett meg. Lehetséges volna az, hogy ami tíz évvel ezelőtt megbuktatott egy miniszterelnököt, most megmentsen a bukástól egy miniszterelnököt? Nem tudunk hinni ebben a lehetőségben; nem tudnánk hinni ebben még akkor sem, ha nem látnók megmozdulni a többség lelkiismeretét; ha nem hallanók a legjobbak tiltakozását a vakmerő kísérlet ellen. Így pedig bízunk abban, hogy a megmozdulni lelkiismeretnek lesz hozzá elegendő energiája, hogy a tiltakozást cselekvésre váltsa és elhárítsa azt a nemzet jogainak épségét fenyegető veszedelmet.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 20.

Csak éppen annyian maradtak a képviselőházban, hogy meglegyen a határozatképes szám a névszerint való szavazásoknál; az ellenzéki pártok tagjai majdnem mind átmentek a főrendiházba. Sokkal többen voltak együtt a szűk karzaton, mint a képviselőház üléstermében, ahol unottan, egyhangúan folyt tovább a névsorolvasás. Még a folyosók is kongtak az őrisségtől.

Mialatt a t. Ház a felett szavazott, megenged-e, hogy heten felszólaljanak a napirend előtt, addig a főrendek erősen készülődtek a mérközésre: kitűzzék-e tárgyalásra gróf Széchenyi Imrénének a királyhoz intézendő felirat tervezetét, vagy sem? Az előcsarnokban a két tábor wippei folyvást számlálgatták a jelenlevőket s az érkezőket: vajjon melyik oldalon lesz a többség?

Elsőnek jött a terembe a hercegprímás. Egy szolgáló puha, nagy gyapjukendőt hozott és a piros selyembársony karosszékre terítette le az ősz főpap számára. Aztán belétek a miniszterek, elől Bánffy, utána a kabinet valamennyi tagja, kivéve a kereskedelmi minisztert, aki odaát maradt a képviselőházban. A miniszterelnök a jegyzeteit rendezte, majd a belügyminiszterrel tanácskozott. Vaszary Kólos az egri és a kalocsai érsekekkel vitakozott. Aztán odalépett hozzájuk gróf Széchenyi Gyula rokonával, gróf Széchenyi Manóval és bemutatja az egyháznagyoknak a király személye körüli új minisztert. Közben a kultuszminiszter félrevonult a vesztprémi püspökek és hosszasan beszélgetett vele.

Mindenféle érdekes csoportok állottak össze: a jobboldal padsorai mögött az öt Wenckheim gróf, közelükben a négy Desseuffy gróf, a baloldalon a zászlós urak, akik közül ma többen hiányoztak, mint a tegnapi ülésen. Schlauch

rett-szövegekben kuplékkal párosulva jelent meg a szinpadon. Muzsika nélkül, jambusos vigjátékban, holdfény, virágnyalás és madárdal kíséretében még nem fordult elő.

A darab hőse navarrai Henrik, a híres Henri quatre, akinek a nevét minden művelt magyar gavalérr hibátlan franciasággal rogotgatja Henri Katt-nak s akiről meg van írva:

N'est jamais consenti, le nombre l'accablant,
A se diminuer de son panache blanc.

Somló Henriket még navarrai király korában mutatja be. Idő: 1579. — Ebben az időben Henrik huszonnegy éves volt és hét éves házasság. Margitól, II. Henrik és Medici Katalin leányától, 1572-ben, tizenhét éves korában vette feleségül, abban az emlékezetes esztendőben, amikor Párisban, Szent Bertalan éjszakáján, halomra öldösték a hugenottákat. Henrik (Condéval együtt) maga is csak úgy menekült meg a biztos haláltól, hogy hirtelen áttért a katolikus hitre. Később megint visszatért a protestáns valláshoz és protestáns maradt mindaddig, amíg be nem látta, hogy csak mint katolikus lehet Franciaország királyává. „Páris megér egy misét!” kiáltott föl a böles navarrai az ostromolt főváros falai előtt és a Bourbon-dinasztia megalapítója mint katolikus király foglalta el a kipusztult Valois-k trónusát.

A királyi házasságban Henrik protestáns, a felesége, Margit, katolikus. No! abba: ez a Margit nem tévesztendő össze a másik és híresebb Valois Margittal, aki Boccaccio nyomdokain a *Heptameron* című novella-gyűjteményt írta, aki esinos verseket is írt és állítólag szeretője volt Clément Marotnak, a jeles francia költőnek. Ez a navarrai Margit — I-6 Ferenc francia király testvérhuga — már 1549-ben meghalt.

Írógépvétel előtt ne mulassza el a YOST írógépet megtekinteni!! Csak így óvhatja meg magát attól, hogy saját karán okulva, mégis arra kelljen visszatérnie.

Bővebbet kívánatra beküldött katalógusunk mond

bibornok sem jött el. Feltűnt, hogy elmaradt Wekerle Sándor is, aki részt vett a felirati javaslat előkészítésében. Barátai megnyugtatták egymást, hogy nem komoly baj tartotta távol. Egyébként ott volt Lőkőczy, a közigazgatási bíróság másodelnöke, hogy szaporítsa a kormány szavazatait. A baloldal egyik padjában az igazságügyminiszter telepedett le a kuria és a királyi tábla elnökei mellé. Mögöttük békességben ültek egymás mellett Jókai Mór és kegyetlen kritikusa, Gyulai Pál. A hadsereg is képviselve volt: megjelent herceg Lobkowitz Rezső hadtestparancsnok és egy fiatal aktív huszárfőhadnagy, gróf Széchenyi Viktor. Gróf Zichy Gézának minden oldalról melegen gratuláltak a Roland mester sikeréhez.

Egyszerre sürgős-forgás támadt. Mindenki sietett a helyét elfoglalni. Bejött fekete dicsmagyarban, kardosnó báró Vay Béla alelnök, utána a háznyag és a jegyzők. Kezdődött az ülés. A bejelentésekkel hamarosan végeztek, aztán az elnök megadta a szót gróf Széchenyi Imrénének, hogy megokolja indítványát. A fiatal, rokonszenves szónok beszédét a jobboldal sűrűn helyeselte és a végén néhány halk éljen is hallatszott.

Még le sem ült az indítványozó, és fölpatant a miniszterelnök. Arra kérte a főrendeket, hogy ne tűzzék napirendre a feliratot, mert az egyszerűségi alteránál a békétárgyalások sima lebonyolítását, másrésztől és főképpen pedig azért, mert ezzel belevonnák a koronát a pártok között folyó békéltetés küzdelmébe. Hatszor argumentált ezzel a miniszterelnök s mindannyiszor gunyos ah! ah! volt jobbról a válasz. És, ami ritkán esik meg a főrendiházban, közbeszéd is volt: először ott, ahol arról beszélt a miniszterelnök, hogy nemesak elismeri, de sőt követeli is a főrendeknek őseiktől örökölt alkotmányos jogukat, amelyről fogva nehéz időben szavukat latba vessék. — Ezt akarjuk! hangzott jobbról.

Másodszor pedig akkor, amikor a miniszterelnök azt fejtette, hogy ha a feliratot megszavaznak, annak olyan színe volna, mintha a királynak része volna a mostani súlyos állapot előidézésében és az alkotmány legfőbb öre az alkotmányt megsértette volna.

Erre a jobboldal közepén valaki jó hangosan odakiáltotta a miniszterelnöknek:

— Ez a csürés-csavarás politikája!

A gyorsiori feljegyzések erről a közbeszólásról nem emlékeznek meg.

A baloldalon néhány főrend esőndesen helyeselt, amikor báró Bánffy Dezső befejezte beszédét. Egészen vége a miniszterelnök nem sok újat mondott, hanem az egészen új, hogy báró Bánffy Dezső mert másokat vádolni azzal, hogy bele vonják a koronát a politikába; báró Bánffy meri ezt tenni, az a báró Bánffy, akinek valóságos specialitása a korona személyes érzelmeivel való korteskedés; aki rendszert csinál abból, hogy a korona mögé buvik, míhelyt kellemetlen szituációba kerül. Nem akarunk sértő hasonlattal

Somló darabja egyáltalán nem veszi komolyan a históriát. Ezt csak a butorok, a kosztümkők és a nevek képviselik; a mese egészen önkényes, sőt — amit már sajnálni kell — a jellemzés is.

Ez a Henrik nem az a Henrik, akinek az alakját jól ismerjük Franciaország történetéből, hanem egy mulatós, kalandos, szerelmes diák, aki szentimentális lírai verseket szaval, minden komoly ok nélkül rémitőn feltékeny lesz és bárányzelidéssel téri, hogy egy csomó hülye ember gorombászkodjék és erőszakoskodjék vele. A ravasz, az ötletes, a vitéz bearni, aki már ifjonekorában remek dolgokat művelt Meauxnál, Poitounál, La Rochellenél, aki már ifjú korában egyik vezére volt a francia protestánsoknak — hol maradt ebből a kedves, szentimentális fiúból, aki Somló esinos jambusait olyan engedelmesen szavalja?

És milyen romantikus forró lelkű Donna Diana ez a Margit, aki a barátságába öltözött Henrik előtt térdén esuszva vonaglik, veri a mellét és szenvedélyes patózszaal gyónja meg, hogy halálosan szerelmes a férjébe! Ebben árnyéka sines a korhűségnek, a históriai igazságnak. A Henrik és Margit házassága politikai házasság volt. Nem a szerelem, hanem a hideg állam-rezon kötötte frigyüket; a Valois-ház ezen a réven akarta biztosítani magának a Bourbon-Vendome-ág birtokait és Margit csak erőltetve ment a protestáns navarraihoz, mert szíve mélyében az ifjú Guise Henrik heregett szerette. Henrik és Margit közt sohasem folytak olyan lágy, heves, édesen mámoros szerelmi vallomások, mint a Somló darabjában. Henrik jó kedvvel kalandozott mindenféle szoknya után (nem igen volt válogató) és Margit, akiben a Valois-k érzéki, léha vére csörgedezett, többeket boldogított kegyeivel a körü-

élni, de akaratlanul is arra a menekülőre gondoltunk, aki hangosan kiabálja azt, amiben ludasnak érzi magát.

Most felkelt gróf Desseuffy Aurél. A miniszterelnök hívei azt hitték, hogy az indítványhoz akar szólni s erősen tiltakoztak:

— Nem lehet! Nincs helye vitának!

Pedig gróf Desseuffy csak arra kért szót, hogy a felirat felett névszerint való szavazást indítványozzon. De akkor már megtették ezt jobbról és a miniszterelnök hívei, akik siettek a bizalmi szavazat provokálásával.

Most izgatott percek következtek. A főrendek előszedték a nyomtatott névsor íveket, hogy szavazás közben jegyezzeék a voksok arányát. Akárcsak az egyházipolitikai harc emlékezetes szavazásakor. A miniszterelnök és a belügyminiszter plajbászt vettek elő és vonásokkal tartották számon a szavazatokat. Sokan fennhangon számlálták, mennyi az igen, mennyi a nem?

A hercegprímás felállott, úgy várta be, míg elsőnek olvassa a jegyző a nevét; aztán halk hangon szavazott: Nem!

A második volt Samassa érsek. Harsányan mondotta be az igent. Erősen megjeleneztek érte jobbról.

Vaszary Kólos mindjárt el is ment. A terem-szolgája utána vitte a nagy kendőt, amelyen a hercegprímás ült.

A főpapak közül az egri érseken kívül még csak Szemrecsényi püspök szavazott a kormány ellen. Őt is megjeleneztek. Császka, báró Hornig, Fehér Ipoly és Metianu az indítvány ellen adták szavazataikat. A zászlós urak közül csak gróf Andrássy Aladár főkamaramester foglalt állást a felirat mellett, amelyet egyébként alá is írt, ellenben gróf Khuen-Héderváry bán, báró Orszay Béla, gróf Bánffy György és Selávy József koronáor nem fogadták el az indítványt. Az öt Wenckheim gróf, a négy Mailáth gróf és a három Desseuffy gróf a felirat mellett szavazott, a Jan-kovichok, a Bohusok, a Harkányiak, összesen nyolcan, a kormányt támogatták. Velük tartott gróf Esterházy Miklós Mór, is, ellenben feyvertársra, gróf Zichy Nándor az ellenzékkel szavazott. Gróf Szápáry Gyula az indítvány tárgyalása mellett foglalt állást, gróf Szápáry László fiumei kormányzó ellenlelte ezt. A kormány többségét növelték Ernusz Kelemen, Horváth Lajos, herceg Lobkowitz Rezső, báró Eötvös Loránd, báró Jósika Sámuel, Jókai Mór, Gyulai Pál s egyáltalán a választott és kinevezett főrendek legnagyobb részének szavazatai is.

Jóizú derültség támadt, amikor egy halottat is le akartak szavaztatni. Gróf Cziráky jegyző ugyanis egy kikorrigálatlan névsorból olvasta a neveket s abban még benn volt Tóth Lőrinc is. Így esett meg az is, hogy viszont báró Nikolits Fedort nem szólították föl s ő kénytelen volt jogát reklamálni.

Amikor gróf Chotek Rezső nevét kiáltotta a jegyző, a fiatal főur elvétette és nemmel szava-

lotta levő lovakok közül. Egymásnak a ballépéseit sokkal elnézőbben bírálták, mint a nemes lendületű Somló Sándor. Henrik inkább humorral, mint szenvedéllyel fogta föl a dolgokat és csak egyszer nyult kardhoz, hogy a felesége jó hírnevét a világ előtt megóvja, akkor is inkább azért, hogy fegyverrel csikarja ki III-ik Henrikől a feleséges vitás hozományát. Agen-t és Cahors-t. Mert III-ik Henrik nemesak megtagadta ezt a hozományt, hanem a tulajdon hugaról, Margitól ocsmány tudósítást írt a sógorának: megnevezte azokat az urakat, akikkel Margit állítólag szerelmes viszonyban állott. Henrik a szóban levő gavalérokkal együtt haddal támadta meg a denuncióval francia királyt a becsület és a — hozomány nevében. Ez volt az a furesa kis háború, amit a pajkos francia nép akkoriban a *szerelmesek háborujának* (guerre des amoureux) nevezett.

A cahorsi esetet említi a szerző (ezt is hibásan) és a protestáns Henrik ellen irányuló katolikus eselszövények imitt-amott bele vannak szöve a darabba, de a kor egész levegője, hangja hiányzik a meséből, minden erőteljesebb jellemzés szétfoly az általános lírai deklamáció dagályában. Ha valaki történelmi vigjátékot ír, kell, hogy történelmi alapon építse fel meséjét és a köztudomású történelmi tények alapján jellemezzen. Ha IV-ik Henriket vezetjük a lámpák elé, nem a napugars, a holdugars és a csillagugars a fő, hanem az, hogy a szinpadra huroc alakban IV. Henriket ismerje föl a közönség. Ha pedig ehhez nem érünk, akkor követni kell a Döczy Lajos példáját, aki a *Csókban* képzelt alakokat szerepeltet és a történelmi felelőség minden nyüge nélkül szikráztatja poétikus elmességét a fantázia birodalmában.

Mivé tette Somló Mayenne hereget, a da-

„YOST” IRÓGÉP
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
BUDAPEST, NEW-YORK PALOTA.

zolt; szomszédai aztán figyelmeztették és a gróf még egyszer felkelt, hogy a nem helyett igyenre javíttassa ki szavazatát.

Megszólították gróf Széchenyi Viktor tényleges szolgálatban levő huszárfőhadnagyot, akinek az igenje ugy harsogott, mintha egész svadronnak kiáltotta volna a kommandót.

Amikor a távollevők neveit is felolvasták, mindenki tisztában volt a szavazás eredményével. Senki nem lepelt meg tehát az elnök enunciaciója:

Összesen 168 szavazatot adtak be. Ebből igen 69, nem 99. Tehát az indítványt harminc szófőbbséggel elvetették.

A jegyzőkönyvre már senki sem volt kíváncsi. Azt már üres padok előtt hitelesítették s az ülés bevégeződött.

A főrendek karzatáról átvándoroltak a képviselők a Házba, ahol éppen a harmadik névszerint való szavazásnál tartottak, az is vége felé járt.

Az ülés végén Blaskovich Ferenc és Sima Ferenc interpellált az új-szent-annai véres zendülés miatt.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órakor lesz.

I. A képviselőház ülése január 20-án.

Korelnök: Madarász József.

A kormány részéről jelen vannak: báró Dániel Ernő, Erdély Sándor, Perczel Dezső, Wlassics Gyula.

Elnök: Az ülést megnyitja, bejelenti, hogy Fávics Armin képviselő horvát osztály-főnökké kinevezetve, lemond az államadóságokat ellenőrző bizottságban viselt tagságáról.

Sima Ferenc és Blaskovich Ferenc sürgős kérdést kívánnak intézni a kormányhoz az új-szent-annai zendülés tárgyában; ha a Ház a kérdés megtételét megengedi, úgy az az ülés végén előadható.

Szavazás.

Ezután megkezdődött a névszerint való szavazás a fölött, vajon Hock Janosnak megengedik-e, hogy a napirend előtt felszólaljon? A szavazás eredménye az volt, hogy a Ház 128 szóval 2 ellen nem engedte meg Hocknak a napirend előtt való felszólalást.

Öt perc szünet után Wittmann János napirend előtt való felszólalásának megengedése felett szavazott a Ház névszerint.

Wittmannak sem engedték meg a felszólalást 111 szóval 7 ellenében.

Ismét öt perc szünet következett, amely után Horváth Nándornak hasonló kérése fölött folyt a névszerint való szavazás.

A Ház 133 szóval 4 ellen Horváthknak sem engedte meg a napirend előtt való felszólalást.

Elnök: Átánja, hogy a szavazásokat és a mai napirend folytatását a holnap délelőtt 10 órakor tartandó ülésre halasztják. (Helyeslés.)

Következnek az interpellációk.

az új-szent-annai zendülés

miatt.

rab harmadik főalakját, aki szintén nevezetes történeti személy! Mayenne hereg, a hatalmas Guisek édes testvére, a históriában kemény, erős katona, aki sok esatát nyert a protestánsok ellen s akinek a szereplésében árnyéka sines a komikumnak. Henrikkel évekig hadakozott, de mikor Henrik végre Franciaország trónjára lépett, a két egymásra méltó ellenfél kibékült és Mayenne tíz esztendőn át barátja, tanácsadója volt Henrik királynak. Ez a Mayenne a királyi házaletben úgy szerepel, mint egy potrohos Hanswurst, mint egy neveléses pojáco, mint egy buta képzelődő, akinek a felsülés a nerei birkák is kacagók. A poetica licentia ilyen önkényre nem jogosítja föl a drámaírókat.

De ha eltekintünk a történeti hűségétől, minden históriai vonatkozástól és egyszerűen a mesét, a bonyodalmat vizsgáljuk: mit ad a Somló darabja? A királyi házasesletnek valami elmés, szatirikus képét kapjuk talán? Talán azt mutatja meg nekünk a szerző, hogy a konvenció hogy öli meg a szerelmet a királyi házasesletben, hogy az udvari atmoszférában miképpen zsugorodik össze az igaz érzés, hogy a királyok házeselete milyen cifra nyomorúság és hogy valóságosan csak az lehet boldog, aki távol áll a királyi udvarok fényes, de hazug szerencsétől?

A tapasztalás, a lélektan szempontjából csak ez a kép lehetett volna helyes. De a Somló királyja szerelmes és szentimentális, mint egy lírai poeta, a királynéja pedig Baucis-szerű idillre sóvárog, — hűséget, pástororákat követel az emberi kor végső határáig. A falusi kisasszonyok, a libapásztor leányok közt található föl a szerelemnek ez a naív, szent szimplicitása, nem a királyi kastélyok termeiben, nem azok sorában, akikben a büszkeség és az uralomvágy az első, akik úgy vannak nevelve gyermekkoruk óta, hogy érzéseiknek parancsolni tudjanak és a mestereik tekintélytartására vessők a fősulyt.

Min alapszik a darab egész meséje? Henrik király egyik bérlojének a leányával, a csinos Mirettel *arcszelet* az erdőn és éprészgetés közben

Blaskovich Ferenc maga is elítéli a zendülést, de a helyzet tisztázására előadja, hogy a községben a legelő tulajdonának kérdése két elkeseredetten ellenséges pártot idézett elő. A két párt közül az egyik igenis alkotott egyesületet, amely foglalkozott gazdasági tanítással, de ő, ki ennek elnöke, tagadja, hogy szocialistikus tanokat hirdetett. Lehet, hogy egyesek szocialista eszméket pengettek, de az egyesület, a szocialistikus üzemektől távol áll. Az igaztosságnak oka különben az volt, hogy a világi főszolgabíró a többség bírójelöltjét mellőzte és a kisebbség jelöltjét két strohmannal jeltölte. A következő kérdést intézi a kormányhoz:

1. Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak arról, hogy Új-Szent-Annán folyó évi január hó 17-én zendülés támadt, mert az előző napon tartott közési bíróválasztás alkalmával a választást vezető főszolgabíró nem vette föl a jelöltek közé azt, kit a község nagy többsége óhajtott?

2. Tekintettel arra, hogy ily, csak a törvény betűinek, de nem szellemének megfelelő eljárás a választó községre nézve igazságtalan, annak választó-jogát kizárja s ennek már sok helyen okozott elégtelenséget és zavargást; hajlandó-e a tisztelt belügyminiszter ur vizsgálatot indítani arra nézve, hogy miért hagyta a világi főszolgabíró az új-szent-annai választásnál figyelmen kívül a nagy többség óhaját, dacára annak, hogy ennek jelöltje a főszolgabíró urnál szabályszerűen jelentkezett.

3. Tekintettel arra, hogy ilyen törvénytelen eljárás mellett előrelátható volt, hogy a község igaztosságra fog jutni, tette-e a főszolgabíró valamely és ha igen, miféle intézkedéseket a bekövetkező zavarok megelőzésére?

4. Tekintettel arra, hogy a csendőrség fegyverhasználat jogával élt, hajlandó-e megvizsgáltatni, hogy a csendőrségi szolgálati utasításoknak a fegyverhasználatra vonatkozó intézkedéseit szigorúan megtartattak-e és hajlandó-e e célből vegyes küldöttséget kiküldeni az eset színhelyére.

Sima Ferenc a szentannai eseményekért a világi főszolgabíróat teszi felelőssé. Szóba hozza az ex-lex állapotokat és a királyi eskü meg nem tartását. (Mozgás.)

Elnök figyelmezteti Simát, hogy a király esküjét ne vonja a vitába. (Elnök helyeslés.) Az előrehaladott időre való tekintettel kéri különben is Simát, hogy maradjon szorosan a tárgynál.

Sima Ferenc: A következő interpellációt terjeszti elő:

A belügyminiszter urnak a hírlapok közlése alapján bizonyára van tudomása arról, hogy Új-Szent-Anna, arad megyei községben folyó hó 17-én bíróválasztás volt, mely alkalommal azért, mert Párizs Gábor főszolgabíró, a község népének jelöltjét nem jelölte, a nép lázadásban tört ki, melynek következménye az lett, hogy Párizs főszolgabíró csendőrokkal löveit az ősszergyűlt tömeg közé. Nyolc csendőr hatszor lőtt a nepre és hat ember halalos vágással elesett, s az eddigi

vizsgálatok eredménye szerint heten életveszélyesen megsebesültek és tizenheten könnyebb sebet kaptak. Erről a miniszter urnak van tudomása. Ennek következtetés kérdésem az, tette-e már a belügyminiszter ur intézkedést, hogy Párizs Gábor főszolgabírót úgy fegyelmi, mint bünyefítő uton a legszigorubb büntetés alá vonásának azon eljárásáért, hogy a kijelölés diszkreociójának jogával visszaélve, a választási jogában kijátszott népet jogos elkeseredés és felháborodás kergette a zendülésre, s ezzel a fegyveres beavatkozásra, s egy valóságos vérfürdő előidézésére szolgálott okot. S e vérlázító eset alkalmazásakor-e sürgős és radikális intézkedést tenni az iránt, hogy a községi választásoknál a nép többségének választási szabadsága és törvényes akarata minden körülmények között szabadon s sértetlenül érvényesülhessen?

Blaskovich Ferenc felreértett szavait igazította helyre.

Elnök az ülést negyed három órakor bezárta.

II. A főrendház ülése január 20-án.

— Kezdeté délelőtt 11 órakor. —

Elnök: Báró Vay Béla.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső, gróf Széchenyi Manó, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Cseh Ervin, Erdély Sándor, Perczel Dezső.

Elnök: Megnyitja az ülést s jelenti, hogy gróf Batthyány László számára a királyi meghívó levelet kéri.

Következik napirend szerint gróf Széchenyi Imro indítványának megoklása.

A felirat.

Gróf Széchenyi Imre: Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrendek! A főrendház mindig hivatásának tartotta, hogy az alkotmány és az alkotmányos alapok épségben tartása felett őrködjék. Azon nehéz és aggályos viszonyok, melyekbe ez év első napja óta kerültünk, nem tűrik meg, hogy a főrendház kizárólag normális működésre szorítkozzék; de a közelebbi parancsolja, hogy a helyzettel szemben állást foglaljon, önállóan ékelt foglaljon, úgy, mint az a törvényhozás egyik faktorához illik. Pedig egy ily tekintélyes testületnek megnyilatkozása a béke és az alkotmány helyreállítása érdekében nem képezhető, hogy erkölcsi hatást ne gyakoroljon azokra, akik ma netán még a békes kibontakozás ntját állják, hogy ösztönzésül ne szolgáljon azoknak, akik a békét keresték és már eddig is előmozdítani ilyeztek. Ez utóbbiakhoz, úgy hiszem, joggal számítom e Háznak minden egyes tagját s ezért fel kell tételzem, hogy örömmel fogadnak minden oly akciót, amely a béke helyreállítását célozza.

Nem kívánok rekriminálni a multakra, nem keresem nem kutatom, kiket lehetne okolni a mai helyzet előállításáért; de ezzel szemben viszont jogcímeket érzek magamban, hogy arra kérjem a méltóságos főrendeket, hogy szerény indokoláson hasonló objektivitással méltóztassanak mérlegelni, félre téve minden párttekitetelt, minden ellenszenvet és rokonszenvet, egy magasabb, egy országos érdekre való tekintettel, amint tettek ezt őseink mindenkoron, midőn e haza veszélyben forgott. (Tetszés jobbfelől.)

Ugyanezen a nyomon kívánok haladni én is;

szabad mászt ül vele az árnyékos esalibn. A királyné ezt megtudja és annyira felháborodik, hogy bezárja Henrik előtt a várkastély kapuját és a legkomolyabban ráni akar tőle. Henrik álrubában hatol a kastélyba, mint szerzetes. A királyné meggyónja neki, hogy imádja a férjét és szánja-bánja, hogy szövetkezett az ellenségeivel, a katolikus bandával, akiknek a feje, Mayenne hereg, már közeledik, hogy Henriket detronizálja. Henrik erre leveti az alarcat, a királyné pedig elfogja a királyt, hogy biztosítsa magának a kis hűtelent.

A fogoly királylyal hallatlan impertinenciával bannak a saját udvaroncain. Mayenne, a potrohos pojáco, szemébe vágja, hogy a királynének szeretője van. Henrik késpnéznek veszi az impertinens pojáco mondasát és függöny mögé bujlik, hogy kihallgassa Margot asszonyt és leghűbb lovagját, Ramont. Margot észreveszi Henriket a függöny mögött és a hú lovagot rábírrja, hogy tréfálják meg együtt a féltékeny királyt. A király dühösen előlép a függöny mögül és rátámad a hú barátira, aki sirva fakad és azzal a fogadalommal rohan el, hogy be fogja bizonyítani hűségét. A királyné tovább játszza kis komédiáját, de éjjel — miután egy kissé ő is a függöny mögé bujt a terembe tőri Mayenne elől — bemegy abba a szobába, ahol a fogoly király alszik. Gabriella, a parádés naiv komorna, aki életfözfözfát deklamál s királyokat és királynékat vigasztal, természetesen rájuk zárja az ajtót. Mayenne, a hűlo pojáco, egy vén és hordó termető udvarhölgy szobájába hatol, abban a hiszében, hogy a szép és fiatal királyné engedni magához. Gabriella természetesen ezekre is rázárja az ajtót, azután a maga ifjához rohan — és az ajtó harmadszor is bezárul.

Ime a bonyodalom. A megoldás pedig ez: a király nem vette észre, hogy a felségével töltötte az éjszakát, Mayenne nem vette észre, hogy a szép, karos és fiatal királyné helyett a vén és hordótermető udvarhölgyet karolta. (Ez már csakugyan non plus ultrája minden hülyeségnek.) A tévedés most részben kiderül. Király és királyné egymás karjaiba omlanak, Mayenne

a lovagias hereg, ez a hallatlan gavallér, Henriknek a szemébe mondja, hogy a királynével együtt áldozott Kypriszt oltárán, de végre ez a tévedés is kiderül, mert az udvarhölgy, a szemérmes vén hordó, újjan hordja Mayenne éjféli ajándékát, a gyűrűt. Mayennet ebrudon dobják ki, a függöny legördül.

A mese rugója tehát az, hogy a királyné válni akar a királytól, mert a király elcsábított egy haszontalan kis paraszt fruskát. És ezt a királyné cselekszi, nem egy polgárleányka, — és cselekszi abban sz időben, amikor a jus primae noctishoz szabadalma volt minden nemes földesurnak! A darab lényege, bonyodalma, célja, morálja pedig az, hogy a király a királynével, Gabriella Migu-ellel és Mayerne ur a vén udvarhölgygyel tölt el egy szerelmes éjszakát! Ez a királyi házaseslet. Ennyi szép lírai versnek és lendületes deklamációnak a végér egy romantikus malacocsa — maga abb rendű cukros vízben és olimpusi szírupban hengergözve! Szeretem, becsülöm a szerzőt, de nem tudok gyönyörködni ebben a darabjában.

Hegyesi Mari királyi szépség volt Margot szerepében. Császár adta Henriket, Csillag Teréz az okos Gabriellát, Vizváry Mayennet, Rákosi Szidi az udvarhölgyet, Pálffy Ramont s a kisebb szerepeket Nagy Ibolyka (aki gyönyörű apród volt), Gabányi, Dezső, Egressy Akos stb. A főszereplők nem mérsékelték a kényes helyzeteket, sőt sokszor mindenféle szemnyomításokkal, gesztusokkal, tulerős hangnyomatékkal hívták föl a figyelmet a parádés mondasokra. Jó volna, ha ezt a modort ábáthagnák és szerényebb, finomabb, természetesebb öszjátékra törekednének. A régi sablonok nem érnek semmit. Meg kell érteni az új kor szellemét és nem a hatást, hanem az igazságot kell keresni.

A rendkívül fényes kiállítás már a főpróba után kiemelték. Csak azt kell még konstatálnunk, hogy a szerzőt barátságosan fogadták és kivált az első felvonás után több kibívás volt.

kerülöm mindazt, ami vitára okot ad, mert nem az ellentéteket, de az egybehangzást keresem. Ennek folytán tisztán csak arra szorítkozom, hogy konstataciójam a mai helyzetet.

Mindenki el fogja ismerni, hogy alkotmányunk legkardinalisabb törvényei csorbát szenvedtek, hogy bizonyos viszonylatokban törvényenkívül állapotba kerültünk. A kormányknak nincsen pénzügyi föltartalmazása, nincsen költségvetése: ezek nélkül viszi tovább ez ország ügyeit. Pedig az ajtó előtt áll már a februarius hónap, maholnap itt van az adófizetés ideje. Helyes-e, megengedhető-e, hogy továbbra is fenntartassék egy olyan állapot, amelyben törvényre hivatkozhatik az, aki az adót meg akarja tagadni? Megengedem, hogy az állam-pénztárban lehet annyi föltámasztást készlet, hogy ideig-óráig nagyobb komplikációk elbárhathatók, de mindenki igazat fog adni nekem, ha azt mondom, hogy ez az állapot csak ideiglenes, amely által egy nagyobb katasztrófa elhalasztható, de végleg el nem kerülhető. Még nagyobb aggodalmat és bonyodalmat okoz az unjonok tényleges kiállítása. Nagy bűn volna azon veszélynek kitenni a monarchia védképességét, hogy akadályok gördüljenek az unjonok kiállítására. De, méltóságos főrendek, ez csak egyik oldala az éremnek. De hol vannak még egyezményes törvényeink? A monarchia másik államával való gazdasági kiegyezésnek biztosítása, amely az 1898. I. t.-cikk megszüntetésén egészen a levegőben lóg. Csoda-e, uraim, ha mindenki elfog a bizonytalanság érzetét, csoda-e, ha a kereskedelem pang, a vállalkozási kedv kékóba van verve és hitelünk mindinkább csorbul? Amit legjobban bizonyít azon tény, hogy érteink napról-napra mindjobban beszivárognak a külföldről, és a helyi piacnak nagy nehézsége kerül, hogy azokat abszorbeálja. Jól tudom, hogy mindezen jelenségek nem egyerelesen az ex lex állapotra viendők vissza, de ki tagadhatja, hogy éppen ezen állapot alkalmas arra, hogy ezen bajok mindinkább fokozódjanak, mindinkább kifejlődjenek? És ki áll jót arról, hogy ezen helyzetnek bizonytalan időre való kinyújtása nem lesz-e kihatással nemcsak a monarchia nagyhatalmi állására, de annak az európai államok szövetségében gyakorolt súlyára.

De mindezen belső és külső veszedelmek azon súlyos következményein kívül még egy más bajt látok. Ez azon, minden magyar ember szíve mélyébe bevésést hitnek és szent meggyőződésnek megrendülése, melyet minden magyar ember már a levegővel sziv magába: hogy tudniillik ezt a nemzet alkotmány nélkül kormányozni nem lehet. E hit és az ezzel járó bizalom, ha a helyzettel nem szakítunk, meginog; mi több, oly precedens esetet teremtünk, amely hogy mennyi veszélyt rejt méhében, csak Isten a megmondhatja.

Ha már most ezzel szemben a jövőt tekintjük, két lehetőség tárul fel előttünk. — az egyik: folytatni a mai politikát, szembeszállni a törvénytelenségek esélyeivel, akaratlanságot törvénytelenséget törvénytelenségre halmozni, tekintet nélkül azok mértékére és mennyiségére. A másik: az okos oldalról való engedékenység, de minden elv sérülése nélkül; ráégni a békekiegyezés útjára, melynek sem elvi, sem jogosult tárgyi akadályai nem lehetnek.

A miniszterelnök ur utolsó beszéde végén azon reményének adott kifejezést, hogy az ő szava lesz a legutolsó, amely itt e tárgyan elhangzik. Talán csak mégis el fogja ismerni óhajának célszerűtlenségét, ha megfontolja, hogy hiszen a főrendház tekintélyét a mérleg ugyanazon serpenyőjébe akarjuk vetni, amelybe vetette a hercegprímás ő eminenciája, és amelybe vetette a miniszterelnök ur maga is; el fogja ismerni, ha megmondja, hogy oly időben provokálunk egy béke-nyilatkozatot e Házban, amidőn a tárgyalások menetében leginkább latba esik a bekebelezésnek tulsúlya.

Ismétlem, akciónak egyedüli célja a béke és a kibontakozás, és miután nincsen módunkban e forró óhajatusunknak más kézzelfogható kifejezést adni, azt ajánlom, hogy teljes bizalommal és alattalói hűséggel forduljunk ahhoz, aki nemcsak személyes tulajdonságainál fogva, de felségess állásánál fogva is a magyar alkotmányunk legmagasabb és leghívebb őre. Ennek megfelelőleg van szerencsém felkérni a méltóságos főrendeket, hogy a házszabályok 39. §-a alapján az indítványt a bizottsági tárgyalás mellőzésével tárgyalásra kitűzni méltóztassék.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök: Nagyméltóságú elnök ur, méltóságos főrendek! A tegnapielőtti ülésben, midőn a hercegprímás ő eminenciája rövid kérdést intézett a helyzetre vonatkozólag énhozzám, akkor én, szavaimat azzal végeztem, miszerint célszerűnek tartanám, hogy ezen kérdés újabbán itt a főrendházban ez alkalommal ne tárgyalatnék és most ezen nézetnek adok kifejezést és ezen nézetnek fenntartásával most is arra kérem a méltóságos főrendeket, hogy az indítvány tárgyalását napirendre tűzni ne méltóztassanak. (Helyeslés balfelől.) Elmondottam már akkor, hogy éppen azért, mert a kibontakozás útján vagyunk, amelyet keresünk, nem tartom időszzerűnek, hogy ez a kérdés itt a főrendházban, midőn még a tárgyalások a pártban folyamatban vannak, érdemlegesen tárgyalatassék. (Helyeslés balfelől.)

De, méltóságos főrendek, most már, midőn a méltóságos gróf ur indítványának napirendre tűzését kívánja, és éppen ebből az indokból, hogy a méltóságos főrendek a koronához forduljanak és a kor-

nától kérjék a helyzet szanalását, szükségesnek tartom még határozottabban kérni, hogy ezen indítványunk érdemleges tárgyalásába belemenni ne méltóztassanak. Ne méltóztassanak, mert nézetem szerint, meg az adott körülmények között és időben a tárgyalás nem helyes, nem szükséges, nem célszerű, de azért is, mert nem tartom helyesnek, hogy akkor, midőn a különböző pártok közötti ellentétek időzték elő a helyzetet, a koronához forduljunk és mintegy a koronát bevonjuk a pártok közötti küzdelembe. (Mozgás és zaj jobbfelől. Felkiáltások: Ah! Ah! Helyeslés balfelől.) És ha semmi más indokom nem volna, ez már elég volna arra, hogy az érdemleges tárgyalást és ennek következtében a fölratnak a felséghez juttatását, kérném, méltóztassanak mellőzni.

Kétségtelenül beismerem, sőt követelem is a főrendek azt a jogát, hogy bármely politikai kérdéseknél a maguk szavát érvényesítsék és nehéz időkben őseiktől örökölt alkotmányos jogainál fogva (Felkiáltások jobbfelől: Ezt akarjuk!) latba vessék nézeteiket, álláspontjukat. De, méltóságos főrendek, méltóztassanak megengedni, a megadott körülmények között a helyzetet én nem látom olyannak, hogy ez irányban, ezen módon különösen valamely intézkedésnek a főrendek részéről és különösen felirat alakjában szükségse fogrna fenn. Mert, méltóságos főrendek, az van kérve a felirati javaslatban, hogy a király alkotmányos jogait akképp gyakorolja, hogy az alkotmányos állapot mielőbb teljesen helyreállítassék. Hát mit jelent ez? Hát fel volna tehető, hogy a felséges ur alkotmányos jogait nem akképp gyakorolja, vagy mintha a főrendek Házának kérienne kellene, hogy a korona alkotmányos jogait alkotmányos uton gyakorolja, mintha a király az alkotmányt megsértette volna. (Élénk mozgás jobbfelől. Felkiáltások: Dehogy! Óh nem!) mintha annak az állapotnak az előidőzésében, melynek súlyát most mindannyian érezzük, a király ténykedésének része volna, én tudom, méltóságos főrendek, hogy sem az indítványt tevő méltóságos gróf ur, sem azok, akik a felséges urhoz a feliratot küldeni akarják s e kérdésben érdemlegesen tárgyalni óhajtanak, nem egy fogják fel a dolgot, de mert így is felfogható és mert kétségtelenül ezen értelmezés következtében olyan álláspontot foglalnának el a méltóságos főrendek, amely én szerintem közjogunknak, de a korona tekintélyének sem felel meg. Öszintén kell, hogy ismétlem, miszerint nem tartom célszerűnek, hogy érdemlegesen tárgyaljuk e kérdést, nem tartom célszerűnek, hogy a felirat ő felségéhez juttatassék.

Méltóságos főrendek, hogyan állott elő a helyzet? Akkét, hogy a képviselőházban az ellenzék a kormány iránti ellenszenvénél, a kormány iránti erős bizalmatlanságánál fogva lehetetlenné tett minden alkotmányos tárgyalást. Ha már így állott elő a helyzet, akkor kell, hogy a pártok közötti ellentét a pártok közötti kiegyenlítés útján hozassék rendbe. Ez van folyamatban; őszintén mondom, erre törekszik a kormány, erre törekszik a többség, és hinni akarom erre törekszik az ellenzék is. Ilyen körülmények között a pártok között előállott ellentét kérdésében a koronának közbelépését kérni ki, én részemről nem tartom célszerűnek, nem tartom helyesnek, nem tartom alkotmányjogilag megengedhetőnek.

Mindezekre való tekintettel azon nézetben vagyok, hogy lehetetlen lévén a koronát a pártok közötti béktetés küzdelembe bevonni, nem lehetséges a feliratot küldeni és ennek következtében nem helyes annak tárgyalása. (Mozgás jobbfelől.) Azt gondolom, hogy ezen ut a rendes alkotmányos fogalmakkal és gyakorlattal ellenkezik is. A törvényenkívüli állapot és éppen a nehéz helyzet, amelyben vagyunk, beismerem, igen komoly; legkomolyabban törekednünk kell abból kibontakozni, törekednünk kell az ország érdekében, az alkotmányunk érdekében a kibontakozást feltétlenül lehetővé tenni; de nem azon az uton, mely a koronát a küzdelembe bevonja. (Mozgás jobbfelől.) de azon az uton, amelyen létrejött, a pártok közötti ellentét megszüntetésével. És ezért kérem a méltóságos főrendeket, mindezekre való tekintettel méltóztassanak akkét határozni, hogy a gr. Széchenyi Imere által beadott indítványt érdemleges tárgyalásra napirendre tűzni nem méltóztassanak. (Élénk helyeslés és tetszés a baloldalon.)

A szavazás.

Gróf Dessewffy Aurél a házszabályokra hivatkozva, benyújtja a névszerinti szavazást kérő ívet.

Élnök: Miután a házszabályok értelmében kérték a névszerinti szavazást, azt elrendelem. Egyébként jelentem, hogy más részről is kérték a

névszerinti való szavazást. A kérdés ez lesz: Elfogadják-e a Ház a felirati javaslatnak napirendre tűzését: igen, vagy nem?

Gróf Cziráky Antal jegyző olvassa a névsort.

A szavazás után:

Báró Nikolics Fedor figyelmezteti a jegyzőt, hogy az ő nevét nem olvasta. Bejelenti, hogy nemmel szavaz.

Élnök: Kérdezi, van-e még valaki, a kinek a nevét nem olvasták? Az ülést a szavazatok összeszámllálása céljából felfüggeszti.

Szünet után

kihirdeti a szavazás eredményét. Összesen 168-an szavaztak. Az indítvány mellett 69-en, ellene 99-en s így a főrendház 30 szöbbséggel kimondotta, hogy az indítványt nem tűzi ki tárgyalásra.

A jegyzőkönyvet hitelesítették s az ülést ezzel egy órákor bevégződött.

BELFÖLD.

A válság.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 20.

A béketárgyalások harmadik fázisa ma befejeződött, a nélkül, hogy megegyezés jött volna létre; sőt az ellentétek az alkudozó felek között jóval nagyobbak, majdnem kiegyenlíthetetlenek lettek.

Az ellenzéki pártok bizalmi férfai ma a képviselőház ülése alatt véglegesen megállapították a szövegét annak az írásbeli válasznak, amelyet a kormány pontozataira adnak.

Az elaboratum, amelyet gróf Apponyi Albert szerkesztett, pontoskint foglalkozik a kormány feltételeivel, s mindegyikre részletesen válaszol.

A gróf Apponyi által szerkesztett elaboratumot a pártközi konferencia beható tanácskozás után lényeges változtatás nélkül elfogadta.

Az elaboratum 16 ivnyi terjedelmű; felőlei a mai helyzet összes vitás kérdéseit és rámutat a kibontakozás módjaira; hangja koncilians, tárgyalagos, kerül minden agressziót és arra törekszik, hogy a további tárgyalásokat lehetővé tegye, ha ezt a kormány komolyan akarja.

A pártközi konferencia köszönetet mondott gróf Apponyi Albertnek az elaboratum kidolgozásáért és elhatározta, hogy azt ma délután négy órákor hozza a disszidensek vezetőinek tudomására.

A folyosón ma is folytatták még akciójukat a békebarátok. Ugy az ellenzék, mint a kormánypárt számos tagját láttuk élénken tárgyalni egymással és a disszidensekkel. A kormánypárt hangulatán határozottan konstatalható, hogy folyvást a békebarátoké a többség, akik el vannak szánva, hogy minden lehető elkövetnek a parlamenti helyzet szanalására, s a nemzet jogait fenyegető veszedelem elhárítására. Ebbe az eltökélt táborba sorakoznak a párt független elemei, akik nem tudnak eltántoritani az új választások hírével sem, amelyet egyre erősebben hangoztatnak egészen világos tendenciával.

Szell Kálmán propozíciója.

A Szell-féle formulának az a szövege, amelyet mai lapunkban ismertettünk, nem nyújtja teljes képét annak az álláspontnak, amelyet a többségnek ez a legkiválóbb tagja a kiegyezés kérdésében elfogal; nem szól ugyanis az önálló vámrterület államjogi állapotáról, ami onnan van, hogy a formula csakis a külföld államaival való szerződés kötésre nézve akar provideálni. Szell Kálmán azonban már előzőleg és azóta is szóval kifejtette a miniszterelnök előtt a vámközösség állapotának fenntartásával szemben való álláspontját is. Kijelentette ugyanis, hogy az önálló vámrterület államjogi állapotának a törvényben való kimondását óhajtja, a mostani tényleges állapotnak vámszerződés formájában való fenntartását pedig nem ellenzi. Ezzel Szell Kálmán a maga független meggyőződését elismerésre méltó módon kifejtette. A maga formulájában ezt

Külföldi hírek: A cs. kir. kereskedelmi miniszterium legfőbb állami díja 1883. Nagy aranyérem 1880. I. oszt. érdem-érem 1880., valamint több díszokmány.

Alapítás éte 1870.

Belehrádek Ferenc zongoragyáros Bécs, VII., Mechitaristengasse 4. szám.

ajánlja gyártmányait zongorákban, koncert-, szalon-zongorákban és rövid zongorákban, különösen a legkisebb fajtaúkat, 1 1/2 méter hosszú diminutiv- és mignon-zongorákat, valamint amerikai rendszerű keresztulós zongorákat hat évi kezesség mellett. Fizetési módokat megegyezés szerint a legelőbb gyári áron.

az álláspontot csak azért nem fejezte ki, mert annak a formulának más volt a rendeltetése.

Szél Kálmán ezt az álláspontját ma is fenntartotta; a kormány javaslatára nézve pedig kijelentette, hogy ő az ilyen rendezést az 1867. XII. t.-cikk 68. §-ával ellentétben állónak tartja, ahhoz semmiesetre sem járulna hozzá, sőt azt határozottan elismerné is.

Szél Kálmán ezt a maga álláspontját többek között Lukács László pénzügyminiszterrel is közölte, mivel a szavazások alatt a Ház egyik padjában visszavonultan sokáig tárgyalt.

Ez az álláspont ma észrevehetően hódított a kormánypártban; olyan képviselők, akik eddig ugy voltak ismeretesek, mint Bánffy legszemélyesebb hívei, határozottan kijelentették, hogy a hatvanhatediki alaptörvény garanciáinak megsemmisítéséhez nem járulnak hozzá.

Az ellenzék észrevételei.

Az egyesült ellenzék véglegesen megszövegezte válaszáat a kormánynak békefeltételeire. Noha a kormány követeléseit igen kemények és túlszigorúak és valósággal az ellenzék megalázódását szabják a békés megegyezés feltételül, az ellenzék, értesülésünk szerint, a legnagyobb előzékenységgel és mértékudással vizsgálta meg azokat és tanácskozásai során a legnagyobb politikai önmegtartózkodással csak azokat a momentumokat kereste, amelyek a békés megegyezést lehetővé teszik, kizárva tanácskozásából mindazt, ami a harcoló felek közt fennfőgő ellentétet még jobban elmérgesíthetné. Amely előzékenység jellemzi azonban egyhangulag megállapított észrevételeit, épp oly határozottság is és azokat pontokba foglalva szóbelileg közölte a disszidensek vezérével. E pontozatok közt a leghatározottabban utasítja vissza a kormánynak azt a feltételt, amely a nemzetnek a közjogi kiegyezésben biztosított és időre időre feléledő jogát állandóan le akarja kötni.

Az ellenzéki pártok kiküldötteinek tanácskozásairól a következő kommunikét adták ki:

„A kormány ellenjavaslatára az ellenzéki pártok a maguk észrevételeit megfogták s ennek tartalmát szóbelileg közölték Szilágyi Dezső, gróf Csáky Albin és gróf Andrássy Gyula orsz. képviselő urakkal, felhatalmazván, illetőleg felkérvén őket, hogy közveítsék a választ.”

A szabadelvű pártkörből.

— Kormánypárti forrásból. —

A főrendiház mai ülése után elutaztak azok a ritkább vendégek, kik az utóbbi három napon át nagy élénkséget hoztak a Lloyd-klubba s azért este ismét csöndes és mindennapi volt a hangulat. Kezdetben kevesen is voltak a termekben. Szombat körül a képviselők nagy része elutazik, ki vadászni megy, ki pedig a választói közé. Mert célirányos dolog fenntartani és istápolni a jó viszonyt a szavazó és mandátum-adó polgárokkal, főképp most, amikor minduntalan emlegetik, hogy — új választás lesz.

Mozgalmat az a néhány párttag idézett elő, aki a kiegyezés kérdését beszélte meg. Arról volt szó, hogy ne csak 1903-ig, hanem e dátumon túl is biztosíthatassék a gazdasági béke. A sok formula, melyet ellenzékiek, disszidensek és kormánypártiak az utóbbi napokban forgalomba hoztak, nem hogy tisztázta, sőt összezavarta és megnehezítette az eljárás módját. Egy előkelő párttag keserű humorral szóljt közbe:

— Eh, nem formulákkal és nem logikai gyakorlattal lehet megmenteni az országot!

Bánffy miniszterelnök még ma sem kapta kézhez az ellenzék észrevételeit a kormány-proponcióira. Mihelyt megkapja, azonnal miniszter-tanácsot tart. Ez a tanács fogja első sorban megvitatni a véleményt, mely a király elé terjesztendő. Ismét Bánffy, Lukács és Fejérváry miniszterek mennek Bécsbe, hogy ez előterjesztést megtegyék a koronának. Módosulások tehát még mindig lehetségesek, melyek a békülés folyamatát tovább húzzák.

Hét óra után a miniszterek is mind megjelentek a klubban (a betegeskedő Fejérváry kivételével) s élénken megvitaták a helyzetet.

A képviselők nagy része abban találja a kibontakozás nehézségét, hogy az ellenzék nem tördököl azzal, ha a mostani obstrukciós helyzetet a jövőben is minduntalan beállhat, s mint most, milliókra menő károkat okoz. Valaki elkeseredve kiáltott fel:

— Már is annyi vesztesége van az országnak, hogy öt százalékos pótdóval sem lehetne helyreütni!

Azt pedig szintén nagy akadálynak tartják a béke barátjai, hogy az ellenzék majdnem tíz évre terjedő programot akar diktálni a kormánynak és a szabadelvű pártnak.

Feltűnést kellett, hogy báró Bánffy fél hét órákor a klub miniszteri szobájába ment s ott egy óra hosszat tanácskozott Tisza Istvánnal és Gajári Ödönnel.

Ujabb bécsi ut.

A miniszterelnök a Házban elterjedt hírszerint holnap este ismét felutazik Lukácsal és báró Fejérváryval Bécsbe, ahol a királynak előterjesztik az ellenzék válaszáat.

A horvát budgetvita.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Zágráb, január 20.

A tartománygyűlés mai ülésén az elnök bejelenté, hogy holnap délelőtt 10 órákor gyászmisze lesz Sztanekovics elnök lelkiüdvéért és felszólítja a Ház tagjait, hogy az istentiszteleten megjelenjenek.

A jegyzőkönyv felolvasása után Mazzura annak a konstatálását kéri a jegyzőkönyvben, hogy indítványa fölött azért nem lehetett szavazni, mert nem volt jelen elegendő számu képviselő.

Elnök visszautasítja ezt az észrevételt, azzal, hogy senki sem kérte a képviselők megolvasását.

Mazzura erre nézve vitát akar provokálni, de ezt az elnök nem engedi meg.

A Ház átér a napirendre: folytatja a költségvetési vitát.

Első felszólaló Pliverics, ki az ellenzék beszédeiből azt következteti, hogy az ellenzék még nem tartja magát fölöslegesnek itt a Házban, ahogy Brestyanszky december 16-án mondotta. Az ilyen parlamentáris lemondások arra vallanak, hogy az ellenzék vagy hiábavalónak tartja működését vagy magát tartja keptelennek a működésre. Hogy az ellenzék, amely az utóbbit semmi esetre sem ismerné el, nem mondott le, azt bizonyítja tehát, hogy a nemzeti párt — ámbár Amrus tegnap azt mondta, hogy a nemzeti párt két szék között pad alá kerülhet, — helyes uton jár és nem törekszik lehetetlenségre. Amrus a jó közigazgatást nevezte a legjobb politika céljának, tehát helyes, hogy a nemzeti párt erre törekszik. Szemünkre vetik, hogy a kiegyezést nem úgy hajtkák végre, ahogy szözl, de sem az időbeli viszonyokat nem veszik figyelembe, sem azt, hogy nem vétünk-e mi is a kiegyezés ellen. A szerződéses hűség, amelyről Frank beszélt, mind a két részen meg kell tartani és mind a két részen őszintén kell venni. Ha a mi hűségünk őszintébb lett volna, meg vagyok róla győződve, sokkal jobban alakultak volna a viszonyok. Brestyanszky Magyarországon a javulásnak némely tüneteit vélte látni. Miért ne keresnénk tehát mi is módot a közeledésre? Különben sem tartom igazoltnak Brestyanszkynek a dualizmus összeomlásáról való nézetét. Tiszának az a mondanása, amelyre hivatkozik, csakis Ausztriára vonatkozik, nem pedig Magyarországnak Ausztriához való viszonyára. Tisza bizonyára nem gondolt az egész monarchia federalizációjára, Ausztria federalizációja pedig csak annyiban okozna változást, hogy más faktorrall lenne dolgunk. Különösen Horvátországnak Magyarországgal való viszonya egyáltalán nem változnék. A konföderáció eszméjét már Wesselényi képviselte 1844-ben, aki a szlávoknak a németekkel való viszonyát úgy akarta szabályoztatni, mint Horvátországnak Magyarországgal való viszonya van szabályozva, nevezetesen egységes egésznek a formájában, amelyben Horvátországnak bizonyos autonómiaja van. Ugyanígy értendő Tiszának a nyilatkozata, tudniillik az, hogy Horvátországnak Magyarországgal való viszonya érintetlen maradjon. Brestyanszky azt állítja, hogy a monarchia keleti részében konföderáció van. Ez helyes. Wesselényi is ezt állítja és elismeri, hogy Horvátország állam, de kicsiny ahhoz, hogy érvényesülhessen. A Nemzet is, más lapok is és a magyar közjogászok is elismerik Horvátország államiságát. Magok között Horvátország és Magyarország két nemzetként áll szemben egymással, de Ausztriával szemben egységes egészet alkotnak és így marad ez akkor is, ha Ausztriában változnak a viszonyok. Kü-

lönben Magyarország soha sem fog lemondani jogosan szerzett jogairól, amint már többször bebizonyította.

Aki másképp gondolkozik, azt csak a szláv szolidaritás ámitja. Ez csak az irodalomban létező reánk nézve, politikai szolidaritásra aligha kerül a dolog, mert hiszen még a szerbekkel sem tudunk tisztába jönni. De feltéve, hogy létrejön a politikai szolidaritás, még akkor sem kelhetek védelmére, még pedig a szerződéses hűség miatt, amely megköveteli tőlünk, hogy Ausztriával szemben Magyarországgal egynek valljuk magunkat. Ha felkapjuk a szláv szolidaritást, gyanút kellünk Magyarországon. Egész történelmünk Magyarországra utal bennünket. Mikor a horvátok 1630-ban Stiriával szövetséget kötöttek, feltétlenül a Magyarországgal való viszony integritását kötötték ki. A szláv szolidaritást reánk nézve nemcsak történelmünk és népeletünk nem igazolja, hanem azonfelül még kárunkra is lehet. Nálunk kissé sokat érdeklődnek a többi szlávok iránt, mert sohasem kaptuk bizonyosságát annak, hogy a többi szlávok sikra szálltak volna értünk, kivéve a szerbeket, akik egy időben megtették.

Magyarország ügyeibe nem szabad beleavatkoznunk. Magyarország tetszése szerint rendezheti a maga nemzetiségi kérdését. De ez nem adhat nekünk alapot valamely politikai tevékenységre, épp úgy, ahogy Magyarországnak nincs joga, hogy nálunk ilyen dolgokba avatkozzék. Ha nem volna autonómiánk, másképp állna a dolog; de még Láng közölgész is azt írja, hogy Horvátország autonómiaja oly nagy, hogy a nemzetiség kérdésében külön területet alkot.

Egyszer már magna chartának neveztem a kiegyezést és azt mondtam, hogy az ellenzék csak akkor valósítja meg programját, ha a nemzeti párt fenntartja és védi a kiegyezést. Szemünkre vetik, hogy a magyar országgyűlésen semmit sem teszünk. Ez azt bizonyítja, hogy a baloldal mégis csak szereti a kiegyezést, amit örömmel konstatálók.

Budapestben való tétlenségünk tekintetében szemünkre hányják, hogy nem vetünk föl közjogi kérdéseket. A magyarok szeretnek ezt, de csak a két illetékes fórum elé utasíthatnának bennünket, tudniillik, a két országgyűlés elé, amint a kiegyezés rendeli. Ha fölvetnök ezeket a kérdéseket, akkor elismerjük a magyar országgyűlésről azt, amit Wesselényi látott benne és a magyarok is szeretnek látni, de az irányadó tényezők nagyon szigorúan ragaszkodnak a kiegyezéshez. Mikor a 60-as években hasonló javaslat fölvetődött, képviselőink — egész helyesen — visszautasították.

Szemünkre vetik azt is, hogy nem teszünk pénzügyi indítványokat. Ez tulsz, mert a pénzügyi bizottságban és a plénumban is, képviselőink igenis védelmükbe vették pénzügyeinket.

Starcevic: A borád!

Pliverics: Ahol Horvátország becsülete és tekintélye megkövetelte, képviselőink szava mindenütt hallható volt. (Ugy van! jobbról.)

Pliverics azután Rübeticcsel polemizál, akinél támadásait visszautasítja és tiltakozik az ellen az állítás ellen, hogy a bálnak szeparatiztikus törekvései vannak. A horvát név hangoztatása nem lehet gyűlöletes annak a bálnak, aki az akadémiát és a Maticát támogatja és mindent előmozdít, ami horvát.

Vrbancics ellen fordulva, azt mondja Pliverics, hogy a nevezett képviselő részrehajlónak mondja a közigazgatást, de maga sorol fel olyan eseteket, amelyekben védelmet talált Krajcsovic osztafőnök-nél. (Derültég.)

Vrbancics: A hivatalnokok, nem én!

Pliverics: A takarékoság elve, amelyet Amrus képvisel, nem egyeztethető össze a jó közigazgatással. Ha tulságosan takarékoskodnánk, sok követelése az ellenzéknek nem teljesülhetne, így az orvostudományi fakultás, a közigazgatási bíróság létesítése, a kongrua rendezés stb. De a hivatalnokok fizetését sem lehet leszállítani, mert az állam nem kizsákmányoló vállalkozó. Szözl végül kijelenti, hogy a költségvetést megszavazza. (Tartós tetszés és taps a jobboldalon.)

Azután dr. Brestyanszky szólalt föl, hosszabb beszédben fejtegetve a maga és pártja álláspontját. Hiábavalónak mondja a magyarok törekvéseit, mert egyszer mégis csak a paritás alapján való kiegyezésre fog kerülni a dolog. De addig gyűjteni kell erőnket és nem szabad szent jogainkat anyagi előnyökért feladni. Azért elítéljük az opportunizmust és visszautasítunk mindent, amit ez a kormány nyujt nekünk, magát a költségvetést is. (Helyeslés balról.)

Erre az ülést bezárták. A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órákor lesz.

KÜLFÖLD.

Az osztrák parlamenti helyzet. Bécsi tudósítónk jelenti, hogy a jobboldali pártok végrehajtóbizottságának parlamenti albizottsága ma délután tanácskozást tartott, amelyre a pártelnökök a *miniszterelnökök* is meghívták, hogy nyilatkozzék a parlamenti helyzetről. E felett aztán hosszú vita indult meg, amelynek során a szónokok *sajnálkozásukat nyilvánították* a felől, hogy az obstrukció teljesen megakasztja a parlament munkásságát. Az értekezlet negyedfél óra hosszat tartott, de valaminek tervet az obstrukció leküzdésére nem bírtak kieszelni.

Az értekezletről, mely 3 és fél órahosszat tartott, a következő kommunikát adták ki: Az elnök meghívására megjelent gróf *Thun* miniszterelnök és tüzetesen kifejtette a jelenlegi parlamenti helyzetet. Erre hosszabb vita fejlődött ki és valamennyi szónok kifejezte a miatt való *sajnálkozását*, hogy az obstrukció által a parlament a lakosság nagy kárára télen-szegrre van kárthatva.

Forradalom a Szamoa-szigeteken. A Szamoa-szigetektől ma forradalom, sőt ütközet híre érkezik. Az ütközet még újév napján volt. Előttevaló nap *Chambers* főbíró *Matatafat*-at, akit hatszoros többséggel királylány választottak, megfosztotta méltóságától és *Tanui*-t, *Malietao* kiskorú fiát proklamálta királynak. A fehérek nem szenvedtek kárt a zavargásokban. Három konzul elismert egy ideiglenes kormányt, amely a municipális elnök vezetése alatt *Mataafának* híveiből áll. *Tanu*, *Tamasese* és *Chambers* a „*Tortoise*” nevű angol hadihajóra mentek, mire az ideiglenes kormány a főbírósg épületét bezárta. E hó 7-én a hadihajó partraszállított egy csapatot, amely a főbírósg épületét a szamoaai őrség elvonulása után az ideiglenes kormány elnökének tiltakozása dacára kinyitotta.

Szegény hadsereg!

Budapest, január 20.

Jules Lemaitre francia akadémikus — akiről több józanságot lehetett volna feltételezni — és *Méline* néhai francia miniszterelnök ugyanazt a keserves nótát fújták ma, amaz az újonnan alakult *Patrie française* gyűlésén, emez a képviselőház szószerkén. Azon sopánkodtak, hogy: bántják a szegény hadsereget. Senkinek esze ágában sem volt Franciaországban: megtámadni a francia véderőt, de ő nekik csak egy keservök, egy bánatuk van: szegény hadsereg. Önmegtámadással, lelkes önfeláldozással keresik sokan az igazságot s igyekeznek megmenteni az ártatlan szenvedőt: nekik csak egy fáj: szegény hadsereg. Lázasan, türelmetlenül, felháborodottan harsog fel újra meg újra a kérdés: *mi az igaz?* S az ő feleletök csak az: szegény hadsereg! Ezt a témát variálják örökké *Lemaitre* a *Méline* urak és társaik. Mikor *Méline*nek szemébe vetik, hogy miniszterelnök korában tudomása volt a Henry hamisításáról, azt mondja rá, hogy nem volt róla tudomása — amit bizvást el lehet neki hinni — de szerencsésnek vallja magát, hogy nem ő hajtatta végre a revíziót, mert, jaj, bántják a szegény hadsereget. Hogy Henry hamisított, az nem baj, de hogy ezt kiderítették, az már baj, mert Henry vezérkari tiszt volt. Szegény hadsereg!

Szerfölött érdekes vitája volt ma a francia képviselőháznak. Rég elfelejtett alakok, mint hazajáró lelkék kísértetiesen lépnek elő a homályból s mutogatják megukat a napvilágon. *Barthou* és *Méline* volt minisztereket kiméletlenül rántotta elő a szocialista Breton, s ők, mint két megtettesült elő anakronizmus jelentek meg, tanuságot tenni arról, hogy mennyire vakok és léha lelkiismeretűek tudtak lenni valamikor, habár nem is olyan nagyon régen Franciaország kormányfői. Hozzájuk képest valójában tisztességesen viseli magát a mostani Dupuy-kabinet, jóllehet az is tudóságon félti a senkitől sem bántott hadsereget, de védelmébe veszi legalább valamennyire az igazságszolgáltatást is.

A képviselőházi ülésről szóló távirati tudósításunk itt következik:

Páris, január 20.

(*net.*) A képviselőház mai ülésén a szocialista Breton szóba hozta a titkos diplomáciai aktasomót, amely a Dreyfus-ügyben eddig is nagy szerepet játszott.

A vita során zajos jelenetek voltak, a mikor Breton hevesen támadta a nacionalistákat és *Méline*-t, majd később ismétlődtek a tumulusok, a mikor *Méline* a maga védelmére felszólt.

Breton követelte, hogy adják ki a semmitőszéknek a titkos diplomáciai aktákat. Annak idején a Dreyfus-ügynél világosabbat és egyszerűbbet képviselni sem lehetett és most, mikor az igazságszolgáltatás oly nagy tévedést követett el, feltétlenül

végre kell hajtani a revíziót, az egész ügyet csakis *Méline* volt miniszterelnöknek a makacssága kuszálta össze.

Méline: (közbeakiált.) Én csak a törvényt respektáltam!

Breton: Óh nem! Ön a valódi bűnös, ön az okozója mindennek. (Nagy lármá.) A *Méline*-kormánynak tudomása volt Henry hamisításáról, de úgy tett, mintha semmit sem tudott volna róla.

Barthou, aki a *Méline*-kabinetben belügyminiszter volt, élénken tiltakozik e vád ellen:

— Nem volt tudomásom a hamisított iratról s amikor kitudódott a hamisítás, mindjárt a revízió mellett foglaltam állást!

Breton: Egyezzer tagadják, másszor beismerik, hogy létezik a titkos diplomáciai aktasomó. Azt is rebesgetik, hogy sok hamisítás van benne. Ha ez igaz, akkor a bűnösöknek el kell venniük méltó büntetésüket. Beszélnek arról, hogy ott van a német császárnak *Dreyfushűbő* és gróf *Münsternek Hanotaux* volt külügyminiszterhez intézett levele. Legyen már egyszer világhosszág. Adják elő a vezérkar gyanus leveleit, hadd lássa a világ és a semmitőszék hadd ítéljen igazság szerint.

Most a nacionalisták és a szocialisták között heves és lármás összetűzés keletkezett. *Desehanel* elnök megróttá a zajongókat és megintette Bretont:

— Nem szabad megengedni, hogy a vezérkarról ilyen általánosságban beszéljen valaki. Tudni fogom kötelességemet és az ilyen támadások ellen meg fogom védeni a vezérkart!

Müllevoye: (Bretonhoz.) Nem első eset, hogy ön a hamisítók champonjaként szerepel! (Ez célzás a Norton-ügyre.)

Delcassé külügyminiszter azonnal szólásra jelentkezik szólásra s így felel Bretonnak:

— Azt kérdezik, van-e a titkos aktasomóban egy levél, amelyet az elítélt egy szuverénnek írt? A feleletem az, hogy *nincs!* Talán van olyan, amelyet egy szuverén az elítélthez intézett? Erre is az a válaszom, hogy *nincs.* Különbön az interpelláló maga sem hiszi ezt a mesét, csak költi és tovább adja, hogy fabrikáltak ilyesmit. Nekem nincs erről tudomásom, de azt határozottan állítom, hogy a külügyminiszteriumban nincs olyan naiv diplomata, aki ilyen otromba hamisítványnak felülne.

Iszonyu tombolás, gonyos kiáltások közben lépett a szószerkekre *Méline* volt miniszterelnök. Beszédét többször félbeszakította a nagy lármá.

— Nem volt tudomásom a Henry hamisításáról — mondotta *Méline* — és gratulálók magamnak, hogy nem én viszem keresztül a revíziót. (Nagy zaj.) Mert ha én vállalkoztam volna rá, akkor legfőbb kötelességemhez lettem volna hűtelen.

Chroustant (közbeakiált): Hisz ön azt is tagadta, hogy egyáltalában van Dreyfus-ügy!

Méline: Csak annyit mondtam, hogy végrehajtottam a revíziót, ha új tények merülnek föl. Elismerem, hogy most már lényegesen más a helyzet, de az is kétségtelen, hogy a Dreyfus-ügy sokaknak ürügy arra, hogy a hadsereget támadják. (Nagy lármá és ellenmondások.) Ha a revízió hívei azt akarják, hogy a revízió megleljen, akkor hagyják békeben a hadsereget. (Megtújul, hosszantartó nagy zaj.)

Boss: (közbeakiált) Ön csak respektálja, de mi alkotjuk a hadsereget!

Méline: Minden nap tanui vagyunk annak, mint dobálják sárral a hadsereg vezetőit. (Zajos ellenmondások.) Végre-valahára meg kell szünnie ennek a gyűlölködésnek és hajszásának.

Partfeleinek tapsa, a revízió híveinek püsszege és tiltakozása közepett lépett le a szószerkekre *Méline* s átengede a helyet a szocialista *Vivianinak*, aki ezeket mondta:

— Mi sohasem támadtuk a hadsereget, de lepleztünk néhány odatartozó piszkos alakot. Hát ugyan nem lenne szives megmondani *Méline* ur, hogyan lehetséges az, hogy például ő Esterházy mellén megtúrta a becsületrendet?

Méline: A rendtánc kötelessége megfosztani valakit a rendjeltől!

Viviani: De a kormány kötelessége lett volna a rend táncát hivatalosan figyelmeztetni! Mi csak azokat üldözzük, akik a kegyenc-rendszer segítségével megteremtették a katonai oligarchiát, de a hadsereget nem bántjuk.

Többen indítványoztak napirendes javaslatokat. A kormány az egyszerű napirendet támogatta, amelyet 480 szavazattal 51 ellenében el is fogadott a képviselőház.

Páris, január 20.

A semmitőszék ma délután zárt ülésen vizsgálát alá vette a diplomáciai aktasomót és az ügyben *Paléologue* és *Hanotaux* szolgálták felvilágosítással, akiket ezután *Mercier*, *Boisdeffre*, *Gonse* és

Billot tábornokokkal szembesítettek. Hír szerint *Esterházyt* csak a hét folyamán hallgatják ki.

Páris, január 20.

Breton és *Müllevoye* képviselők a képviselőház mai ülésén történt összeszólalkozás következtében elküldték egymáshoz segédeiket. A segédek konstataáltak, hogy megbízóik között *sértés nem történt*. Az ügy ezzel elintézetnek tekintendő.

Páris, január 20.

A Gaulois azt újságolja, hogy *Picquart* védelmi egy tanut szándékoznak kihallgatni, aki nem tartozik a hadsereg kötelékébe s aki ki fogja jelenteni, hogy a petit bleu *Picquart* ezredes diktálása nyomán írta. Ez a komplikáció elerülhetelenné tenné az ügynek a polgári bírósághoz való utasítását. *Mimerel*, *Picquart* ügyvédje, azt mondta egy újságrónak, hogy nyolc napon belül nem fognak dönteni abban a kérdésben, hogy melyik bíróság elé állítsák *Picquart* ezredesét. *Walsin-Esterházy*nak a semmitőszék előtt való megjelenése is összefügg ezzel a halasztással. A Gaulois szerint a kormány hajlandó hozzájárulni ahhoz a javaslaiboz, hogy a revízió ügyét a semmitőszék plénumához utasítsák. Ugyanez a lap jelenti, hogy *Walsin-Esterházyt* holnap kihallgatják: ellenben az *Écho de Paris* szerint még ma hallgatják ki.

Páris, január 20.

A *patrie française* nevű új liga tegnap este tartotta első értekezletét, amelyen körülbelül tizenöt-ezer ember jelent meg, köztük *Cavaignac* és több akadémikus. *Jules Lemaitre* előadást tartott, amelyben a legszigorúbban elítélte a hadsereg ellen indított hajsztát s azt kívánta, hogy a Dreyfus-ügy revízióját az egész semmitőszék tárgyalja, mert a semmitőszék büntető-kamarája ellen táplált gyanu megakadályozza a lelkek megnyugvását. Végül a liga programjául a hazaszeretet ápolását, a franciák egyesítését és országszerte alakuló bizottságok szervezését jelölte meg. A gyűlés befejeztével a jelenlévők *Éljen Franciaország!* kiáltásokkal oszlottak szét. Rendezés nem történt.

HIREK.

Budapest, január 20.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Zágrábról* jelenti egy táviratunk, hogy *Jagics* Iván képviselőt szélhűlés érte. Állapota azonban nem ad okot aggodalomra.

— Fejedelmi vendégek Abbáziában. *Stefánia* özevgy trónörökösné leányával, *Erzsébet* főhercegnővel együtt Abbáziában van s ott az Angiolina villában lakik. Látogatására március végén odaérkezik a király is, aki Fiumén át fog Abbáziába menni. Február végére, vagy március elejére *Károly* román királyt és nejét, *Carmen Sylva* királynét is Abbáziába várják, ahol már most is tavaszi napok járnak és ahol uton-utófélen zöldül, virul fű, fa, bokor. A szezon tetőpontja közeledik, a pénz- és születési arisztokrácia tagjai oly nagy számban rendelik a szobákat, hogy rövidesen nem lesz üres szállás a Quarnero e remek partján.

— Kitüntetés. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Szencsecsányi Miklós* kultuszminiszter osztálytanácsosnak, abból az alkalomból, hogy saját akaratából nyugalmába vonult, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— A királyné arcképe. *Wlassics* Gyula dr. közoktatásügyi miniszter megbízta *László Fülöp* festőművészt, hogy *Erzsébet* királyné arcképét az állam számára fesse meg. A kész festményt, melyet a művész egy esztendőn belül köteles befejezni, a majd létesülő szépművészeti múzeumban fogják elhelyezni. *Wlassics* miniszter megígérte a művésznek, hogy a királynének legjobb arcképeit legfelsőbb helyről megszerzi számára.

— Új tanulmányi felügyelő. *Vaszary* Kólos biboros hercegprímás a budapesti központi papnöveldeiben megüresedett tanulmányi felügyelői állásra dr. *Glattfelder* Gyulát nevezte ki, aki eddig a VI. kerületi állami főreáliskolában mint hittanár működött. Az új tanulmányi felügyelő már megkezdte működését.

— Schwarzkoppen Kassán. *Schwarzkoppen* ezredes, aki a porosz katonai küldöttséget Bécsbe vezette, a küldöttséggel együtt Kassára utazik s egy a német császár által ajándékozott zászló-szalagot visz magával a 34-ik gyalogezred számára, amelynek a

német császár a tulajdonosa. A szalag feltűzése nagy katonai ünnepséggel fog végbemenni.

— **Magyarország Párisban.** A párisi világhírlítés magyar országos bizottságának központi végrehajtó bizottsága báró Dániel Ernő kereskedelmiügyi miniszter elnöksége alatt ma délután 5 órakor a kereskedelemügyi miniszterium tanácstermében ülést tartott. Jelen volt dr. Schmidt József államtitkár, Lukács Béla kormánybiztos, Miklós Ödön kormánybiztos helyettes, Szalay Imre a nemzeti múzeum igazgatója, Kiss Pál államtitkár stb.

Lukács Béla kormánybiztos jelentést tett a kiállítás magyar osztályának eddigi munkálatairól és azoknak haladásáról. A Magyarország részére kiart terület jelentékenyen megszorodott, mivel több csoportban szabad területet is kaptunk, úgy, hogy most a kiállításon körülbelül 14.000 négyzetméter területtel rendelkezünk. Ezenkívül biztosítva van a külön pavillon építése is, melynek terve a többi csoport installációs tervezeteivel együtt bemutatásra került. A jelentések száma kielégítőnek mondható. Megemlékezett a kormánybiztos a kizsárolt szállítási kedvezményekről s aztán elmondta, hogy a legürögsebb teendők közt az installációs munkálatok végleges megállapítása tartozik. Végül bemutatásra kerültek a múlt évi zárismadatok.

Szalay Imre a történelmi csoport előadója előterjesztést tett a történelmi kiállítás szervezetről és részleteiről és végül az egyes csoportokról referáltak az előadók.

A bizottság az előterjesztéseket tudomásul vette és felhatalmazta a kormánybiztosat a munkálatoknak ez alapon való folytatására.

— **Damokles-iskolák.** Ki hinné, ha elmegy egy ujon épült szép fővárosi iskola előtt, hogy az a piros, toronyos, cifra épület Damokles-kardként függ egy csomó szegény ember feje fölött? Aki nem hinné, kérdezze meg a középítési igazgatót. A fővárosnál a napidíjasok fizetését rendező valamelyik épület költségéből fődözik a gyakran megtörténik, hogy a már régben készen álló épület terhére még mindig napidíjas fizetéseket számolnak el. A középítési igazgató tegnap újra egy csomó napidíjas alkalmazását kérte különböző iskolaépületek költségére. A tanács kimondta, hogy a napidíjas fizetését csak addig lehet az épülő iskola költségére felszámítani, amíg az iskolát meg nem nyitják. Ez kellett még csak a szegény dijaknak, akiket ily furesz módon fizetnek! Most már minden reggel aggódó arccal fognak elrohanni ahhoz az iskolához, amely fönntartja őket, s kínosan várják azt a napot, amikor az iskolát megnyitják, s az ő kerestüknek vége szakad. Lesznek Penelope-díjakok, akik éjjel lefejtik azt a téglát, amit nappal felraktak a kömvisek, csak hogy tovább maradhassanak dijakok. És képzeljük-e azt a nagy örömet, amelyet egy-egy épület beomlása okoz a dijakok közt? Csak egy díjnokcsoport marad nyugodtan. Az, amely a Bazilikából él. Ez az emberi kor legvégső határáig biztosítva van — a megnyitás ellen...

— **A pápa gyöngékedése.** Egy római táviratunk jelenti, hogy a pápa, aki az utóbbi napokban kissé meghűlt, orvosra, dr. Lapponi tanácsára nem jár ki a szobájából és ma kihallgatást sem ad. Lapponi azonban felhatalmazást kapott annak a kijelentésére, hogy nyugtalanságra nincs ok és hogy a pápa, aki holnap ismét fölkel, e hó 26-án számos római nemesi családot közös kihallgatáson fog fogadni.

— **Negyven év.** Sáros vármegye Megyei községeiben I. hó 18-án lelkes ünnepély ment végre; Béres István ottani római katolikus tanító e községben való működésének 40 éves évfordulóját ünnepelték. Az ünnepség istentisztelettel kezdődött, majd az iskolában folyt tovább, ahol Matarovszky Béla a vármegye érdemes tanfelügyelője, Hartsár Péter esperes, a róm. kat. népnevelők egyletének elnöke és Láng Mihály a kisdövényi-középfő intézet igazgatója mondtak az ünnepelt érdemeit méltó beszédekkel, mire az iskolás gyermekek fejezték ki gyöngéd érzelmeiket. Az ünnepség után társas ebéd volt, melyen az érdemes tanított többfelől köszöntöttek.

— **Szilágyi Sándor végrendelete.** Szilágyi Sándornak, az egyetemi könyvtár volt igazgatójának végrendeletét ma délelőtt hirdette ki a IV. kerületi járásbírósnál Görgei István kir. közjegyző. Szilágyi Sándor általános örököséivé hűgának két unokáját, Mayer Gyulánét született Szűts Olgát és Szűts Irént vette. Leveleiről és egyéb iratairól, melyekben bizonyára sok az érdekes adat, úgy rendelkezett, hogy adják át valamennyit a Magyar Történelmi Társulatlak, amely mint letétt a Magyar Nemzeti Múzeumban őriztesse. Éppen így rendelkezett arról az emlékezőmről, amelyet volt tanítványai és tisztelői hetvenedik születés napjára 1897-ben verettek s amelyet 1897. június 21-én ünnepiesen adtak át neki. A végrendeletben azt mondja Szilágyi Sándor, hogy ezzel az érdemmel érdemtelennül tisztelték meg.

— **Nem Bacon, de Shakespeare.** A Shakespeare-Bacon kérdésbe beleszóltott maga Shakespeare. Nem valami spiritusista szeanszon, a melyeknek a hitelessége még nem áll fölül minden kétségen, hanem írásban, két régi rongyos levélben, amit egy halom egyéb megfakult okmány között fedeztek föl Londonban egy antikváriumban. Ezekben maga Shakespeare szól Baconról, a nagy kortársról, akinek az utókor már majdnem odaadta Lear királyt és összes társait — s ezzel hitetlen igazoltatott, hogy Shakespeare és Bacon két személy volt. Ha az okmányok igazán hitelessé, vége is van velük a Shakespeare-és Bacon-pártok háborújának. A két levél valami Chettle W. nevű bizalmas barátjához intézte s nemcsak mint a nagy Shakespeare-kérdés végre szánt pont fontos ez a két írás, hanem mint műtörténeti adat is. Az egyik 1599. április elsejéről van datálva s arról van benne szó, hogy V. Henrik előadása megint fényesen sikerült. Shakespeare-nak Essex grófhoz intézett beszédét a gróf egy Bacon nevezetű híres filozófussal és jogászzal együtt hallgatta végig az első padosornál. Az irlandi diadalutara való célzás annyira meglepte a gróft, hogy kiejtette a szájából agyagpipáját s majd folgyujtotta a szittyót, amit a rémítő hidegre való tekintettel hintettek a főnemesek lábai elé.

Ebben a levélben van egy passzus, amit mosolygva olvas a szinpadai technika mai fejlettségében a modern ember. Ezt írja a többek között Shakespeare:

Egyik minapi borozgatásunk alkalmával érdekes kijelentéssel lepett meg bennünket Burbage. Azt mondja, hogy nem érzi jól magát a mi díszelen, üres szinpadjainkon. Nagyon szeretné egyszer a színhely környezetét, melyben föllep, a maga teljes világában látni. Heming (Shakespeare színésztrása, aki Convellet egyetemben először adta ki Shakespeare drámáit teljesen) az ő szokott irónikus hangján azt jegyezte meg, hogy „biz az sokba kerülne, édes Burbage barátunk! Tegyük fel, hogy a színhely erdő. A te kedvedért most erdőt fessenek oda e célból? Vagy áldfákat és bokrokat ültessenek a szinpadra? Vagy mondjuk, hogy a színhelynek telet kellene ábrázolni; honnan veszed hozzá nyáron a havat? Vagy az őszhöz a sárga lombokat?”

És Shakespeare is igazat ad neki, de hát nincs tán a világon se annyi pénz, amivel ezt meg lehetne csinálni.

A második levél még értékesebb. Ez majdnem kizárólag Baconnal foglalkozik s megdöbbenő benne az a jövőbe látás, amivel megjósolja a Bacon-Shakespeare affért. Ez a levél a maga teljességében így szól:

Kedves barátom!
Örült bőhozába való jelenet volt az, mely Baconnál lejáródt. Abban a hiszemen mentem föl hozzá, hogy tán valamelyik gyermeke vagy családtagja halt meg. S hová vezetett ír Bacon? Risum tenentis amici! Felesége kedvenc majmának ravatalához! Éppen halleti hangulatban voltam s durva, visszautasító választ adtam neki. Ő most természetesen dühös és dühö valami raffinált boszút fog eredményezni. A kik természetét ismerik, azt hiszik, nem kellett volna magam ellen ingerlenem azt, a kinek gyűlölete oly veszedelmes, mint az övé. Mr. Wrongheadnak, aki tegnap a lehető legalázatosabban és legdurviansabban adta értésemre ura meghívását, mai találkozásunkkor majd vér toltul arcába, majd meg hófért lett. En vállat vonva nevettem rajta; ő azonban mérgesen viccsortotta rám a fogát: „Még ha századok múltán kel is ki bosszunk magva, megkeresülöd ezt, gőgös komédiás! Nos, e feynyegés nem háborít éjjeli nyugalmamban. A mi a jövő századokat illeti, azok bizonyára keveset fognak törődni a stratfordi Shakespeare Vilmosmal. S ha az idő hullámai nevetem elnyelik s műveim más valakinek neve alatt ünnepelnek föltámadásukat... Örült gondolat, ugy-e barátom! Mintha a kaján sors lehetőségessé tenné Bacon bosszújának, hogy nevét valamikor az én műveimmel hozza kapcsolatba! Bár ily gazság már többször megestet a földön. De én csak kacaghatok az egészen. Nevecsünk együtt, gyere, segíts! Okvetlenül jőj az ígért terminusra. A cimborák várva várnak. Bacon kollegjára emeljük az első poharat; az utolsót az isteni humorra!

Shakespeare Vilmos.

Ha nem egy komoly angol tudós fedezte volna föl ezt a két okmányt, azt hinné az ember, hogy ma csinálta valaki, hogy agyonverjen velük minden baconizmust. A leveleket Keményfi János fordította le magyarrá.

— **Az agyonlőtt diák temetése.** Prágából táviratozza tudósított, hogy ott ma délelőtt szentelték be Linhart cseh diák koporsóját, akit Biberle német tanuló agyonlőtt. Hatszáz főnyi diakság gyülekezett a patológiai intézet előtt, ahol a gáyszertartás végebe ment. A tanuló a beszentelés után hazafias dalokat énekeltek, mignem a rendőrség szétoszlásra szólította föl a tömeget. Attól feltek, hogy tüntetés lesz s azért két állomással tovább vitték a koporsót, semmint kellett volna, ott kocsira emelték és szülővárosába vitték a szerencsésen véget ért diák holttestét. Tizenkét óra tájban megint összerenglettek a tanuló az egyetem előtt, de hamar elszéledtek, amint meghallották, hogy a koporsót már elvitték. Demonstráció nem volt.

— **Uj tudományos intézet.** A fővárosi tudomány-egyetem egy mecenás bőkezűsége folytán új tudományos intézettel, mediko-pszichológiai laboratóriummal gyarapodott. Az új laboratóriumot Laufenauer tanár klinikáján rendezték be. Egy exakt pszichofiziológiai és pszichopatológiai kutatásokra alkalmas laboratóriumra már régóta nagy szükség volt. Az intézet alapításában Weisz Gyula pusztaszent-mihályi lakosnak van nagy érdeme, aki kétezer koronát bocsájtott a közoktatásügyi miniszter rendelkezésére a laboratórium felszerelése céljából. Dr. Wlassics Gyula, közoktatásügyi miniszter a tudomány nemes pártfogójának levélben mondott köszönetet áldozatkész-ségeért.

— **Elhunyt író.** Woenig Ferenc író, mint Lipséből jelentik — ott tegnap meghalt. Az elhunyt író, aki egy *Hej, die Puszt!* című könyvet is írt, tulajdonképpen botanikus volt és hogy ezt a szenvedélyt kielégítse, a Hortobágyra is ellátogatott, hogy tanulmányozza a flórát. E közben annyira megragadta a hortobágyi élet idyllikus volta, a délibábos róna, a napsugaras mezők, hogy egy kötetben adta ki hangulatos vázlatát. Woenig annyira megittasult a magyar levegőtől és a magyar daltól, hogy még a kopár sziklán is poezist talált. Könyvében a naiv, rajongó író nyilatkozott meg, aki, mint elődei is, Magyarországon nem civilizációt, de romantikát keresett. A magyarok mindenesetre őszinte barátjukat veszítették el benne.

— **Hírek az iskolából.** Az önképző kör zártkörű intézmény. Az ötödik osztállyal kezdődik s föl a nyolcadikig, sőt még azon túl is, az ötödiken alul azonban nem önképez. És csak szombaton délután háromtól ötig bir különösen önképző tulajdonsággal, egyéb napokon bizonyos hátrányos leckezerítésre küzd. Tizenöt esztendőn felül önképez, azon alul butítólag hat a gyermeki elmére, jól teszi tehát a tanár, ha alkalomadtán nyomatékosan tudtára adja a stróber ifjúságnak, hogy az önképző kör az érettek számára termett, akiket már éppen csak egy kicsit kell még önképezni ahhoz, hogy egészen képzetek legyenek. Ezt a pedagógiai tanulmányt azért tesszük közé, mert a Kassai Ujságban ezt a kis hírt olvassuk:

A kassai állami főreáliskolai önképző-köre szombaton ülést tartott, mikor is a negyedik osztály néhány növendéke az ajtó előtt hallgatózott. Az önképző kör elnöke kijött és az ajtó előtt állók közül egy negyed-ostálybeli tanulót aereültött.

Magunk is helyesnek találjuk azt, hogy az iskola intím titkaiból nyilvánosságra hozzuk az érdekesebbeket s ez által közvetlenül ellenőrizzük mindazt, ami gyermekeinkkel és gyermekeink barátaival történik.

Mai értesüléseink a következők:

A Markó-utcai reáliskolában Dobó Géza III. osztályú tanuló cigarettázott, miért is Prém tanár ur egy megérdemelt pofban részesítette. Jól tette, mert a gyermeked ifjúságnak árt a nikotin.

A Kazinczy-utcai polgáriban Kece Gyulus illetlenül viselte magát Göbbölyi tanár ural szembent. Mikor is a tanár ur hatat fordított neki, kiöltötte a nyelvét. Kiss Ignác ezt beárulta a tanár urnak s Kece e miatt ebédre az iskolában marasztatott. (A pedellus felesége azonban két kilót vitt neki.)

A mintagimnázium L. S. nevű növendéke, e sorok írójának unoka-öccse — ma már ismételen szorgalom-jegyben részesült. Ezzel nevezett növendék szorgalom-jegyének száma tizenegyre szaporodott. Üdvözöljük a jeles ifjút — s örülnék, hogy utunkban egy-egy jól eső momentumon is kipihentethetjük a tekintetünket.

Sajnálatos tévedés áldozata lett Klein Gabor, a Szentkirály-utcai népskola második osztályának növendéke. Kövel dobálózott. Illetőzők hitték — s az igazgató ur ezért harmat vágatott reá. Amint később kisuült, nem ő dobálózott kövel, hanem Komotzer Samu. A három javara iratott.

Ez a kis rovat remélhetőleg még élénkülni fog, ha figyelmes lesz reá a tanuló ifjúság s őszinten föltárja számunkra mindazokat a sereimeket, amelyeket ez idő szerint ápol és eltakar a pedagógia rendje.

— **Halálozás.** Hamburgban Rosatzin Ferenc, a *Hamburger Börsenhalte* igazgatója és a *Hamburgischer Correspondent* főszerkesztője ma déiben szelhüdsben meghalt.

A farsangi időnyre!

FRANZ CARL BISENIUS

csak BECS

I. Singerstrasse 11. szám, főlelelet.

Kérem a címre pontosan ügyelni.

Hasonlóhangzású cégek el nincs össze-köttetésem, sem fiókom nincs.

Telefon-szám: 4929.

Díszítékek bátermekre kölcsönözhetnek vagy eladhatnak. Ő Úriási választék csillagokban és tourokbán. Ő Alarok, vendégahajak, szakkalák, kosztümök, táncrendek, női ajándékok, rendezői és egyéni jelvények. Ő Díszítékek pénzajánlára versenytelkőzéshez és lövéshez stb. Ő Színpadok, melyek a szobafalak legcsokécsyü megserítése nélkül felállíthatók, minden méretben készíthetnek.

Arjegyék ingyen, pontos szállítás. 6

— **Öngyilkos postafőnök.** A nagyvárosi postai igazgatóság tegnap Püspök-Ladányról táviratot kapott, hogy *Kuszi Tamás* posta és táviró főtiszt, a püspök-ladányi postahivatal feje agyonlőtte magát. Az igazgatóság részéről egy tiltak ment ki a vizsgálát megejtése végett. A pénztárt a legnagyobb rendben találták. Az öngyilkos posta-főtiszt mindössze negyvenöt éves, nőlen ember volt, aki gyógyíthatatlan betegségben szenvedett s e miatt nem nősülhetett. Püspök-Ladány lakossága nagy részvétellel kíséri örök nyugalomra a derék tisztviselőt.

— **Házasság.** Klein Miksa Önodról eljegyezte *Pressler Szeréna* kisasszonyt, *Pressler Ferencnek* az egy status quo hitközség elnökének leányát. — *Zollner Károly* 6 hó 22-én esküszik örök hűséget a szegedi izraelita imaházban *Guthard Juliska* kisasszonynak. — *Dr. Heitler Hugo* fővárosi ügyvéd eljegyezte *Haas Jenny* kisasszonyt Budapesten.

— **Ma üjszentannal szendülés.** Aradról telegrafálják: Ma a csendőrhadbíró Uj-Zent-Annán kihallgatta a csendőröket. A csendőrök azt vallották, hogy kénytelenek voltak fegyverüket használni, mert bár könyörgöttek a tömeghez, hogy oszoljon el, az téglákkal kezdett bajgálni, több csendőrt meg is sebesített, a szuronyokat megragadták és lecsavarták a puskákról, erre közéjük löttek. Jelenleg csend van Uj-Zent-Annán. A holnapra kitűzött táncvigalmakat elhalasztották. Aradról kiérkezett *Nyirő vizsgálóbíró*, aki erőlesen vezeti a további nyomozást.

— **Elfogott család.** Hódmezővásárhely vidékén megrébbin egy *Dénesházi István* nevű gépész csavargott, aki minden igazi százforintosért négyszáz forint hamis bankpénzt ígért a parasztnak. A tapasztalatlan földmivesek annál könnyebben rudnak állottak, mert *Dénesházi* nagy titokban meg is mutogatott nekik egy bankóprést, amelylyel — mint mondá — éppen olyan hamis bankókat gyárt, mint az igaziak. A parasztnak hitték a csalónak s a jó üzlet fejében egyre-másra adogatták neki a százforintosokat, melyeket nehéz földmunkával kuporgattak össze évek hosszu során. *Dénesházi* pedig, miután összeszedett egy csomó pénzt, egy szép napon elült. A károsult földmivesek tömegesen tettek ellene följelentést s a hódmezővásárhelyi rendőrség országosan közzétette. *Dénesházi* időközben gondatlanul élt az összeharcsolt pénzből, mikor pedig a végére járt, Budapestre jött munkát keresni. A budapesti rendőrség ma értesült róla, hogy a jómadár a fővárosban tartózkodik. Nyomban utána mentek s a Práter-utcában, a lakásán le is tartóztatták.

— **Végzetes lövés.** Eperjesről telegrafálják: *Csaplyik Andrást*, napzámos neje, karján tizenegy hónapos gyermekével, gyanútlanul ment a városba, midőn a koreosypalya előtt elhaladva, egy Flaubert-fegyverből kilőtt golyó hatolt a kisedő bal nyakszirt csontjába. A súlyosan sérült gyermeket a kórházba szállították, hol sikerült a golyót eltávolítani. De a gyermek életbenmaradására kevés remény van. A rendőrség nyomban szigorú vizsgálatot indított annak kiderítésére, hogy a lövés honnan jöhetett.

— **Templomfosztogatás.** *Esztorgomban*, mint levelezők táviratozza, ma a negyedik templomot rabolták ki. A primási palota mellett lévő vízivárosi templomból vitték el az oltárterítőket. A rendőrség végre kifogyott türelméből és erőlesen kutatót a templomfosztogató után és nyakoncsipette a tettest. Kiderült, hogy mind a négy templomot egy *Tóth Magdolna* nevű leány fosztogatta.

— **Öngyilkos fiatal leány.** Egy fiatal, tizenhat éves leány tragikus sorsáról értesít *uj-verbázi* tudósítónk. *Delhaes Richard*, takarékpénztári igazgató leánya, *Delhaes Frida*, tegnap délután szíven lötte magát. A szerencsétlen leány mindennap el szokta kiseríteni édesanyját a Fő-utcában lévő irodájukba. Tegnap azt mondta, hogy a feje fáj és otthon maradt. Egész nap a szobában maradt és leveleket írt, délután pedig elővette édesapja revolverét és szívébe lött. Még volt annyi ereje, hogy kitámaszkodott a konyhába és hűgának megmondta, hogy öngyilkosságot követett el. A szülők kétségbeesése közel van az örület-hez, az öngyilkos fiatal leány élet és halál között lebeg. Állítólag reménytelen szerelme adta kezébe a fegyvert.

— **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Bizonyára van olvasóink között akarány fiatal ember, aki annak idején tanulmányait félbehagyta és most a 3 éves terhes katonai szolgálat előtt áll. Debrecenben már évek óta sikeresen működik a *Lichtblau-féle* katonai előkészítő intézet, amely fenti teherrel szemtelen ifjút mentett meg, odahatván lelkiismeretes munkássága által, hogy az illetők egyévi önkéntesi jogot nyertek. Ajánljuk ezt az érdekeltek szíves figyelmébe.

— **Magyar komikus jutalomjátéka az Orfeumban.** A *Somossy Múlató* kedvelt magyar komikusának, *Baumann Karoly*nak, január 29-én lesz a jutalom-

játéka. Ez alkalomból délután külön előadás lesz, melynek műsora sok új mulattató számból áll. A rokonszenves komikus jutalomjátéka iránt nagy az érdeklődés, amit *Baumann* meg is érdemel, mert érdemei vannak az orfeum magyarosításában; ő egyike azoknak, akik a budapesti variété-színházak teljes magyarosítását készítik elő.

A tébolyda halottja.

(*Opacics Germán püspök halála.*)

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Bécs, január 20.

Tegnap halt meg a *döblingi elme-gyógyintézetben* *Opacics Germán*, újvidéki szerb püspök, akinek tragikus sorsáról október hónapjában annyit beszéltek az emberek.

Már a nyáron mutatkoztak rajta a tébolyodottság szimptomái. Így egyszer az egyházkerületi gyűlésen a lelkészek megdöbbenésére azt mondta, hogy a beadott indítvány nem tárgyalható, mert tikkasztó a hőség. Más alkalommal meg úgy nyilatkozott, hogy le kell szólni a folytonos indítványozásról, mert ez a szokás kezd már unalmassá válni. A papság már ekkor sutogta, hogy a püspök elméje megzavarodott, később aztán, amikor kiszivárgott, hogy az egyházkerületi gyűlésen *Opacics* nagy patósszal fogott bele egy beszédbe, amely semmi összefüggésben se volt a napirend tárgyával, majd elhallgatott és azonnal egy szót se szőtt, ekkor már a városban is beszéltek, hogy a püspök megőrült.

Mindazonáltal, amikor *Opacics*ot a tébolydába szállították, a patriárka ellenségei rögtön azt híresztelték, hogy *Brankovics* erőszakkal hurcoltatta a józanelmű püspököt a tébolydába, hogy átvehesse a püspöki vagyon kezelését, amelyre áhítozott.

Ez a vád alaptalan volt. *Opacics* püspök köz tudomás szerint már évek óta szenvedett egy súlyos vérébajban, amelynek gyógyítását valószínűleg még teologus éveiben hanyagolta el, úgy hogy az orvosok később már hiába küzdöttek a veszedelmes baj ellen. Hogy a püspök minő természetű vérébajban szenved, azt sokan tudták, és annál inkább csudálkoztak éppenséggel nem kánonszerű életmódja fölött, amelyet csak akkor tudtak megbocsátani, amikor a püspököt a tébolydába szállították.

A múlt évben már nem is szónokolt *Opacics* püspök a templomban, csupán nagyon ünnepélyes alkalmakkor mondott szolemnis misét a nép előtt. A barna szakállú és duzzadt ajku fiatal főpap, akinek sötét szemében valami különös emésztő tűz lobogott, visszavonultan élt székelylén, ahol sohase volt népszerű, mert óvatos hallgatagságával, amelynek számítása nyilvánvaló volt, elkedvetlenítette az összes pártnyilatkozókat. A főrendiházban az egyházpolitikai viták alatt láthatunk, ahol azonban nem szónokolt és csupán szavazatával erősítette a konzervatívok számarányát.

A mikor a szörnyű vérferfőzés, amelyben szenvedett, agyrendszerét is megtámadta, akkor tört ki rajta az örület.

A mikor *Erzsébet* királyné halála alkalmából *Brankovics* patriárka fölszólította *Opacics*ot, hogy mondjon rekviemet a mi szent vértanunkért, a püspök *Ujvidékről* a következőket telegrafálta a *Karlócán* tartózkodó patriárchának:

— Nem tehetek eleget szentséged óhajának, mert *Erzsébet* királyné nem az én egyházmegegyemben halt meg. Hódoló kézsókkal alázasos fia: *Germán püspök*.

Brankovics patriárka álmölködvé mutatta ezt a telegrammot udvari papjainak és vizsgálatot rendelt el. Így aztán kitudódott a legszomorúbb valóság!

Minden intézkedés megtörtént, hogy a püspököt elme-gyógyintézetbe szállítsák. A betegnek az ő házi-orvosa, dr. *Stankievics* Lázár újvidéki orvos azt mondta, hogy súlyos gyomor-bajban szenved és hogy ennek következtében egy híres bécsi specialistához kell menniök.

Október 6-án szállították el külön kupében *Opacics*ot Bécsbe, ahol egy előkelő szállodában vettek lakást és még arra se volt szükség, hogy a püspököt megvizsgáltassák, — a rendőrség ugyanis beszállította *Krafft-Ebing* tanár intézetébe. A püspök ugyanis, amikor magára maradt, lehányt magáról minden ruhadarabot és meztelenül kiállott a szálloda erkélyére, ahonnan az utca sürgésétforgásait nézte nagy kedveléssel. A meztelen férfi azt is próbálta, hogy a korlátlan átámszék és a kiugró parkányon sétalgasson. Erre azonban már nem volt ideje, mert a rendőrség emberei lefogták és így került az újvidéki

szerb püspök *Döblingbe*, ahol tegnap háromhónapi szenvedés után meghalt.

Igy került a szegény nagyravágyó ember, aki egyre leste a patriárka halálát, hogy utódja lehessen, a tébolydába, ahol most már ravatalra terítették ki. Vállairól levették a kényszerzubbonyt és ismét befűdték a violaszínű palliummal.

Opacics Germán életrajzi adatai: *Opacics Germán Szabinyában* (Horvátország) született 1857. aug. 8-án. Elemi iskoláit *Vojnicen*, a gimnáziumot *Zágrádban* és *Ujvidéken* végezte. Ezután hét és fél évig jogot tanult *Bécsben*; később katona lett és résztvett négy hónapig a boszniai hadjáratban, 1880-ban *Karlócán* beiratkozott a teológiára. 1884-ben bitanár lett *Karlócán* a gimnáziumban és 1889-ben teológiai tanár. Szerzetes 1888-ban lett s 1890-ben kinevezték a karlócai konzisztórium jegyzőjévé. 1893-ban bécsei püspökké választották, a király megerősítette s *Opacics* 1894. május 4-én foglalta el püspöki székrét. Ugyanekkor fölverték a főrendek köze.

Ujvidék, január 20.

Opacics püspök halálának híre itt nagy részvétet keltett. A házakon, a középületeken fekete lobogók vannak és hirdetik a veszteséget, amely a püspök halálával a hazai szerbéséget érte. A holttel ma este érkezik ide és nagyban készülődnek a temetésre, amely holnap szombaton lesz. A szerbéség körében már meg is indult a kombináció, hogy ki lesz *Opacics* utódja. Sűrűn emlegetik utódjául a *verségi püspököt*, aki már régebben is jelölt volt az újvidéki szerb püspöki székre.

Az Andrássy-uti betörőket elfogták.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, január 20.

A véletlen ismét jó fogáshoz segítette a budapesti rendőrséget. Elfogta az *Andrássy-uti* ékszerbolt betörőit. Két hónapon át eredménytelenül nyomozott utánuk a detektívek egész serege. Összeirtak a bűnügyi osztályok egy garmada kikalkatási jegyzőkönyvet, gyanúsítottak egy csomó hivatásos és nem hivatásos betörőt, állandóan megfigyelték a zálogházakat és az ékszermes boltokat egy szemernyi bűnjel után, mely nyomára vezessen a titokzatos tetteseknek. A mai nap végre meghozta a rég várt eredményt, egy zálogházban megtalálták az ellopott ékszerek néhány darabját s néhány óra múltán a rendőrség kezei közt voltak már a tettes és Einkostársaik. A szenzációs ékszerablagnak ez a váratlan fordulata természetesen nagy örömet okozott a *Zrinyi-utcai* főkapitányságon.

Két hónappal ezelőtt történt, hogy *Ellinger Albert* ékszerésznek *Andrássy-ut* 11. szám alatt lévő üzletét feltörve találták. A betörést éjjel 11 órakor vette észre az éjjeli őr, aki nagy rémülettel látta, hogy az ékszermes bolt vasredőnye föl van feszítve s a zárja letörve. Azonnal értesítette a házmezt, aki kocsin az üzlettulajdonosért sietett, egy rendőrral pedig telefonoztatott a főkapitányságra. A vizsgálat megállapította, hogy a betörést este 10 és 11 óra közt követhették el, tehát olyan időben, mikor a színházak közönségétől még mozgalmos volt az *Andrássy-ut*. A betörők nem sokáig dolgozhattak az üzletben, de ezt az időt jól felhasználták. Feltörték az összes ékszermes ládákat s elvitték minden értékesebb tárgyat, amit hamarjában összehajthattak. Ami csak arany és drágakő volt a boltban, azt mind elvitték; tömérdek arany órárt, láncot és gyűrűt, tizenkét értékes gyémántot, ellenben a nagyobb és ezüsttárgyakat ott hagyták. Kiboltolták a kézi pénztárt is, amelyben azonban szerencsére akkor csak néhány száz forint volt. Maga az üzlettulajdonos mintegy 30.000 fizra becsülte a kárát.

A rendőrségi nyomozás mindjárt az első naptól kezdve el volt hibáza. A vizsgálatot vezető kapitány idegesen kapkodott s hol gyakorlott betörőkben kereste a tettest, hol pedig kezdő tolvajokban, akik csak vakmerően, de minden elővigyázat nélkül dolgoztak. Hivatalból kiadták azután a hiányzó ékszerek jegyzékét s jutalomdíjat is tűztek ki annak, aki a tettes nyomára vezet.

Két hónapon át vergődött tehetetlenül a vizsgálat, míg végre ma a véletlen kezébe szolgáltatva a tettest. A déli órákban bizalmas jelentést kapott a rendőrség, hogy egy fővárosi zálogházban olyan ékszereket zálogosított el egy ismeretlen fiatal ember, amelyekre teljesen raillik az ellopott tárgyak jegyzé-

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. szám.

Kieszközöl szabadalmakat, finanszíroz találmányokat és beajstromoz védjegyeket.

Felvilágosítás díjtalan.

képen megadott leírás. A detektív-osztály egyik leg-
ügyesebb emberét küldték ki, hogy szemmel kísérje
az ékszer elzalogosítóját. A detektív mindenütt
nyomában volt az ismeretlen fiatal embernek s mi-
kor az a lakására visszatért, ott letartóztatta és be-
kísérte a főkapitánysághoz. A betörő még egészen
fiatal, bajszatlan ember. Egy porcig sem tagadta
bűnösségét s töredelmesen megvallotta, hogy ő követte
el a betörést. Cinkostársai is voltak, akiket szintén megne-
vezett a rendőrségnek. Késő éjszaka még folytonosan val-
latták s a betörés összes részleteit elmondta. Vallomása
alapján a rendőrség detektívjei behozták a főkapitán-
tányságra három cinkostársát is. Az ékszer nagy
részét is megtalálták a lakásukon, ahol azokat mind-
ezideig gondosan rejtgettek.

Éjfélok kocsi küldtek a főkapitányságról
Ellinger Albert üzlettulajdonosért is, akivel szembesi-
tették a betörőt. Ellinger, mint értesülünk, egyik régi
alkalmazottját ismerte föl a fiatal gonosztevőben.

A rendőrség a bűnügyekről az érdekes
fordulatról mélyesen hallgat. Sem a betörőről,
sem a cinkostársairól nem adott ki hivatalból semmi-
féle felvilágosítást. Csak a detektívok, rendőrök és
a bűnügyi osztály tisztviselőinek igazított futkosása, a
főkapitányság emeleti ablakainak szokatlan világos-
sága és a Zrinyi-utcai kapu előtt álló bérkocsik mu-
tatják, hogy odabenn a titkoszok falak mögött nagy
munkát végez a vizsgálat.

Mint késő éjjel értesülünk, a tettes Löwy
Jakab, Löwy Salamon fővárosi ékszerész fia, aki
legutóbb Ellinger ékszerüzletében mint segéd
volt alkalmazva s teljes bizalmát bírta a
gazdájának. Nyomára egy háziszolga veze-
tett, akivel ma Löwy Jakab néhány ékszerrel
el akart zálogosíttatni. Löwy Jakabot szülői laká-
sán, a Dob-utca 38. számú ház II. emeletén
fogták el, bátyjával Mórral együtt, akinek
állítólag szintén része van a betörésben. A rend-
őrség a házban azonnal kutatást tartott s úgy a
lakásban, mint a pincében nagymennyiségű ék-
szereket talált, amelyek mind a betörésből szár-
maznak.

All right!

— Egy párbeszéd Birminghamban. —

Birmingham, január 19. Ma rendkívül
népes gyűlést tartottak Közép-Anglia politi-
kai, felekezeti és társadalmi egyesületei a
igen szimpátiáson nyilatkoztak az orosz cár
manifestumában kifejezett elvekről.

Mr. James: Oh yes! Én barátja vagyok a vil-
lágbékének. A béke előmozdítja a kereskedelmet.

Mr. John: Oh yes! És nemesíti az embert, még
sokkal jobban, mint a vasárnapi munkaszünet.

Mr. James: That's it! Végére is egy művelt
ember szeretheti a véres beaesteackot annélkül, hogy
embervérre szomjuhoznék. Nem kell háború! Elég
háború a struggle for life!

Mr. John: Oh yes! Elég küzdelem az élet!
Szóval fejezzük ki szimpátiánkat a világbéke iránt.

Mr. James: Well! Fejezzük ki!

Mr. John: Stop! Hátha Franciaország újra
igényt támasztana Fashodára?

Mr. James: Oh! Akkor szétszórjuk őket!

Mr. John: Well! És ha véletlenül akad valahol
egy szigetcseke, vagy más egyéb, amit könnyű szer-
rel elvehetünk valakitől, mit csinálunk akkor a világ-
békével.

Mr. James: No matter! Mi elveszszük a szige-
tet, akinek nem tetszik, az törje meg a világbékét!

Mr. John: Very well! De ha az indokok fel-
használják a világbékét és megismélik a sapey
lázádat?

Mr. James: What a question! Akkor ágyuink
elő köttözzük a kutyákat, úgy mint annak idején!

Mr. John: All right! Fejezzük ki szimpátiánkat
a világbéke iránt!

Mr. James: All right! Fejezzük ki!

—kó.

FŐVÁROS.

(*) **Hanyagság.** A VII. kerületi polgári fiúiskola
eddig a Kazinczy-utcai 3. szám alatt, a Kölber-féle
házban volt. Ezt a házat a főváros régebben meg is
akarta vásárolni, de utóbb elállt ettől és más helyen
új épületet emeltetett a polgári fiúiskola számára.
Idéig rendén volna a dolog, de a főváros megfede-
kezett az időközben lejárt bérlet fölmondásáról és a
hanyagságot Kölberék kiaknázva, az eddigi 6000
forint helyéért 10.000 forintot kértek, az átalakítási
költség fejében pedig 20.000 forintot. Utóbb leszállí-
tották a követeléseiket 16.500-ra, de az ügyészség

mindössze 12.755 forintot hozta javaslatba. A
pénzügyi bizottság ez összegre nézve kimutatta a
fedezetet, egyben oly indítványt tett, hogy a köz-
gyűlés utasítsa a tanácsot a vizsgálat megindítására
olyan irásban, hogy kinek a mulasztása okozta ezt
a fölösleges kiadást.

(*) **A főváros új kereskedelmi iskolája.** A fő-
város tanácsa elhatározta, hogy a Ferencvárosban új
kereskedelmi iskolát építtet, melynek céljaira a jelen-
legi katonai ügyosztály sorokszári-utcai telekét jelöl-
te ki. A mérnöki hivatal, mely már elkészítette az új
iskola tervét, amit költséges volta miatt a tanügyi
osztály nem fogadott el, most dolgozza át ezt a ter-
vezetet. Az új iskolának ugyanis nem szabad többé
kerülni 160 ezer forintnál. Mibelyt az új tervet jóvá-
hagyják, megkezdik az építést, mivel a katonai ügy-
osztály még az ideig tavaszon átköltözik a Károly-
kaszárnyában kijelölt új helyiségekbe.

(*) **Az ismételő leányiskolák.** A közoktatásügyi
miniszter tudvalevőleg felhívta a főváros ismételő
leányiskolák felállítására. A főváros közoktatásügyi
bizottságából kiküldött albizottság ma ülést tartott e
tárgyban és tanácskozásián eredményeképpen azt
ajánlja, hogy próbaképpen minden kerületben állítsák
föl a jövő iskoláikra az első osztályt, minden kerü-
letben egyet-egyet, csak a VI., VII. és VIII. kerület-
ben kettőt-kettőt. Ha a tapasztalat azt fogja bizonyí-
tani, hogy az ismételő iskolára szükség van, akkor
állítsák föl a második (és befejező) osztályt is. A
tanács idejéig heti két órában, délután 4-től 6-ig,
esetleg 5-7-ig kívánja megállapítani az albizottság.

(*) **Új honpolgárok.** Schindler Alfréd és Sechoh
Frigyes mérnök ma tette le a honpolgári esküt
Halmos János polgármester előtt.

(*) **A kötő-utcai elemi iskola.** A IV. kerületi
belvárosi iskolaszék tagjai, dr. Fodor József minisz-
teri tanácsvezetője alatt, ma tisztelték Halmos
János polgármestert, a kötő-utcai elemi iskola
ügyében. Február hónap elsejével ugyanis a kötő-
utcai elemi iskola bérlet helyiségeit fölmondják s az
iskolázók arról szerzett tudomást, hogy ezt az isko-
lát a Károlyi-utcai iskolába akaráják beolvasztani.
Az iskolaszéki tagok ennek a beolvasztásnak külö-
nösen a közegészségi szempontból való hátrányos
völent emelték ki a polgármester előtt s kérték, hogy
a kötő-utcai elemi iskolát a főváros továbbra is
tartsa fenn és annak más alkalmas bérhelyiséget je-
löljenek ki. A polgármester kijelentette, hogy az
ügyet tanulmányozni fogja s a mennyiben annak a
szüksége tényleg mutatkozik, hogy az iskolát fenn
kell tartani, a tanácsnál az ügyet pártolja.

SZÍNHÁZ. MŰVÉSZET.

** **A Nemzeti Színházról.** A Nemzeti Színház
legközlebbi újdonsága Voss Rikárd Bünös című
színműve Abonyi Árpád fordításában jövő pénteken,
január 27-én kerül színpadra, a következő szereposztás-
sal: Herbert államügyész — Beresényi, Klug fogház-
igazgató — Gabányi; Eulen ügyészi fogalmazó —
Horváth; Lehr Tamás — Ujházy; Lehr Mártha —
Jászay M.; Károly — Iványi; Julia — Cs. Alszéghy I.;
Berger Gusztáv — Hetényi; Kramer Adolf — Gye-
ness; Schmidt Vilmos — Szacsay; Gerulein — Abonyi.

E hó 31-én kerül színpadra Morettának már három
év óta nem adott Közönyt-közönnnyel című vigjátéka,
melyben Diana szerepét P. Márkus E., Carlót Mi-
hályfi és Polittát Zilahy játszzák.

Berecz Árpád Hunfy dalai című vigjátéka, mely
Cs. Alszéghy I. betegsége miatt rövid ideig lezoru-
lt a műorról, hétfőn e hó 23-án ismét színpadra kerül.

E hó 29-én, vasárnap délután leszállított hely-
árok mellett Lear király fog színpadra kerülni.

Török Irma, aki betegkedése következtében hat
hetet Abbázában töltött, már haza érkezett és ked-
den, e hó 24-én ismét fel fog lépni Pailleron Eggy
című vigjátékában, Moissaud Mártha szerepében.

** **Hauptmann Gerhart Beosben.** Arról a nagy
sikerről, amelyet Hauptmann Gerhart színműve:
Henschel fuvaros a bécsi Burgszínházban tegnapi pre-
mierjén aratott, mi is megemlékeztünk. Hauptmann,
aki a premierre Bécsbe érkezett, ma délelőtt alig ta-
lált időt, hogy az izgalmas est fáradsálmától magá-
hoz térjen. A látogatók — amint nekünk bécsi tudó-
sítónk jelenti — már kora délelőtt egymás kezébe
adták a kilincset és természetesen csupán ez érde-
kes estéről folyt a szó. Hauptmann elragadtatással be-
szélt az előadásról és Henschel személyesítőjéről így
nyilatkozott:

— *Sonnenthal* alakítása különösen a negyedik
felvonásban minden emberi mértéket felülmúl.

Különbön Hauptmann úgy találta, hogy darab-
jának sikere elvitathatatlan és hogy valószínűleg ál-
landóan műsoron is fog maradni.

** **Bartel Turaser szerzőjének új darabja.**
Langmann Fülöp, a Bartel Turaser szerzője, Gertraud
Antlesz cím alatt új drámát írt, amely a berlini
Lessing-Theaterben fog először színpadra kerülni.

** **Képzőművészet a vidéken.** Wlassics Gyula
közoktatásügyi miniszter az állami képvásárlásokból
négy festményt ajándékozott a szegedi múzeumnak
és pedig: Spányi Belának *Őzi táj*, Eisenhut Ferenc
Itélet előtt, Zemplényi Tivadar *Szegény asszony otthona*
és Révész Imre *Petőfi a táborban* című festményeit.
A miniszter erről hosszabb levélben értesítette Sze-

ged város főispánját, amelyben hangsúlyozva a
képzőművészetek nagy fontosságát, felhívja a főispánt,
hogy nyújtson példát a város közönségének s hivatali
és társadalmi hatáskörében fölkeltsse az érdeklődést a
Nemzeti Szalon által ott rendezett vendorkiallítás
iránt. Nem kéli, ugymond, hogy Szeged város ülől
fog járnai az áldozatkészség példájával, miáltal nem-
csak üztönzést nyújt a művásárlásra, de állandóan
újabb és újabb gyarapodással fogja becsélt és jelen-
tőségét emelni muzeumának. A miniszter egyuttal
átíratban felhívta dr. Lippich Elek a művészeti ügy-
osztály vezetőjét, hogy kísérje állandó figyelemmel a
Nemzeti Szalon mozgalmát és képviselje őt a művé-
szet szegedi ünnepein. A miniszternek a leiratai mű-
vészi körökben nagy lelkesedést keltettek és a *Nem-
zeti Szalon* mai válaszmányi ülésén Hock János indít-
ványára felíratban mondtak köszönetet a miniszternek
ügyük bazeafis támogatásáért.

** **Rendőri cenzura Ujpesten.** Kövesi Albert, a
Kisfaludy-Színház igazgatója, annak a kijelentésére
kér bennünket, hogy a fentebbi cím alatt megjelent
közlésünk szerint, az újpesti rendőrkapitány által a
színpadról letiltott darabot nem a *Kisfaludy-Színház*
társulata, hanem újpesti műkedvelők akarták előadni.

** **Igazgató és primadonna.** Az a háborúság,
amely a *Népszínház* egyik primadonnája és a színház
igazgatója közt az e heti műsorzavarok miatt kitört,
mint illetékes forrásból értesülünk, a színházi bíróság
előtt fog eldőlni. Az igazgató tudniillik a napokban
egy írást fog kézbesíttetni a primadonnának, amely
nem lesz kérelöl levélke, hanem mogorva idézés a
színpadi bíróság elébe. A *Népszínház* kulisszái mögött
ez nagy megnyugvást kelt.

— Ha bennünket, — mondják az apró kardalos-
hölgyek, — akiknek ötven forint a gázsink, minden
csokélyság miatt a bíróság elébe citálnak, jól tesszik,
ha a primadonnákat is oda citálják. Utóvégre a
primadonnának se szabad tén minden!

A pör két érdekes dokumentuma lesz az a két
orvosi bizonyítvány, amely a művésznő betegsége
vonatkozik. Az egyik sirögörösköt konstátál, a má-
sik nem. Nem érdekelten különben az a hiteles érte-
sülésünk, hogy a *Népszínház* két orvosa, dr. Lisznyay
Elemér és dr. Boross Ernő nem igen tértek el egymástól
a primadonna egészségi állapotáról lapított véleményük-
ben. Dr. Lisznyay Elemér, aki a primadonna mellett szóló
bizonyítványt kiadta, maga kérte föl kollegáját, hogy
vizsgálja fölül a primadonnát.

— Hiszen tudod, mondta kollegájának dr. Lisz-
nyai, — hogy ha sirögöröskökről van szó, soha se le-
het tudni művésznőknél, vajjon ezek a göröskögigaziak-e,
vagy som?

... A primadonna különben, akinek egészsége
a kellő időre teljesen helyreállott, elutazott Mis-
kolcra vendégszerzerepleni.

** **Műsorváltozás a Népszínházban.** Blaha
Lujza asszony gyöngékedése miatt a vasárnap dél-
után hirdették *Falu vissza elmarad*; helyette színpa-
dára *Lampácus és a három jó madár*.

** **Az Opera előadása otthon.** Holnap, szomba-
este a M. kir. Operaházban Lejo Lili vendégfellépéssel a
Walbur király színe. A *Telefon* Harmadik előadást köze-
vetlenül fogja s így az előzetek otthon is végighallgat-
hatják. Opera után 11 óráig cigányzene lesz hallható a
kagylókon.

Midász király.

— A Népszínház mai bemutatója. —

Budapest, január 20.

A világ két legjobb operettjéhez, a *Szép Heléné*-
hoz és az *Orfeusz*hoz, a görög mithológiából vették
a tárgyat. *Offenbach* és librettistái, *Mailhac* és *Halevy*,
a klasszicitás magaslátára emelkedtek ebben a két
operettben s azóta minden halandó lélek, aki arra
gondol, hogy operettet ír, bizonyos szentelt félelem-
mel tekint a pindaroszi berkek felé és az Olimpusz
isteneklakta oszarára.

Ami poézis, szellem, kicsapongó pogány jókedv
a görög istenek közt lakozott, azt ezek az urak mind
elhozták onnét és szolgálatába adva a modern sza-
tirának, olyat alkottak, ami minden időkre szól, s
ami nagyon érthetővé teszi azt, hogy librettisták és
zeneszerzők csak félve nyulnak a görög mitho-
logia felé.

Kell is egy kis vakmerőség hozzá!

Pedig mennyi pompásnál pompásabb operett-
tárgy hever még ott feldolgozatlanul a pogány ó-kor-
nak ebben a két évezredes isteni mesékönnyében.

Ott van mindjárt a számarfűlű Midász király.
A magam részéről mindig csodálkoztam rajta, hogy
Mailhac és *Halevy* miért nem egészítették ki két klasz-
zikus operettjüket a *Midász király*hál, a világ leg-
vidámabb és legszellemebb trilogiájává? Ha a
*Heléné*ban és az *Orfeusz*ban a gony legelődülőbb esz-
közövel, a szatirával tették neveltségessé a trón-
on ülő földi istenségeket, miért nem ebláltak ki
számarfűlelül fogva Midász királyt az isteni mese-
könyv fölansából, mikor ezek a számarfűlek szinte

szimbolikusan merednek ki belőle s önként kínálkoztak a modern szatírára a harmadik császárság idejében.

Szinte érthetetlen a dolog s így történt, hogy a számfüli Midász király, ez a leghatalmasabb operett-figura valamennyi operettfigura közt, benn maradt a mitológiában, — s a világ meg lett fosztva attól az isteni élvezetől, hogy ezt a számfüli potentátát, *Meilhac* és *Halévy* szatírájának a saucé-ával leöntve élvezhesse az *Offenbach* muzsikája mellett!

Ma este felvonult *Midász király* az operett-színpadra.

Az a „szentelt félelem”, amelyet fentebb emlegettünk, nem borzogatta végig *Ujváry Béla* hátát, a mikor *Meilhac* és *Halévy* örökehez, a görög mitológiához, hozzányult. A *gárdisták* szerzője, magyaros mersszel, neki vágott az isteneklakta oromnak és lehozta róla a számfüli királyt.

Három felvonáson cibálja végig szegényt a számfüliél fogva ok nélkül s ami a harmadik felvonás végén a kezünkben marad utána, csakugyan nem egyébb két számfüliél.

A mi magyar librettistánk nem halad a *Meilhac* és *Halévy* nyomában s a pompás témát nem használja fel szatirikus céllá. Az ő kezében a számfüli király egyszerű operettfigura, aki beleszeret az Amazon királyné leányába, *Leia*ba, aki viszont a nagy *Zeusz* fiába, *Delfin*be, szerelmes s ez a szerelmes történetke vékonyan csörgedez az egész estén keresztül, a nélkül, hogy valami különösebb módon érdekelne bennünket s csak akkor éledünk fel, amikor egy-egy bájos zeneszám üti meg a fülünket: a *Barna* Izsó muzsikája.

Szinte egészen megfeledkezünk a szövegről, mikor ezt a kedvesen csengő muzsikát halljuk. Itt egy édes keringő, ott egy románc, amott egy kuplé s a felvonások végén egy nagy tudással megépített finale győz meg bennünket róla, hogy a *Népszínház*nak ebben a karmesterében egy szeretetreméltó zeneszerzői tehetség lakik, akinek jövőnd pályájához a legszebb várakozásokat fűzheti a magyar operett. *Barna* Izsó, aki az első felvonás Amazon-tánc zenéjét s a második felvonás duett-keringőjét (*Delfin* és *Leia* kettőse) megkomponálta, a legjobb bizalommal nézhet a jövőjébe, amely bizonyára nagy sikereket fog még hozni a számára.

A szereplők teljes odaadással küzdöttek a sikerért. *Hegyi Aranka* egész művészetével ragyogta be szerepét (*Delfin*) s az est kedvező hangulata jórészt az ő művészetéből és *Némethnek* abból a kifogyhatatlan kedélyességéből fakadt, amellyel *Midász királyt* megjászotta. *Bárdy Gabi*, mint *Amazon királykisasszony*, ma este is a legnagyobb figyelmet kellette s nemcsak a szemtől gyönyörködtette, hanem énekének szépségével is hódított. *Solymosi* (*Kappanosz*) egy eunuchnak pompásan megrajzolt alakjával keltett nagy derűtséget. *Tollagi* (*Phrixosz*), *Ujváry* (*Pán*), *Raskó* (*Lichász*) s a legjobban megállták helyüket. *Penteszileia* amazon királynő szerepébe *Csatai* Zsófi a maga humorával öntött annyit, amennyit csak lehetett. *Vidorné* szemreváló *Oreia* volt.

A közönség a szép amazon-táncot s a szebb zeneszámokat zajosán megismételtette. A szerzőket és a szereplőket az első két felvonás után többször hívták. (M—s.)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A művelt magyar közönséghez. Igaz kegyelet és mélyen érzett gyász kísérték utolsó útján dr. *Silberstein-Ötvös* Adolfot, a kitűnő bölcsészt és műbírált. Reánk, akikhez közelebb állott a dorák, önzetlen kartárs, hárult most az a kötelesség, hogy szellemi örökségét a nagyközönség körében minél szélesebb körben terjesztjük és hogy némi anyagi támogatást nyújtsunk családjának, amelytől a boldogult az ideálként való küzdelmében szomorú anyagi viszonyok közt vált meg. *Silberstein-Ötvös* műveinek kiadója, a *Könyves Kálmán* magyar irodalmi részvénytársaság, készséggel hozzájárult ahhoz, hogy a *Silberstein* magyar és német nyelven megjelent műveit befolyó összeg felét átengedi a családnak. A művelt magyar közönség bizonyára méltányolni fogja a boldogult kartársainak kegyeltes intencióit. Dr. *Silberstein-Ötvös* Adolf összes műveinek ára fűzve 14 forint, kötetekben 20 forint, csak magyar nyelven megjelent munkái fűzve 4 forint, szép kötésben 6 forint. A megrendelések kizárólag a *Pester Lloyd* kiadóhivatalához intézendők, amely a befolyó pénzeket nyugtázní fogja és a megrendelt könyvek megküldéséről készségesen fog gondoskodni.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A bepörölt hercegeprimás. A sasvári római katolikus templom tornyáról már egy ízben megemlékeztünk. Megirtuk, hogy a torony renoválására *Bartha* József mérnök vállalkozott 30.000 forintért. Mikor a munka elkészült, kiderült, hogy *Barthának* még 6000 forint jár. Időközben *Bartha* meghalt és jogutódja, *Fundák* János mérnök gödingi lakos keresetet indított a közalapítványi ügyigazgatóság, *Vaszary* Kólos hercegeprimás és a sasvári római katolikus plébánia ellen. Azért mindahárom ellen, mert az elhunyt építészettel kötött szerződés oly zavaros, hogy abból bajos megállapítani, ki bízta meg tulajdonképpen *Barthát* a torony renoválásával: a kincstár is adott hozzá pénzt, a hercegeprimás neve is szerepel, a templomtorony pedig a plébániéé. Hogy a három közül melyik köteles most már a hátralékos 6000 forintot fizetni, ezt a fogós kérdést nem tudta eldönteni a budapesti törvényszék sem, jöllehet a keresetbetségi jogot megállapította. De a szerződésen nem tudott elizagodni a királyi tábla sem, amely egyszerűen jóváhagyta a törvényszék határozatát. *Fundák* János most a kuriától várja annak a megállapítását, hogy a három alperes közül melyik tartozik neki 6000 forinttal, avagy pedig mindahárom egyetemlegesen tartozik-e neki a peres összeggel.

§§ Ügyvédek nyugdíjintézete. A budapesti ügyvédi kamara titkára dr. Nagy Dezső s a kamara elé terjesztette jelentését az országos ügyvédi nyugdíj- és gyámintézet létesítése dolgában. Már kész a tervezet, amelynek mennyiségtani részét *Boydó* Sámuel tanár dolgozta ki, *Bein* Károly pedig bevédialta. A kamara választmánya a tervezet megvitatására szűkebb körű bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Dr. *Györy* Elek elnök, dr. *Friedmann* Bernát helyettes-elnök, dr. *Nagy* Dezső titkár, *Pollák* Illés ügyész, *Novák* Sándor pénztáros, dr. *Králik* Lajos, dr. *Szőlner* Lajos, dr. *Somogyi* Miksa, dr. *Burián* Béla választmányi tagok. Tervebe vetik, hogy a tervezetet bizottsági és választmányi megállapítása után észrevételeik megtehetése és csatlakozás céljából az ország összes ügyvédi kamaráinak megküldik. A nyugdíj-ügy helyes irányu fejlődését jelentékenyen elősegíti az a körülmény is, hogy az ügyvédi rendtartásnak dr. *Nagy* Dezső által átdolgozott és az igazságügyminiszterhez benyújtott előadói tervezetében külön szakasz intézkedik arról, hogy az ügyvédi kamaráknak joguk van tagjaikat az országos ügyvédi nyugdíjintézet létesítése és fenntartása céljából kötelezőleg megadóztatni.

TÁVIRATOK.

Belgrád, január 20. A skupstinában ma terjesztették be a vasuti jelzőlag-törvényjavaslatot, amely felhatalmazást tartalmaz a kormánynak a vasuti kölcsön felvételére.

A német birodalomgyűlésből.

Berlin, január 20. A birodalomgyűlés ma folytatta a birodalmi belügyi hivatal költségvetésének tárgyalását. A vita a társadalmi reformok folytatása körül forog.

Hejl a nemzeti szabadelvűek nevében azt kívánja, hogy a szociálpolitikát friss szellem hassa át. *Hilze* (centrum) azt mondja, hogy Németországnak a társadalmi politika terén is elül kell járnia.

Gróf *Posadowsky* államtitkár megígéri, hogy a családi körben való gyermekmunkára nézve intézkedéseket fog tenni.

Erre a tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

Anglia és Németország.

Berlin, január 20. Vilmos császár ma az angol nagykövetségre hajtattott s egy óráig maradt ott. A látogatás előtt a császár meghallgatta *Bülow* államtitkár jelentését.

Politikai körökben nagy fontosságot tulajdonítanak ennek a látogatásnak, amely nyilván összefüggésben van *Chamberlain* gyarmatügyi miniszter wolverhamptoni beszédével.

Békekötés Afrikában.

Róma, január 20. Mint a *Stefáni*-ügynökségnek *Massauából* jelentik, Makonno rász a következő levélben értesítette *Martini* eretiai kormányzó a béke megkötéséről: A békét megkötöttük. *Tigre* határai leldöltek, tehát most szomszédok vagyunk. Ertesitem önt arról, hogy megemlékezzék barátságunkról, amely ezentul is benső legyen.

Törökország készülődése.

Konstantinápoly, január 20. A *Oénába*, *Giovanni* Ansaldo és társa hajógarába küldött „Meszudije” és „Aszer-J-Tevfik” kazánáthajók rekonstrukciója a kazánokra, gépekre, páncélra és a lövegfeldelzetre fog kiterjedni és 9 hóna múlva be lesz fe-

jezve. Azután ugyanilyen javításnak vetik alá ugyanabban a hajógarában a „Feth-I-Balond”, „Mukkadem-I-Hair”, „Avn-Ilah” és „Muin-I-Szafer” korvetákat. Beszélnek nagyobb tengerészeti kölcsönről és 30 tíz cm. kaliberű gyorstüzéző ágyú meliőbb megvételéről is. Figyelemreméltó továbbá, hogy a legutóbbi három héten lövőgyakorlatokat végeztek a bosporusi erődítvények ágyúival, ami már évek óta nem történt s a mihez az iránydó katonai tényszerzők eddig ugyanugy kértek engedelmet, mint a *Dardanellákban* rendszeres végzett lövőgyakorlatokhoz.

A bolíviai forradalom.

New York, január 20. Egy Limából érkezett távirat szerint a lázadók Bolíviában megverték *Aloiso* elnök csapatainak két zászlóalját és sok katonát elfogtak, akiket *Las Pazba* vittek. *Las Pazban* nagy a lelkesedés; biznak benne, hogy a fölkelők neusokára teljes győzelmet aratnak.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 20. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Négyezszázalékos magyar aranyárjádék 100.55. Magyar koronárjádék 98.—. Osztrák hitelrészvény 245.40 Osztrák-magyar államvasut 153.60. Déli vasut 29.25. Északnyugati vasut ——. Elbavölgyi vasut ——. Orosz bankjegyek készpénz 216.40. Buschtiehradi ——. Orosz bankjegy ——. (Ultimo.) Lombard ——.

Frankfurt, január 20. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Osztrák hitelrészvény 225.60. Osztrák-magyar államvasut ——. Déli vasut 29.20. Magyar aranyárjádék ——. Magyar koronárjádék ——. Osztrák aranyárjádék ——. Osztrák ezüstárjádék ——. Osztrák papírárjádék ——. Bécsi bankgyűléslet ——. Alpensi bányarészvény ——. Olasz árjádék 94.15. Diskontó-bank 198.90. Laura-közhő 217.40. Harpeni ——. csöndes.

New York, január 20. *Liszt* helyben 2.75. *Buza* helyben január ——. márciusra 77.7/8. májusra 74.3/8. *Tengeri* január 41.7/8.

Chicago, január 20. *Buza* január 70.7/8. *Tengeri* január 37.—.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

28 asszony közül Egy. Vajjon mi forrhat abban a huszonnyolc főben, abban a huszonnyolc szép főben? Nekünk van egy nagy vigasztalásunk: ha titok, akkor megtudjuk időnek előtte. Mert huszonnyolc asszony hogy is tudná megörizni. Különben nagy gyönyörűségünk telt a haragosan kedves levélben. Mi esőppet se haragszunk. Hát aligha nekünk nincs igazunk. A huszonnyolcnak is, az egynék is szíves üdvözlés!

F. O. *Debrecen*. Utána jártunk ügyének s lapunk mai számban érdemleges választ talál kérdésére.

B. K. *Ujszász*. Most már nem lehet másképp segíteni a dolgon, mint hogy ha magánál a miniszternél tesz panaszt a pénzügyőrök eljárása ellen. Mentséget ugyan a pénzügyőrök is fognak találni, de ha ön okmányokkal tudja igazolni igazát, a miniszter mindenesetre intézkedni fog. Az itálak elszállításával való rémitgetésnek pedig kar volt felülni mert az elszállítás törvénytelen lett volna. Fizetnie is kár volt, ameddig az ügy elintézését nem nyert.

Fyri. Csak most sikerült megtudnunk, hogy a kérdezett kormánybiztos *Jankovich* Miklós volt, jelenlegi lakóhelye: *Temesvár*. Az országgyűlésnek ez idő szerint nem tagja.

Irodalmi. 1. *Carlyle* műveiből magyar fordításban megjelentek: A francia forradalom története, továbbá két tanulmánya *Burns*ról és *Walter Scott*ról. Valamennyit *Barath* Ferenc fordította s az Akadémia adta ki. A *Budapesti Napló* kiadóhivatalában mind a három művet megrendelheti. 2. K. J. feleséges ember, gyermekei is vannak. Életrajzát megtalálhatja a *Pallas* Lexikon X. kötet, 602. lapján.

Árva. Múltóztassék az Országos protestáns árvaegylet, illetőleg a *Protestáns Országos Árvaáshoz* fordulni, melyeknek igazgatója *Brocskó* Lajos. Címe: VII. Szegényházter 1. szám.

Vasutas 3. Arról, hogy a rákos-ujszási vonalat a jobbparti üzletvezetéség kezelése alá osztanak, — mint már egyszer megintültük — nem tudunk semmit, de nem is tartjuk ez idő szerint valószínűnek, hogy az üzletvezetéség beosztását megváltoztatták, mert ha ehhez egyszer hozzá fognak, akkor valószínűleg sok nagy változtatást is foganatosítanak azzal egyidejűleg, ez pedig nem történhetik meg zajtalanul.

G. E. *Budapest*. Bizony ez még nem a mi mértékünk szerint van megírva.

Vasutas. 1. A budapesti vasuti alkalmazottaknak nincs drágasági pótlékjuk. Osztanak ugyan ki ilyen címen az igazgatóság és üzletvezetéségek központjában nyaranta 20—40 forintot a családos tisztviselők közt, de ez inkább jutalom vagy segély s ebből az alábbi 1. fedez k. 2. Többi kérdéseire közelebb. 3. Ami azt illeti, miért nem választottuk eddig, feleletünk az ügy levele csak nem kerül sorra. Erre pedig tekintettel kell lennünk, nehogy azokat az előzeteket, akik korábban kérdeztek valamit, megsértjük.

KÜLÖNFELEK

Ha....

— A *Verek* című kötetből. —

Ha olyan szép dalt tudnék írni rólad,
Amilyen szép vagy édes angyalom,
A világ legszebb remekműve lenne
Terólad írt dalom.

És ha le tudnám egyszer dalban írni,
Hogy mily nagyon, nagyon szeretlek én,
Az lenne a legszenvedélyesebb, és
Legbúsbabb költemény. —

Busa Barna.

— **Logikus fej.** Egy amerikai katonáról emlékeznek meg az angol lapok. Ez az amerikai katona súlyos tifuszbetegség után halálához hasonló mervevényes esett, azért halottnak tekintették és ki is terítették. A temetését megelőző éjszakán aztán egyszer csak magához tért és kimászott a koporsójából. Örök rohantak elő, erősítőszereket adtak a halottai-ból fölébredt katonának, aki csakugyan visszatért egész komolyan az életbe. Aztán beszélt a megfigyeléseiről és elmondta, hogy amikor haldokolni kezdett, egészen kellemes érzései voltak, amikor pedig kezdett magához térni, akkor rögtön tudta, hogy nem halt meg. Ezt pedig onnan tudta, mert éhes volt és fázott a lába.

— Hogy érti ezt? — kérdezte tőle valaki.

— Nagyon egyszerűen — felelte a katona. — Ugy gondolkodtam, hogy ha a menyországban volnék, akkor nem lennék éhes, ha pedig a pokolban volnék, akkor nem fáznék a lábam.

— **Törvényszék a fűrdőházban.** Spelthorneban is egy kicsit hanyagok az illetékes körök, mint akár más városban. Azért történetelt meg az, hogy a régi törvényszéki épület egy szép napon annyira veszedelmesen összeroppedezettnek találták, hogy a bíróság benne egy pillanatig sem maradhatott meg. A bíróság tehát kiment a hajlékából s szüksége volt ideiglenes hajlékra minden áron. És mert nem volt más hely, elhelyezték a bíróságot egy kápolnában. Természetes tehát, hogy az éresek ezért olyan per-patvart esapott, hogy a bírának csakhamar menekülni kellett a kápolnából. Következett egy háromemeletes ház padlása. Oda vonult fel a törvényszék s ott kezdte meg hivatalos működését. A denevérek és egerek ugyancsak furcsán néztek a betolakodókra. De ez még nem lett volna nagy baj; sokkal nagyobb baj volt az, hogy a felek nem akartak három emeletet mászni. Egy béna öreg ember különösen méltatlankodott s határozottan kijelentette, hogy őt ugyan idézhetik, nem is fog hozzá a lépcsőmászáshoz, mert a tetőtől ő amúgy sem viszi. A bíróság gondolkodott

az eseten és megadta magát, levonult a földszintre. A földszinten pedig úgy szállásolták be a törvényszéket, hogy kiürítettek ott egy tehénistállót. No onnan ugyancsak hamar kivonultak. Herkules kellett volna ahoz, hogy az istálló körültekintő váljék. Kezdődött újra a hajléktalanság és a tanakodás, amelynek meglepő lett az eredménye. A városi uszoda: Mentse ki zavarából a bíróságot a városi uszoda! S azt a gazdája csakugyan át is engedte nagy örömmel. A berendezkedés nagyon egyszerű volt. Egy kiürített hal-tartó fenekére fordítva az a tribün, azon helyezkedik el az elnök. A bírák, az ügyészek s a jegyzők a fából való padlón foglalnak helyet. A nagy medence a nézőtér, a fűrdőkabinok a tanuknak és a vádlottaknak jutnak. Álljon elő az a törvényszék, amely ilyen helyen tárgyal már!

— **A párisi kiállítás elouja** a legújabb tervek szerint egy kis *Vézuv* lesz. A kis *Vézuv* voltaképpen csak annyiban fog hasonlítani a nagy *Vézuvra*, hogy tized fog hányni, még pedig folytonosan! Különbözően pedig 100 méter lesz a magassága és 150 méter az átmérője. Oldalai be lesznek iltelve fákkal, virágokkal, melyeken át a csucsára a XX-dik század fasora és *Francia-Orosz* fasor vezetnek. Lesznek rajta persze vendéglők, kávéházak és végül egy sikló segélyével a gyomraba is be lehet majd jutni, ahol is mágiikus világításban látható lesz *Dante* menyországa és pokla. Negyven centime lesz a belépő-díj, a kis *Vézuv* előállítására pedig hat millió frank!

— Mily büszkék leszünk még ezután a mi Párisunkra, írja a *Figaro*, ha még tűzhányó hegyünk is lesz!

— *A Figaro* pedig a legkomolyabb francia lapok egyike, ne tessék tehát mosolyogni!

— **Felvonásokban.** Amerikában csak értenek a reklamához és mégis itt-ott az ó-világban is akad egy-egy leleményes ember, aki a *Yankeeek* is lefózi. Vagy történt-e már tul az óceánon olyan eset, mint a következő? Belgiumban a charleroi-i Edenszínházban néhány nappal ezelőtt. Monten Christot adták. Szünet közben egyszer csak föláll az egyik páholyban egy nagyon élénk ur és beszédet kezd a közönséghez. Szól pedig ekképpen:

— Hölgyeim és uraim! A nevem X. Y. és zománcozott edényvel kereskedem. Engem mindenki ismer hölgyeim és uraim, hirnemevet nem kell tehát előbb megállapítanom. Sehol sem vásárolhatnak olyan olcsón és jól, mint nálam. Holnap a felsőváros piacán ütöm fel sátorfámat. Jöjjenek el és hihetetlen dolgokat fognak ott látni: pompás kancsókat nem árulok öt frankért, nem négy frankért, nem három frankért, nem két frankért, hanem kizárólagosan csak egy frankért hölgyeim és uraim és még nem sajnálók melléje egy értékes ráadást sem. Mindenki jöjjön el és használja fel a kínálózó alkalmát.

Szól és visszaült nyugodtan a helyére. A közönség csak ámult, csak bámult eleinte, de aztán ugyancsak vidáman fogta fel a dolgot. Sőt nagy tetszésvihar támadt a szavalás végén, az emberek tapsoltak, ami arra indította a leleményes kereskedőt, hogy szónoklatának fontosabb részét, amely tudvalegőleg ránézve volt fontos, újra elmondja. A közönség dült a kacagástól, nagyon tetszett neki az élelmes fickó. És mért ne pártolta volna ezt a férfit? Végre is a dolog mulatságos volt és annyira mindenesetre izléses, mint a kortinán a hirdetések.

— **Karácsonytól karácsonyig.** Kölbígg csak egy kis német falucska, de ki kell emelni a névtelenség homályából, mivel világrekordot ért el a — táncban. Az 1020—1021-ik esztendőkre kell visszatekintnünk egy német újság közlése nyomán. Szláv eredetű nép lakták azt a falut s azért jóideig megtartottak ott egynemely pogány szokást. Szent karácsony éjjelén 1020-ban a templom udvarán tizenöt paraszt, két asszony és egy leány olyan táncolást és éneklést vittek véghez, hogy a papot megzavarták hivatalának teljesítésében. Hiába is intette meg őket a kibágósukért, nem akarták abba hagyni a táncot, sőt csak annál inkább duhajkodának. Erre a pap imádkozott az ő istenéhez, hogy táncoltsa és énekeltesse a bűnösöket egy egész álló esztendőig és úgy is történt. Az 1021-ik év karácsony éjjelég a tizenöt parasztembernek, a két asszonynak és annak a kikapós leánynak táncolva és dalolva kellett körüljárnia a templomot, minek következtében a templom körül olyan árok vágódott, hogy utóbb a bűnösök ki sem látszottak már belőle. Csak amikor az esztendő az utolsó percig leforgott, szűnt meg a varázs. Így történt Kölbíggben sok századdal ezelőtt ez az eset, amely olyan régen történt, hogy talán részben igaz sem volt.

— **A gonosz szellem.** Sokan azt tartják, hogy van gonosz szellem, amelyet nem látni ugyan, de amely szabad akaratral ártani tud az embereknek. A Filippini szigeteken is hisznek például a gonosz szellemben, amelyről azt tartják, hogy különösen az asszonyokra feni a fogát éppen abban a súlyos állapotban, amikor egy új lénynek adnak életet. Már most mit tesznek a filippini szigetbeli bennszülöttek? Védekeznek. És hogy kell védekezni valaki ellen, aki be akar törni hozzánk? Egyszerűen el kell zárunk előle a házunkat. Hát a Filippini szigetbeliek is elzárják a házukat és pedig csaknem légmentesen. El is érik ezzel aztán azt, hogy a csecsemők, amelyek élve születnek, két hétig éppenséggel nem jutnak levegőhöz és ennek következtében száz ujszülött közül huszonöt legalább is elvándor, elpusztul. Szóval a gonosz szellem még is csak elérte némileg a célját.

REGÉNY.

SÁTÁN KAPITÁNY.

(Cyano de Bergerac kalandjai.)

(43) — LOVAGREGÉNY. —

— Megütne? kérdezte hidegen Mannel, mintha említett volna már, hogy láncra vagyok verve? A gróf leküzdötte haragját. Még egy sötét pillantást vetett a rabra, azután köszönés nélkül távozott.

Künn így szólt a börtönőrhöz:

— Lamothe ur írása felhatalmaz magam helyett bárkit küldeni Manuelhez, ha tudatni akarnék vele valamit és magamnak nem volna érdekesem.

— Ugy van, uram!

— Holnap reggel, vagy meglehet, hogy még ma este is jelentkezni fog kiküldöttem. Bár ki legyen is, ha ajánlólevelet hoz tőlem, tekintse őt úgy, mintha én magam volnék.

— Kegyelmes uramnak nem lesz oka panasznra.

Mikor a gróf kiért a szabad levegőre, felélegzett.

Nemesak a börtön nyomasztó levegőjétől szabadult meg, Manuel szavai is fölízgatták.

— Lássuk csak, mibe fogjak? — kérdezte önmagától. Hirtelen felderült a homloka;

— Zilla! — kiáltá örvendezve. És ezzel meggyorsítva lépteit, átsietett a Szajján, a Cyclops-ház felé, ahol néhány nap óta teljes magányságban élt Zilla, aki természetesen nem is sejtette Ben Joel távollétének valódi okát.

Szegény leány rajongó szerelemmel várta:

mikor jön haza Manuel, az ő imádot Manuel, akit ő majd ápolni fog, mihelyt kiszabadul fogságából, amely hál' Istennek még közelebb hozta őt a szegény Zillához.

Egész nap remegve ült az ablaknál, lesve, nem látja-e meg Manuelét és így libegő kebellet ugrott fel helyéről, mikor a gróf léptei felhangzóztak a folyosón.

Fájdalmas szomorúság borult az arcára, mikor megösmerte a grótot. De aztán elébe sietett.

— Oh gróf ur! — kiáltott szenvedélyesen, — mondja meg, mi történik Manuellel?

— Kedvesem, — szólt a gróf hanyagul odavetve magát egy székre, — azért jöttem, hogy Manuelről beszéljek magával.

— Hol van?

— A fegyházban.

— És a póré?

— Még soká nem lesz eldöntve.

— Ön megígérte nekem gróf ur, hogy a dolog semminemű következményekkel sem lesz Manuelre és hogy ön is meg fog neki bocsájtani!...

— Mindezt megígértem, az igaz; de nem az én hibám, ha Mánuel minden áron ragaszkodik a pörhöz és el akarja magát ítéltetni.

— És ön még mosolyog? — szólt Zilla el-sápadva.

— Mosolygok, mert tudom, hogy barátját azért még sem fenyegeti komolyabb veszély!

— Gondolja?

— Gondolom, mert nem szükség bevárnia a per végét és elrepülhet, mielőtt meghozzák az ítéletet.

— És kinyitja ki tömlőce ajtait?

— Én!

— Ön?

— Igen, én, feltéve, hogy maga segítségemre lesz.

— Szóljon, mit tegyek?

— Kedves Zilla, — szólt a gróf, cinikus lassúsággal bocsátva el ajkairól a szót, — talán fölösleges is arra emlékeztetnem, hogy volta-

képp ön az okozója Manuel elfogatásának. Az ön féltékenysége...

— Mit akar mindezzel, gróf ur?

— Meg akarom önt győzni arról, hogy ön lévén az oka Manuel elzáratásának, önnek is kell őt megszabadítania! Irjon neki, mondja el neki, mennyire sajnálja tettét, és kínálja neki a szabadságot. Egy ember kézbesíteni fogja neki az ön levelét és egyszermind segítségére lesz a szökésben. Mindenesetre vakon kell bíznia abban az emberben; ez írja meg neki.

— Igen, igaz van, — válaszolt Zilla — megírom neki az egész igazságot!

— A szerelmet nem kell mentegetni; meg fog magának bocsátani! De most írjon, én megvárom a levelet.

Mialatt a jósnő elmerült a levelírásba, a gróf tekintete idegesen kutatva járta körül sokszor a szobát. Keresett valamit. Hirtelen megakadt a szeme egy kis, szerszámokkal telerakott asztalkán. Feltűnés nélkül odasompolygott a közelébe és gyorsan a zsebébe tüntetett egy apró kis üvegeset, mely ott állott az asztalkán a szerszámok között.

Azután, mintha semmi sem történt volna, csak úgy odavetőleg megkérdezte Zillát, elkészült-e már?

— Rögtön, — felelte a leány.

— Siessen, kedvesem, a maga meg az ő érdekében is!

— Tessék, már meg is vagyok, — és átnyújtotta a grófnak a szűkre összehajtogatott levelet.

— Helyes! — szólt a gróf és átvette a levelet, két nap múlva Manuel biztonságban lesz minden baj és minden támadás elől!

Kegyetlen mosoly játszott a szóknál ajkai körül.

Zilla, az élelmes, ügyes Zilla, vesébe látó tekintetével nem vette észre egyáltalatos mosolyt, annyira boldoggá tette őt a reménység, melyet a gróf nyújtott. Ragyogó arccal látta távozni a grótot levelével.

— Ez a Zilla még is csak együgyű kis jó-

+ Haro a szarvasal. Érdekes vadászalkal történt Vorarbergen, Sibratsfäll közelében, mint Innsbruckból jelentik. Egy Fröwis nevű orvos körutat tett a betegéihez, amikor két kutyája utközben egy hatalmas tizenkétágacsoost vert föl. A szarvas nem riadt vissza s rögtön nekifutott a kutyáknak, de egyet so birt közülök az agancsaira kapni. Az orvos feltette szorongatott kutyáit s a segítségükre sietett. Botjával sikerült is őket a vadtól elzavarni, de veszére, mert amint a szarvas megszabadult első támadóitól, a gazdáink ellen fordult. A helyzet nagyon veszedelemessé vált, mert az orvos ugyancsak megjárhatta volna. De minden erejét összeszedve sikerült neki a szép vadat fejénel a földre topezni. Szerencséjére néhány perc múlva a közelben járó parasztek észrevették, s megszabadították. A vadat pedig megkötötték. Érdekes, hogy a kutyák, amikor az orvos maga birkózott a szarvasal, semmi hívó szóval sem voltak hajlandók gazdájuk segítségére sietni.

+ A legnagyobb szerénység. A napokban halt meg Franciaországban a jelenkor egy kiváló matematikusa, Philoxène Lesbros. Halála alkalmából a következő érdekes adomát elevenítik fel róla a párizsi lapok:

Lesbros ur egy matematikai előadás folyamán ama teoriához ért, amelyet, 6 lévén feltalálja, róla nevezett el az akadémia. A tudós hosszú habozás után a következő szavakkal vezette be az új elméletet:

— Ezek után, uraim, áttérek arra a teoriára, melynek nevét van szerencsém viselhetni! ...
Si non e vero ...

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Osztárk-Magyar Bank. A jegybanknak olyan nagyon óhajtott kamatlab leszállítása nem történt meg. A főtanács mai ülésében *Mecenzeffy* vezértitkár a pénzüiac helyzetéről referált és kifejtette azt, hogy a benyújtások az utolsó napokban csekélyek voltak és a pénz visszaomlása sokkal nagyobb volt, ugy hogy az adómentes tartalék, amely az utolsó kimutatás szerint 6 millióra rugott, most 22 milliót tesz ki. A bank belső helyzetéről való tekintetből a vezértitkár a kamatlab leszállítását ajánlotta volna, azonban, mert a pénz-piac viszonyai nem elég tiszták és a londoni kamatlab csekély leszállítása elővigyázatrat int és mivel a bank első sorban arra érzi magát kötelezve, hogy reláció-paritása megóvassék; az óvatosság azt parancsolja, hogy kamatlab leszállítását álljon el a bank. Az igazgatótanács ezt a jelentést tudomásul vette és a vezértitkár indítványát, hogy a kamatlabot egyelőre ne szállítsák le, vita nélkül elfogadta.

szág, gondolta magában hazamenet Roland, nem is sejtí szegény, hogy már másodsor játszása kezemre Manuelt; na de ezuttal utóljára is!

Dolgozószobájába érve a gróf letette íróasztalára Zilla levelét és melléje latható örömmel arcán az üvegesét, melyet Ben Joel lakásából ellopott.

Ezt az üvegesét Ben Joel mutatta neki egy izben, mikor éppen Cyranóról beszélgetett, mondván:

— Lássá, kegyelmes uram, ez az üveges félelmetesebb még a Sátyán kapitány kardjánál is! Egyetlen egy cseppje két másodperc alatt a másvilágra küld egy embert!

Ez a mondat kísérte a gróf fejében, amióta eltökélte magát Manuelt meggyilkoltatni.

Eleinte meg akarta venni Zillától a mérget, de úgy találta, hogy ezzel nagyon is be engedne pillantani terveibe és így inkább ellopta.

Zilla csak késő este vette észre, hogy az üvegesé eltűnt.

Sokáig keresgélte, az egész szobában fel-forgatva mindent, mikor mint egy villámcsapásra, hirtelen megértett mindent!

— A gróf! — kiáltotta — a gróf lopta el! Oh milyen bolond voltam, hogy biztam őszinteségében! Bizonyos, hogy el akarja vesztetni Manuelt és én! én! én! még segitettem benne! Oh, én nyomorult, én egységű!

De nem sokáig siránkozott így, hiábavalóan. Felugrott, kendőt vetett fejére és lesietett az utcára.

A kapuban rászólt a házmesterné:
— Hova, hova ilyen későn? Ilyen szép leányok nem tanácsos ilyenkor egyedül kijárni!
Zilla rá sem hederített. Kendőjét összefogta keblén, lebontott haját arcába fújta a szél, ő pedig csak sietett, rohant a járattal utcákon át az éj esendjében, a Pont-Neuf felé.

(Folytatás következik.)

Az Országos Iparegyesület iparpártoló szakosztálya ma báró *Atzél Béla* elnöklele alatt igen látogatott ülést tartott. Báró *Atzél*, az unjon megválasztott elnök megnyitván az ülést, köszönetet mondott megválasztásáért, melyet, igen nagy tisztosságnak tart és fog tartani mindig.

Ne váriának tőle, ugymond, hangzatos szavakat, ugynevezett előnki székfoglaló beszédet; kitartó, buzgó munkássággal akarja a szakosztály bizalmát megérdemelni. (Eljénzés.) Az iparpártolásban talán más utat követett, mint mások szereték volna, de az eredmények igazat adtak neki. A külföldön, különösen Angolországban műipari tárgyakért kiadott pénzümölcsözövé vált itthon; a Parkklubba és az Országos Kaszinóba külföldről hozott berendezések alkalmat adtak iparosainknak, hogy utánozzák és pedig nagyon jól utánozzák őket és így most már nagy összegek maradnak benn az országban, amelyek azelőtt a külföldre vándoroltak. Igéri, hogy teljes odaadással szenteli magát az iparpártolás ügyének; az egyesület és a szakosztály ügyeivel, amelyekkel eddig nem volt alkalma foglalkozni, igyekezeni fog megismerkedni és rajta lesz, hogy megfelelően a tagok bizalmának, a melyért ismételen köszönetet mond. (Hosszautartó, zajos eljénzés.)

Dr. Soltész Adolf szakosztályi jegyző jelentést tesz az ipari, kereskedelmi és iparművészeti célu egyesületeknek és testületeknek a szakosztályban leendő képviselete ügyében tett intézkedéssről és előterjeszti az említett egyesületek s testületek kiküldötteinek névjegyzékét. A szakosztály a jelentést tudomásul veszi.

Gelléri Mór igazgató bejelenti az igazgatóságának két esetből kifolyólag tett intézkedését a magyar iparnak osztrák cégekkel szemben való mellözése miatt. Abból az alkalomból ugyanis, hogy az egyesületnek bejelentés folytán tudomására jutott, hogy a *székesfőváros* a templonaiiban szükséges orgonákat állandóan egy osztrák gyárból szerzi be; továbbá hogy a beszercebányai új törvénykezési palota világítási berendezését osztrák gyárból szerzeték be, holott magyar cég is tett ajánlatot: az igazgatóság felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez a hazai ipar érdekeinek a közszállításoknál leendő megóvása iránt.

A bejelentést a szakosztály tudomásul vette.

Gelléri Mór igazgató indítványára elhatározta a szakosztály, hogy a kereskedelmi muzeum részéről kiadott kiviteli címár mintájára, a belföldi fogyasztók részére szolgáló címárt ad ki, amely az összes versenyre képes iparosegégeket magában foglalná. A címárt tervezetnek elkészítésére bizottságot küldött ki.

Elfogadták **Gelléri**nek azt az indítványát is, hogy a törvényhatóságok, intézetek, felekezetek fölkerendők, hogy a szükségleteik beszerzésénél csakis a magyar ipart vegyék igénybe.

Végül **Steiner Ferenc** indítványára, a szakosztály jegyzőkönyvi köszönetet szavazott **Gelléri Mór**nak, a magyar iparosok érdekeinek az egyesület közlönyében a *Magyar Iparban* való hathatós védelméért.

A vaskartell. *Bécsből* jelentik, hogy a vasiparosokat és vasműveket képviselőit az osztrák kereskedelmi miniszter értekezletre hívta egybe. Az anketet hétéfn nyitja meg a kereskedelmi miniszter maga.

Az új német banktörvény. *Berlinből* telegrafálják: A birodalmi tanács a német birodalmi bankra vonatkozó törvényjavaslatot a bizottság előterjesztése alapján elfogadta. A javaslat most már rövid idő múlva a birodalmi gyűlés elé fog kerülni.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár igazgatósága ma tartott ülésében az 1898 ik évi vagyon mérleget jóváhagyta; a tisztá nyereség, beszámítva az 1897-ik évről átvitt nyereséggel maradványt, bőséges visszafizetések mellett 1,350,338 forint 46 krajcár és elhatározott, hogy a február hó 11-ikére összehívandó közgyűlésnek indítványoztassék, hogy a lefolyt évre az alapszállyszerü levonása után részvényenkint 62 forintnyi osztalek fizetessék, szemben a múlt évi 60 forint osztalekkel.

Közigazgatási bejárás. *Sátoralja-Ujhelyről* távirtozzák, hogy a sátoralja-ujhelyi-sarospataki helyi érdekü villamos közigazgatási bejárása ma volt élénk érdeklődés mellett. A vasut tervezői *Neuwöhner Manó* és *Jenő* szemléni birtokosok és *Dr. Weiler* ügyvéd.

Fizetésekteptelenségek. A *becsi Creditoren Verein* a következő fizetésekteptelenségeket jelenti: *Gaal Gyula* szabó *Grác*, *Márkus Adolf* kereskedő *Szieda*, *Guiseppo Pizzarello* kereskedő *Capo d'Istria*, *Pichler József* fűszerkereskedő *Insbruck*, *Stern Áron* kereskedő *Miskolc*, *Wertheimer Samu* kereskedő *Lesztercébánya*, *Gross Vilmos* kereskedő *Sátoraljuhely*.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest*en 17.25 forint pénzben, 17.50 forint áruban. — *Bécsben* az irányzat szilárdabb. A nyersszesz ára 17.70 forint pénzben, 18. — forint áruban.

Hidegvásár. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése.) A *Garay-terti* elelmi piacon: Felhozott *Budapest*ről 55 árus 35 darab sertést, — árus 10 drb süldőt, 2500 kilogramm friss húst, 1000 kg. füstölt húst, 800 kg. szalonnát, 500 kg. hájat. Vidékről összesen 32 árus 258 darab sertést. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshus 1 kg. 56—58, 1 q. 4300—4500. Süldőhus 1 kg. 60—70, 1 q. 5600—5700. Füstölt sertéshus 1 kg. 64—72, 1 q. 6000—6100. Szalonna zsirnak 1 kg. 50—54, 1 q. 4700—4800. Füstölt szalonna 1 kg. 60—70, 1 q.

5800—6200. Háj 1 kg. 54—56, 1 q. —. —. Disznó-zsír 1 kg. 62—64, 1 q. 5600—6000. Kocsonyahus 1 kg. 30—44, 1 q. 2600—3600. Füstölt sonka 1 kg. 76—80, 1 q. —. krig.

Az *Orczy-utí* elelmi piacon: Felhozott *Budapest*ről 67 árus 68 drb. sertést, — árus — drb. süldőt, 2300 kg. friss húst, 440 kg. füstölt húst, 800 kg. szalonnát, 830 kg. hájat. Vidékről 5 árus 32 drb. sertést, kilónkint 45—46 krajcár. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshus 1 kg. 48—64, 1 q. 4600—4700. Süldőhus 1 kg. —, 1 q. —. Füstölt sertéshus 1 kg. 60—72, 1 q. —. Szalonna zsirnak 1 kg. 52—54, 1 q. 5200. —. Füstölt szalonna 1 kg. 56—60, 1 q. —. Háj 1 kg. 56—58, 1 q. 5400. Disznózsír 1 kg. —60, 1 q. —. Kocsonyahus 1 kg. 26—36, 1 q. 2200. Füstölt sonka 1 kg. 75—85, 1 q. —. krig.

Budapesti takarmányvásár. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése.) Felhozott a szokott közlegéből 180 szekér réti szén, 25 szekér muhar, 35 szekér zsupszalma, 15 szekér alomszalma, — szekér takarmányzalma, 6 szekér tennerisz, 23 szekér egyéb takarmány, (lucerna, zabos búkköny és sarju stb.) 1100 zsák zecska. A forgalom élénk. — Arak q.-knt a következők: réti széna 190—300, muhar 290—330, zsupszalma 140—160, alomszalma 110—120, takarmányzalma —, 100 kéve tenneri szár 800—1000, egyéb takarmány —, zabos búkköny 250—270, löhere —, lucerna 260—280, köles —, sarju 250—290, szalmszecska 170—180. Összes kocsiszám 295. Összes súly 295,000 kilogramm.

Heti lóvásár. (A székes fővárosi vásárigazgatóság jelentése.) A felhajtás közepes, a forgalom gyenge volt. Jegyeztetett: I. *Jobb minőségű lovakból*: háts felhajtás 15 db, könnyebb kocsi (jukker stb.) felhajtás 20 db, eladatott 3 db, 170—200 frtg, nehezebb kocsi (hintós) felhajtás 45 db, eladatott 16 db, 115—145 frtg, igaz kocsi (nehéz nyugoti faj) felhajtás 35 db, eladatott 10 db, 85—150 frtg, ponya felhajtás 6 db. II. *Közép minőségű lovakból*: nehezebb félek (fuvaros lb stb.) felhajtás 80 db, eladatott 35 db, 66—86 frtg, könnyebb félek (parasztló stb.) felhajtás 200 db, eladatott 110 db, 15—45 frtg. III. *Alárendelt minőségű lovakból*: felhajtás 209 db, eladatott 95 db, 7—12 frtg. Összesen felhajtott: 610 db, eladatott 269 db. *Bécsi* vágóra vásároltatott 44 db. Az állatkert és kutyák részére vásároltatott 18 db.

Borjuvásár. (A budapesti marhavásárterti vásári pénztár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 304 darab, leölt borju 174 darab, növendékmarha 7 darab, bárány élő 10 darab, leölt bárány 262 darab.

Árak. Belföldi élő borju 35—40 krajcárig, elsőrendü 41—45 krajcárig, leölt 44—48 krajcárig, kivételesen 50 krajcár kilogrammonknt. — *Bárány*: élő 5 forintból 6 1/2 forintig, leölt 4—7 forintig páronként. Az irányzat meglehetősen élénk volt.

Budapesti szertes-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi szertes-konzumvásár arjegyése 1899. január 19-án. Készlet 454 darab. Érkezett 629 darab. Összesen: 783 darab. Eladatott 644 darab. Maradt 139 darab. — *Napi árak*: 120—180 kgr. sulyban 44—47—krajcárig, 220—280 kgr. sulyban 45—47 1/2 krajcárig, 320—380 kgr. sulyban 45—47 1/2 krig. Öreg nehez páronkint 400—500 kilos 43—46—krajcárig. Malacok 38—42 krajcárig kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonázásde.

Budapest, január 20.

A gabonázlet ma csöndes hangulatban nyílt meg. A kínálat magyar áruban gyöngye volt, a kereslet korlátolt. Eladatott 15,000 métermáza, amelyekért változatlan árakat fizettek.

Egyéb gabonaméleikben csekély volt a forgalom. Rozs, tenneri és árpa változatlan maradt, zab szilárd, 2 1/2—5 krajcárral drágább.

Eladatott:
Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79 k. 10 frt 40 kr. 100 mm. 79 1/2 k. 10 frt 40 kr. 100 mm. 79 1/2 k. 10 frt 45 kr. 100 mm. 79 k. 10 frt 30 krajcár.
Bácskai: 100 mm. 73 1/2 k. 10 frt 05 kr. 100 mm. 75 k. 10 frt 05 kr. 100 mm. 73 1/2 k. 10 frt — kr. 100 mm. 72 k. 9 frt 80 kr.
Pestvidéki: 100 mm. 79 1/2 k. 10 frt 55 kr. 100 mm. 76 k. 10 frt 10 kr. 100 mm. 77 k. 10 frt 10 kr.
Fehérmegyei: 100 mm. 78 k. 10 frt 15 krajcár.
Bihari: 200 mm. 78 k. 10 frt 30 kr.
Bánáti: 840 mm. 75 k. 9 frt 90 kr. 100 mm. 75 1/2 k. 10 frt 10 kr.
Felvidéki: 300 mm. 77 k. 9 frt 95 kr.
Raktári: 2600 mm. 76 1/2 k. 10 frt 10 kr. 600 mm. 76 1/2 k. 10 frt 10 krajcár.
Szerbiai: 3000 mm. 77 k. 8 frt 10 kr.
Oláhországi: 400 mm. 77 k. 8 frt 10 kr.
Mind 8 hónapra.

A készaru hivatalos jegyése a budapesti árú-és értékesde szokási szerint, készpénzben 100 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza (uj)

bánáti	75 k.	79-85	86 k.	90-100	77 k.	10.05-10.10
tiszavidéki	78 k.	10.15-10.20	79 k.	10.30-10.35	80 k.	10.40-10.45
pestvidéki	78 k.	9.90-10.05	79 k.	10.10-10.20	77 k.	10.20-10.25
fehémegyei	78 k.	10.25-10.30	79 k.	10.40-10.45	80 k.	10.45-10.50
bácskai	78 k.	9.90-10.05	79 k.	10.10-10.20	77 k.	10.20-10.25
román	78 k.	10.15-10.20	79 k.	10.25-10.30	77 k.	10.30-10.35
serb	78 k.	10.35-10.40	79 k.	10.45-10.50	80 k.	10.50-10.55
bolgár	78 k.	10.15-10.20	79 k.	10.25-10.30	77 k.	10.30-10.35

való sulyban) 47 1/2—48 krajcár. Fialat könnyű páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 47—48— krajcár. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) — krajcár. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) — krajcár. Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcár. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) — krajcár. — Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — krajcár. — Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — krajcár. — IV. Romániai eredeti (Stachel). Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — krajcár. — Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — krajcár. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) 46 1/2—47— krajcár. — Közép (páronkint 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 46—46 1/2 krajcár. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 43—44 krajcár.

Sertéslejtés: 1899. január 18. napján volt készlet 30.603 darab, 1899. évi január 19. napján felhajtott 411 darab, 1899. évi január 19. napján elszállított 411 darab, 1899. január 20. napjára maradt készletben 30.603 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 20. —

Kinevezések. A király dr. Milassin Kálmán nagybecskerekeli aljegyzőt a pancsovári ügyészséghez ügyészszé, dr. Ador Lipót aradi járásbírósig albirót a pécsi törvényszékhez bíróvá, Saághy János, a pécsi ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt a sümegi, Nemes Andor sátorajuhelyi törvényszéki aljegyzőt a tokaji, Polgar Béla, a nagyváradai ítélőtáblához berendelt aljegyzőt a kiskisjenői és Pekete Imre aranyos-maróthi törvényszéki aljegyzőt a szobránci járásbírósighoz albirákká, Csolnoky István veszprémi és Kulin János beregszászi törvényszéki jegyzőket, valamint Körödy Lajos, a kassai ítélőtáblánál alkalmazott bírósági aljegyzőt teleshivatali betétszerkesztő albirákká nevezte ki. — A vallás- és közoktatásiügyi miniszter dr. Payer Endrét a pozsonyi királyi katolikus főgimnáziumhoz iskolaorvossá és egészségügy tanfővé nevezte ki. — A helyi királyi főügyész Popovics Péter oravicabányai járásbírósigi fogházért a nagyváradai ügyészséghez III-ад osztályú hivatal-szolgávjá nevezte ki.

Áthelyezések. A király dr. Nyékhegyi Lóthár veszprémi királyi törvényszéki bírónak eddigi minőségében, saját kérelmére, a kassai királyi törvényszékhez leendő áthelyezését, Eszter József szepes-ófalusi királyi járásbírósigi albirónak az iglói királyi járásbírósigához, továbbá Heltényi Lajos galánthai és Jankó Antal albirónak királyi járásbírósigi albiráknak a teleshivatali betétszerkesztő albirák létszámába, saját kérelmére leendő áthelyezését megengedte.

Névváltoztatások. Kiskuro Goldstein Lajos, Lázár, Mihály, Miklós, Sámuel, István, Illés és József nagybányai illetőségű, ugyanottani lakosok Kövesre, kiskuro Lefkócsics Béla mátyásfalvi illetőségű budapesti lakos és kiskuro Lefkócsics Imre mátyásfalvi illetőségű, ugyancsak mátyásfalvi illetőségű szegvárdi lakos, valamint kiskuro leánya Ilona Almástra, kiskuro Neuhaus Lajos, Samu, János és Andor csurgói illetőségű, ugyanottani lakosok Nagyra, Sternberg Manó bajai illetőségű, ugyanottani lakos Székelyre, Hügyecz Miksa buda-ebethai ág. hitv. ev. lelkes Bánra, Hügyecz (Hudecz) Zsigmond balassa-gyarmati illetőségű, ugyanottani lakos, valamint kiskuro gyermeke Rikárd, Sándor és Ervin Bánra változtatott vezetéknevüket betétszerkesztő engedéllyel.

Pályázatok. Aljegyzői állásra az ipolysági törvényszéknél 2 hét alatt. — Irnoki állásra a szerdahelyi járásbírósigánál 4 hét alatt. — Aljegyzői állásra a nagykanizsai törvényszéknél 2 hét alatt. — Irnoki állásra az abádszalóki

járásbírósigánál 4 hét alatt. — Irnoki állásra a csurgói járásbírósigánál 4 hét alatt. — Aljegyzői állásra az orsovai járásbírósigánál 2 hét alatt. — Fogalmazói állásra a nagy-szebeni pénzügyigazgatóságánál 14 nap alatt. — Irodaség-tisztítási állásra a közalapítványi királyi ügyigazgatóságánál Budapesten február 20-ig.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gőzcseplők

Pontos cím:

Első magyar Gazdasági gépgyár

részvénytársulat

*** BUDAPEST. ***

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakkbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakember felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szeceksavágók. Morzsolók.

Napirend.

Naptár. Szombat, január 21. — Római katolikus: Ágnes sz. — Protestáns: Ágnes. — Görög-ország: (január 9.) Polienet. — Zsidó: Szabth 10. — A nap két reggel 7 óra 24 percek. — Nyugszik délután 4 óra 27 percek. — A hold két délelőtt 11 óra 50 percek. — Nyugszik éjjel 3 óra 15 percek.

A miniszterek nem fogadják.

Jurista-ból a Vigadó összes termeiben.

A városi iparosok országos egyesületének jelmeztelvénye a régi lövelde dísztermében.

A budai iparosoké egyesületének jelmeztelvénye a Fácán összes helyiségeiben.

A budapesti cimfestők körének táncestélye a IV. kerületi kör dísztermében.

A VII. ker. erszébetvárosi kör táncestélye.

A lipótvárosi kasznói hangversenye este fél tíz órakor.

A református ifjúsági egyesület felolvasó és zenetelvénye a Deák-terti református egyház dísztermében (Süti-utca 5. sz.) este 7 órakor.

A malombirtalombanok egyesületének családi estélye, ezt megelőzőleg Vészi József felolvasása este 9 órakor (VII. Erzsébet-kört 27. sz.).

A egyetemi körhads-nyelvi közgyűlése délután 6 órakor a központi egyetem I. számú tantermében.

Magyar Országos Központi Statisztikai Hivatal nyilvános könyvtára és tökélygyűjteménye nyitva délelőtt 10—1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—2-ig. Muzeyumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig. Délután 3—8-ig.

Országos Képtár az Akadémiában. Nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Magyar Kereskedelmi Muzeyum. Állandó kiállítás, kereskedelmi történeti muzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 2—5-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár, Kerespesi-ut 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerespesi-ut 20. szám, délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig.

A Hódoló díszelőadások. Eisenhut Ferenc óriási körkép, látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9 órától este 5 és fél óráig. Belépő díj 50 krajcár, gyermekjegy 20 krajcár.

Allatkert nyitva egész nap.

Vizállás.

Jan. 19. 20. m e t e r	Jan. 19. 20. m e t e r
Jan. Dunán Schárding 1.10 0.88	Tisza M.-Sziget 0.25 0.38
„ „ Linz 3.46 2.88	„ Tekónháza 0.25 1.00
„ „ Buda 0.40 0.94	„ V.-Nagyeny 0.77 1.00
„ „ Pozsony 2.82 3.73	„ Tokaj 1.38 1.80
„ „ Komárom 2.83 3.19	„ Tisza-Püred 1.90 1.30
„ „ Budapest 1.83 2.88	„ Szolnok 1.52 1.82
„ „ Felső 0.65 1.46	„ Csongrád 1.63 1.15
„ „ Mohács 1.45 1.85	„ Szeged 1.95 1.14
„ „ Gombos 1.70 1.63	„ Török-Becse 0.35 0.46
„ „ Ujvidék 1.19 1.11	„ Tittel 1.41 0.46
„ „ Pecs 0.00 1.17	„ Ondovfa 0.75 0.30
„ „ Magyarfalva 0.00 0.00	„ Topolya 0.70 0.70
„ „ Zirc 0.89 0.70	„ Bodrog Zemplén 2.89 2.73
„ „ Trencsén 0.66 0.71	„ Sajó Zsolca 1.83 1.50
„ „ Szeged 1.08 0.54	„ Hernád H.-Námed 0.62 0.00
„ „ Sz.-Gothárd 0.20 0.20	„ Berettyó H.-Falu 0.10 0.05
„ „ Sárvár 0.35 0.26	„ Körös Csucs 0.00 0.00
„ „ Győr 2.28 2.48	„ N.-Várad 0.05 0.38
„ „ Pottan 0.00 0.00	„ Belényes 0.27 0.25
„ „ Zákány 1.18 0.20	„ Gyoma 0.10 0.00
„ „ Baros 0.01 0.02	„ Guránonc 0.30 0.64
„ „ Eszék 0.94 0.89	„ Bojósodó 0.24 0.22
„ „ M.-Szerbák 0.00 0.20	„ Békés 1.74 0.70
„ „ Záhony 0.00 0.78	„ Gyoma 0.28 0.38
„ „ Mirovics 2.75 2.76	„ Gy.-Fehérvár 0.44 0.62
„ „ Décs 0.12 0.17	„ Branyicskó 0.12 0.60
„ „ Szendrő 0.78 0.56	„ Soborna 0.00 0.00
„ „ Szentmiklós 0.00 0.00	„ Jász 1.44 1.44
„ „ Kraszná N.-Máltéy 0.29 0.00	„ Mádó 0.32 0.25
„ „ Latorca Munkács 0.22 0.29	„ Temes K.-Kostály 0.12 0.12
„ „ Latorca Homonna 0.15 0.10	„ Bács Kiszótó 0.70 0.75
„ „ Ungvári 0.00 0.00	„ Temesvári 0.36 0.24
	„ Bozsarok 0.12 0.17

A nekünk bemutatott számtalan megbízható hiteles külföldi-
lát folytatva ezen erőstudó lemelegekben ajánlatok.

Titkos betegségeket elgyengült férfierőt, elektromassage

segélyvel, mely a modern orvosi tudomány vívmányai között szerepel és eddig még el nem ért sikereket mutat fel: hűgy-csőfolyásokat és sebeket, az ostorok utóhatást, magától seke-
ket, a bajoktól utókövetkezményeit, nőknél fertőzöttséget, bármennyire időseket is, valamint mindazon női bajokat, melyeknél a magtalanosság egyik főokozója, és börtbetegségeket gyógyít az új gyógymódot minden formája szerint, biztos eredménnyel, gyorsan és gyökeresen **negyedszázados** gyakorlat alapján

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szülész és szemész-tudor, volt orsz. kir. oszt.-főorvos

BUDAPEST, belváros, IV. ker., Kigó-utca 1. szám, II. emelet bejárata a lépcsőn.

Rendel: naponta 10 óráig d. e. egész 4 óra délutánig, este 7 óráig 8 óráig. Levelekre díjmentesen és kímélettel válaszoltat. Gyógykezelésű is gondoskodni szok. — Nőknél külön várterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NEPSZERŰ UTUTATÓ** (már a 20-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és azok észszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 forint 50 kr. — most csak 90 kr.

A könyv jól becsomagolva 1 forint beutalás mellett bérmenten küldetik meg.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemi élet eredése. — III. Az erőteljes és az éjjeli magtalanosság. — IV. A hűgy-csőakár (trippér) és hűgy-csőgyulladások. — V. A buda-
kór siphilis. — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierőt. — VIII. Női magtalanosság.

IX. Az ivarszervek megbetegedéseinek főgyógyója a prostitúció.

Bretschneider Zsigmond s fia selmezbányai cipőgyára

A t. közönség kényelmére, valamint azon szempontból, hogy gyártmányainkat mentül nagyobb körben terjeszthessük,

IV., Keeskeméti-utca 8. sz. a.

egy kicsinybeni eladási fiók-üzletet nyitottunk, hol épp úgy, mint főüzletünkben

VII., Károly-kört 19. szám

minden fajta férfi-, női- és gyermek-cipőkből álló nagy raktárt tartunk és legelőször szabott gyári arán eladjuk.

Polgár Sándor

egyetem. gyakorlati orvostudományi és közszerecs **BUDAPEST, VII., Erzsébet-kört 50. sz.**

Ajánlja dusem felszerelt raktársajátgyártmányú orvos-sebészeti és betegápolási tárgyakban.

Saját találmányu, m. k. szabadalmaz. Polgár-féle **sérvkötő,** haskötő, görcsös alleni gumihariganya, orthopae-
diai készítmények, műlábak kezak stb.

Valdó franciá különlegességek B. Bergerand fils párisi gyárából.

Utanásd ellen vétér 1892. sz. a. **Patent-tes lépés árjegyzék** léte és bérmentel

Bőrgyógyász, bőrápolás, nemlé és hűgy-szervi betegségek szakorvosa.

Univ. Med. Dr. Czinczár J.

gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon mindennemű: hűgy-csőfolyás, nők fehérfolyását, vizeleti betegségeket, valamint nemi fehérfolyás, és gyengeséget, titkos betegségeket és következményeit, továbbá mindennemű börtbetegségeket, pattogás, sömört, bőrfekélyeket és kútegeket stb. el-távolít anyagjegyét, májfoltot, szepőt, szemölcsöt s mindennemű börtorzulást.

Lakik: Budapest, VII., Kerespesi-ut 14., I. em. Rendel: délelőtt 10—1-ig, délután 3—4-ig. Külön váróteremmel bűgyek és urak részére. Levelekre azonnali válasz.

Mindegy házi-asszony

vegye meg **Zilahy Agnesnek** valódi magyar szakácskönyvet, mely teljes háziúkrasztat és tartalmaz. Az arany szepen bekötve 1 forint 80 kr.

Megrendelhető: a „Buda-
pestei Napló” kiadó-hivatalában

Titkos betegségeket

bujakörök bajokat, börtbetegségeket, hűgy-csőfolyásokat, hűgy-csőfolyásokat, új gyógymód szerint befekedéseket nélkül, ha elővitt. Tehetelenséget, elgyengült férfierőt az electropaticus gyógymód szerint, biztos eredménnyel gyógyít és gyökeresen, 31 évi gyakorlat alapján

Besenek Alajos

sebész-orvos és szülész.

Rendelnaponta: reggel 9 óráig délután 4 óráig, és este 7—8 óráig. Díjazott levelekre is válaszol. Lakik: BUDAPEST, Király-utca 14. sz., III emelet 17. ajtó. Külön be- és kijáratt.

Legszebb Legjobb Legelőcsőbb PÁP lan PÁP lan PÁP lan

1 öszebajható vaságy 3 5.00
1 matrác 10.00
1 db rugós fejtámasz 1.00
1 csacimír paplan 2.50
1 szatín csacimír paplan 3.50
1 szatín csacimír paplan 4.80
1 szatín csacimír paplan 7.50
1 fodros alt. szely-paplan 12.00
1 3/4 váson ágylepedő 1.00
1 vázós nőtű 1.20
1 db 1/2 váson chiffon paplan 1.80
1 db 1/2 váson pászka 1.80
1 db 1/2 váson 1.50

1 szőcsodony ágyvető 5.00
1 szőcsodony fejtámasz 1.00
1 levasztó szalmaköte 2.20
1 matrác 3.80
1 Crinde Afrigue matrác 4.50
1 levasztó 12.00
1 párnázott ruganyos matrác 15.00
1 nagy szoba szőnyeg 200/300 2.50
1 alak tunis függöny 1.50
1 bouret ágyvető 2.30

Futószőnyeg máterentek 33 kről 4 frigg.

GICHNER JANOS és TÁRSA

paplan, matrác és kárpitosítás gyárosok, szőnyeg, függöny, ágy- és asztaltűz stb. nagy szűk asszortimán.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-kört 20. szám.

Árjegyzékét kívánattal ingyen és bérmenten küldünk. Nem felső Árúkat küldtünk, vagy a pénzt visszaadjuk

Minden szöveges hirdetésnek... 30 kr. kincstári bélyegű jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levelel tudakozásokra legyen annak felvilágosítás, csak a választás szükséges bélyegű kell mellékelni. Tudakozásnak a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig körülni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK és előfizetések felvételnek a BUDAPESTI NAPLÓ

részére a kiadóhivatalban József-körút 18. valamint a következő co-bányatörszékben:

Breuer névrek. Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Adler Leona, Lipót-körút.

Pösch József, Váci-körút 80. sz.

Öz. Wehr Vilém. sné, Váci-körút 15.

Feldmann Mórné, Marokkó-utca 1.

Mosch utódja, Dorottya-utca 2. Magyar király-szálló

Kürthy Kálmáné, Harmad-utca 1.

Weitzend Jakab, Király-utca 1.

Redlich Szidónia, Király-utca 59.

Benda Józsefné, Andrásy-utca 59.

Deutsch Miksáné, Andrásy-utca 28.

Schneller Mórné, Dob-utca és Károly-körút sarok.

Sopronyi V. dobány-nagy-örsé, Kerepesi-utca 1.

Öz. Hallada Anna, Muzeum-körút 10.

Szántó Mór, Kecskeméti-utca és Kálvin-tér sarok.

Deutsch Júlia, József-körút 50. Baross-utca sarok.

Say! Boss! Come in instantously I forgot to tell you so something important about your lodging. Yours, S. of a B. G.

Csúnyának. Már nem gondolt rám. Nem bánom, gondolok magára. Ha nem ír, írök én.

Sorsjegy. Alberti-Irsán levele van „Remény” címen. 3603

Két csinosan butorozott szoba egy gyermek-talán csak a Lipót-körút és Andrásy-utca közelében azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2070

Szép írású hivatalnok bármilyen írás-beli munkát ellátnál, másolásokat nemélt és magyarul szerény díjazás mellett. Cim a kiadóhivatalban. 5005

Egy csinos butorozott szoba a Hunyady-téren február első-jére egy ur számára olcsón kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2076

Fiatal leány bármilyen irodai foglalkozást keres, ki a Yost-féle gépíráshoz is ért. Cim a kiadóhivatalban. 3476

Egy correpetitor kerestetik vidékre 3-ik realista tanuló mellé. Ajánlatok „szorgalom” jelge alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2098

Elegánsan butorozott szoba két urnak is alkalmas, a Váci-körúton, esetleg teljes el-látással is február 1-ére jutányos árban kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2069

Egy megbízható, szolid 34 éves, nős ki-szolgált katoná (örmester) szép írású bíró ember pénzbeszédű, raktárnoki vagy hivatalnok állást ke-res szerény fizetés mellett esetleg cautiváló is ren-dekelték. Címe a kiadóhivatalban meg tudható. 2068

Négyezer forinton felül forgalmazó gyógy-szertár, előnyös feltételek mellett, sürgősen eladó. Háromezer forint kaucci-oval bérbe is adó. Cim megtudható a kiadóhiva-talban. 3597

J6 forgalmu cukorka- és tejfűzet elénk helyen potom áron eladó. Cim a kiadóhiva-talban. 2080

Első emeleti 3 utcai, fűrdő, elő-, eső-édszoba, könyha 100 for-intért május hó elsőféig azonnal átadó, esetleg a lakás szobá-kint butor-ozva kiadó. Déry-utca 9. I. ajtó 5. 3601

Pénzkölcsönt kap-hatnak előleg nélküli a becsértékek 70%-áig II. III-ik helyre, váltóra szem-nyitelt pár nap alatt Weiss, Kerepesi-ut 69. II. 37. 3602

Gyorsírászatban. magyarban és németben. ugy tanfolyamban. mint magánórákban kiképez és vizsára előkészít okl. gyorsírás-tanár. Cim a ki-adóhivatalban meg tudha-tó. 2000

J6 és szépírású fiatal ember bármint megfelelő állást keres, vagy írásbeli munkát. Címe a kiadóhivatalban. 2048

Egy csinos szolid leány izletbe vagy mézsárszékbe felirón-g vagy pénztárosnőnek ajánlkozik. Címe a ki-adóhivatalban. 2062

Correpetitornak ajánlkozik egy bölcsész-talhalgató. Cim a kiadóhivatalban. 2094

Egy bolthelyiség a Német-utcában azonnal kiadó. Cim a kiadóhiva-talban.

Lakást keresek május elsőjére VI. ker. Teréz-körút közelében három szobából álló. Ajánlatokat „B. J.” jellegével e lap kiadóhivatalába ké-rek. 2101

Ügyvédjelölt kíván referenciával sze-reny feltételek mellett iró-dát keres. Ajánlatok „Dr. ju” alatt a kiadóhiva-talba kéretnek. 2097

Ügyes szabóné mérsékelt díjazásért ajánl-kozik házakhoz és házon kívül is a legjobb dívatu ruhák elkészítésére. Cim a kiadóhivatalban. 2087

Egy teljes szoba faragott butor eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2100

Három realit végező, címzájumi ártt-ségi óhajtának szereni. Megkeresésben „B” alatt a kiadóba kéretnek. 2061

Kitűnő fűszer-üzlet, közel a fővároshoz, gyárak közelében 40000 ft. évi forgalommal más válla-lat maolt szabad kézbe el-adó. Cim a kiadóhiva-talban. 2089

Február hó 1-ére vagy 15-ére kiadó egy szép tágas két abla-kos utcai szoba a IV. ke-rületben. egy vagy két ur ember részére, eset-leg teljes ellátással, szives tudakozás e lap kiadó-jában tudható címen. 2092

Cipőraktár felosztás. Raktár több mint 6000 pár. Férfi cipő bármilyen 3, 4 és 5 forint. Női cipő bármilyen 2, 3 és 4 forint. Gyermek cipők 1 és 2 ft. áll cipők 1.50.

WEISS IZIBOR Budapest, Andrásy-ut 51.

Ügyes gépvarró-nők fehérvarráshoz állan-dó foglalkozást nyerne-k. 2096

Lakást keresek májusra 4-5 szobásat földszinten vagy I-6 eme-letre. Lehetőleg minden szoba különbejárattal leg-yen fűrdőszobával s hoz-zátartozókkal és a nyír-nyire lehet, a VIII. kerületben. Mérsékelt bér megkívántatik. Bérlet eset-leg hosszabb időre szer-ződést köt. Ajánlatok „Bér-16” jellegével e laphoz ké-retnek. 9206

Katonák

Thury Zoltán sziumvé

már ebben a hónapban könyvben is megjelenik.

** Ara 50 kr. **

Bérmentes ajánlott küldéssel 65 kr.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

VIII., József-körút 18. szám.

Vásárlók könyveket és füzeteket, bármely nyelven, bármely időből, amelyeknek tartalma a műtörténet, művészet, műpar, régészet, építé-szet, esztétika, művelődés-történet, ornamentika, stiltan, rajztudomány, művészi technika körébe vá. Ha-sználóképpen vásárolók egyes füzeteket, csonka példányokat is, amelyek nagyobb, művészeti vo-nalkozásu munkákból vá-lók, továbbá művészeti és iparművészeti, régészeti s hasonló kiállítások kataló-gusait. Aki ily műveket eladni óhajtának, közöljék „Művészet” jelge alatt a könyv vagy füzet pontos és teljes címét, évszámot, megjelölve ajánla-tukban az árat is. A leve-lek e lap kiadóhivatalába küldendők. 2102

Kiss József összes költeményei.

Első teljes kiadás, mely a Jehova és mese a varrógép-ről című hosszabb költe-ményeket is tartalmaz. Ara a költő neképével díz-szes vászonkötésben 1 ft 50 krajcar.

Ez a legszebb, leg-olesőbb s legkedvel-tebb ALKALMI ajándék.

Vidékre postai bérmentes küldéssel 1 ft 60 kr. ha ez őszeg előre küldetik be. Kapható a „BUDAPESTI NAPLÓ” kiadóhivatalában.

45 gőzgép

1-101 100 lóerőig, sok präzízós kormányval, Rieder-kormány-nyal, Magyarországi expanzó és hasonlók, mind saját gépgyár-amban teljesen új és úgymó-képes állapotba helyezve, káznál vagy a nélkül, nagyon olcsó áron és könnyű üzemű fel-lát-jelekkel, kivántra felszerelve szállít GOLDMAN MIKSA, Prag-Smitchow.

Egy modern, majdnem új, 200-400 m/ma heti munkabörletű malom-borendezés jutányosan, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Cim a ki-adóhivatalban. 2081

Kitűnő szabónő ajánlkozik a n. é. hölgy-közönség ügyelmébe. Mérsékelt árat készít dívatos és jól álló ruhákat. Cim a kiadóhivatalban. 5002

Makulatura papir eladó. Cim a ki-adóhivatalban.

Regények és szépirodalmi művek.

Alvinczy S. Francia nők, füze 1 ft 50, diszkötés 2 ft.

Alvinczy S. Franciátársada-lom, füze 1. 50, diszk. 2 ft.

A Nevető Magyarország. Adomagyűjtemény. Szer. Graetz és Follinus. Köve 2 ft, diszkötés 3 ft.

Ágai A. (Porzó) Igaz törté-netek, husz elbeszélés 2 ft 40 krajcar.

Gabányi A. A művészet nyomonuraltja. Regény 2 kötetben 2 ft 40 kr.

Idegen költők albuma, fordította Radó A. Illusztrá-ciókkal, füze 3 ft 60 kr., diszkötés 5 ft.

Jakab Ö. Palu. Elbeszélés-ek. 2 ft, diszkötés 2 ft 80 kr.

Jakab O. Argirus. Negyedrét alakú oszmu. Fegy-nyomatú képekkel. Füze 3 ft, diszkötés 5 ft.

Kabos E. A holló. Sziumű. 1 forint.

Kosztány G. Nevezetesebb bűnösök tára: I. Ernő György meggyilkoltatása 1 ft. II. Miksa szara fejedelmeggyilkoltatása 1 ft. III. Ott kisbű-bűnösök 1 ft. IV. Kisebb bűnösök 1 ft.

Kölcsey F. Paraineseis 40 kr., diszkötés 1 ft.

Költők albuma. A jelenkori költők legszebb verseivel. Szerkesztő Radó Antal. 16-6 diszkötés 3 ft. 16-6 nemlekiadás selyem betéttel 4 ft 50 kr. 8-6 diszkötés 5 ft, 8-6 u on-lékiadás selyem betéttel 6 ft 60 krajcar.

Leopardi lírai költeményei fordította Radó A. Füze 1 ft 60 kr., diszkötés 2 ft 40 kr.

Moosdy I. Árva szerelem. Regény két kötet 2 ft.

Moosdy I. Öllékek vég-napjai. Regény két kötet 2 forint.

Mural Károly. Ejnye be jól Adomagyűjtemény. Negy önálló kötet. Egy-egy ára 60 kr.

Ujabb nemzeti dalkönyvec-ke. Szerkesztő Radó A. 1 ft 20 kr.

Zoologiai Lapok.

állattani és vadászati ké-pes szaklap. Egész évre 4 forint. Kiadóhivatala Budapest, Rottenbiller-ut-ca 30. sz. 6354

Szabadalmakat kieszközöl és értékesít az összes államokban

WEISS SÁNDOR bites szabadalmi ügyvivő Budapest, Teréz-körút 15.

Alkalmi ajándékul

már elhatároztam, csakis fényképeket készítetek WAITNER fényké-pészeti műtermében, Erzsébet-körút 20. I. em., hola leg-szebb kiviteü Makart-nagságu kép darabon-kint 1 ft. Ugyanott kis lépek utani nagytások jutányos árban elfogad-tatnak.

Olesó arany és ezüsteladás,

valamint a legszebb ék-szertárgyak, u. m.: arany férfi láncok grammja 85 kr., arany férfórak 18 ft, arany női órák 10 forint, gyémántgyűrűk, fülbeval-ók, brosstük, 6 ft 50 kr-től kezdve.

12 darab valói ezüst evő-eszköz 6 ft 25 kr., étkez-ő-szervizek 12 személyre 140 ft, 6 személyre 75 ft-tól kezdve.

Girandolok, gyertyatartók, tálalék és e szakmába vá-gó cikkek grammja 6 kr, minden darab hivatalos fényképpel van ellátva.

Veszünk zálogházi cédulákat. Grünberger A. Béla örökösai Budapest, Városház-tér 9. (Harris-bazár) I. em., ajtó 23. Képes árjegyzék in-gylen és bérmentes.

Jósnó.

A világhírű szegedi kör-szalkálás jósnő VIII. ker. Kerepesi-ut 63., ajtó 4. földszint balra lakik. 6888

Cigaretták

The Dido

„Az Értékpapir-üzlet”

„Az Értékpapir-üzlet”

„Az Értékpapir-üzlet”

„Az Értékpapir-üzlet”

„Az Értékpapir-üzlet”

„Az Értékpapir-üzlet”

„Az Értékpapir-üzlet”

„Az Értékpapir-üzlet”

Kávemagazin Budapest.

KÁVÉ

elváolva, költségmentesen hozzá szállítva.

4 1/2 kg. Kuba kávé 6.50
4 1/2 kg. Mex. kávé 6.50
4 1/2 kg. Jáva kávé 6.50
4 1/2 kg. Gyönyörű kávé 6.80
4 1/2 kg. Portorikó kávé 5.80
4 1/2 kg. Császárkávész tea 1.50
1/2 kg. Török kávé95

Postán utánvétel: vagy a pénz előlege beküldésével naponta széküdsi bérletre. Egyes fajlokat vegyesen is küld: BELÁK ISTVÁN kávé- és tea kivittli üzlet, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 4. sz. Telefon 61-75.

Csak 14 frt 75 kr.

4 köbméter (1 öl) selejtes kemény tüzi-fa

felaprítva, házhoz szállítva, pincébe hordva.

Lustig és Tsa Tüzi-fa-raktár Felső-rakpart 2/3. Városi Iroda: Erzsébet-tér 15. Telefon 29-69. sz.

50 év óta

EGGER-féle mellpasztillák

(1 doboz 50 kr. 4-1 ft. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesítés 30 a ká. A gyomor rendellen működésű betegeknél és bármely Magyarországon. EGGER SZÓDAPASZTILLÁI (1 doboz 30 kr.) Bérmentesítés 20 kr. Nincs mászer kapható minden gyógyszerár. Fő- és szék. raktár Magyarországon. NÁDOR gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

Elgyengült férfierő

(impotentia) bármily öreg korban is csakis az orvosi világ által legujjabban olvannyra felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro Massage

Psychrophor által gyógyítható legrövidebb idő alatt biztos és állandó sikerrel

D. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos Elektrotherapiail rendelő intézetében. Budapest, V., Váci-körút 4. sz. I. em.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. GARANCIA: 25 évi részben katoná-, részben magánorvosi praxis. Külön váró- és gyógyteremek. Levelekre azonnal diskréten válaszoltatik.

HOFF JÁNOS SÜRITETT MALATA KIVONATA

üdítő, egészséges, forok-katarust, nygmit és köhögést. Főkép kitűnő hatást gyakorol a gyermek légzőszervezetének bajnával. Igen kellemes ízű.

Egy üveg ára 1 ft. 8 üveg bérmentes 5 ft. Kapható az összes gyógyszerárakban, drogus-, csomag- és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész-tára, Király-utca 12.